

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՕՐԷՆՔ

ԵՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԸՆՈՐԵՐ

ՈՐՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ՈՒԽՏԻՆ

ԳԱՂՂԻՈՅ

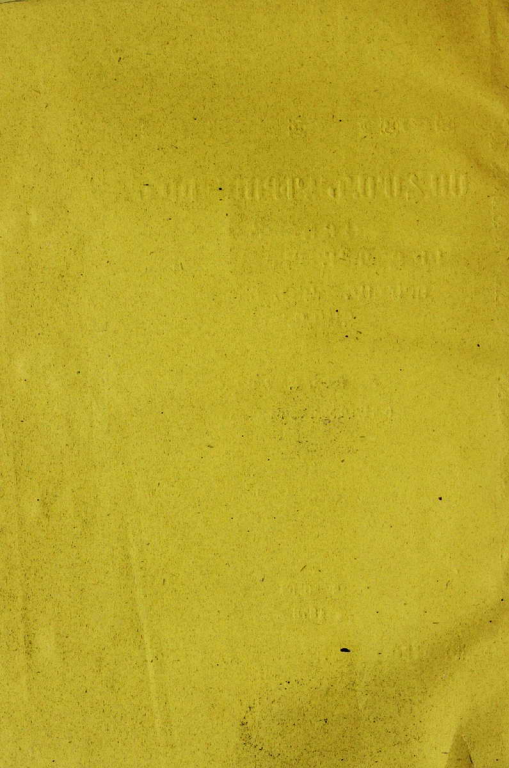
ԹԱՐԳՄԱՆԵԱԼ

Ի ԳԱՂՂԻՍԱՆ ԲՆԱԳՐԷՆ

Կ. ՊՕԼԻՍ

—1875—

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՕՐԷՆՔ

ԵՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԸՆՈՆՔ

ՈՐՄԱԴՐԱԿԱՆ ՈՒԽՏԻՆ

ԳԱՂՂԻՈՅ

ՓԱՐԻԶ

Ի ԴԻԻԱՆԻ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐՈՒԹԵԱՆ

ՄԵԾԻ ԱՐԵՒԵԼԻՑ ԳԱՂՂԻՈՅ

ՔԱՏԷ ՓՈՂՈՅ 18

— 1874 —

977

UNIVERSITY OF CHICAGO

1911

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

1911

1911

1911

1911

1911

1911

1911

ՄԵԾ ԱՐԵՒԵԼՔ ԳԱՂՂԻՈՅ

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԱՏԵԱՆ

ՎԼՄՆ ԳԵՂՂԻՈՅ ԵՒ ԳԵՂՂԻԵԿԵՆ

ՍԵՓԱԿԱՆ ՈՒԹԵԱՆՑ

ՍԵՂՄԵՆԵԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՕՐԷՆՔ

ԵՒ ԸՆԴՈՒՆՈՒՐ ԿԵՆՈՆԻՐ

ՈՐՄՆԱԴՐԱԿԱՆ ՈՒԹՅՈՒՆ

ԳԱՂՂԻՈՅ

— 1874 —

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

OF THE

PHYSICAL SCIENCES

PHYSICS

1881

PHYSICS

PHYSICS

PHYSICS

PHYSICS

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

BOOKS IN THE COLLECTION OF THE
LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO

ՈՐՈՇՈՒՄ

Ուխտին մեծ խորհուրդը

Տեսնելով Գաղղիոյ Մեծ Արևելից Ընդհանուր Ժողովոյն 1871 ի նստին մէջ ըրած որոշումն, որով Սահմանադրութեան Գ. և Ե. Պրակներուն մէջ փոփոխութիւններ քնդուներց .

Տեսնելով յիշեալ Ժողովոյն այն որոշումն, որ Սահմանադրութեան յօդուածները քուէարկեալ տրամադրութեանց համեմատ կարգադրելու գործն Ուխտին խորհրդոյն կը յղէ .

ԿՈՐՈՇԷ .

Յօդ. 1.—Սահմանադրութեան նոր տրամադրութիւններն, որոց բնագիւրն 1871 ի Ընդհանուր Ժողովոյն ատենադրութեան մէջ արձանագրեալ է, այս օրէն սկսեալ գործադրելի կը հրատարակուին .

Յօդ. 2.—Այսպէս փոփոխեալ և կարգադրեալ Սահմանադրութիւնն, որոյ բնագիւրն ամբողջապէս ներկայ ուրոշման կցեալ է, ամեն թղթակից Գործարանաց պիտի ղրկուի .

Արարեալ և որոշեալ յատենի խորհրդոյն 'ի 23 սեպտեմբերի 1871 .

Քարտաւար Իււրգեոյ Ուիտին

ՏԻՒ ՀԱՄԷԼ

Փօի—նոիւգ—ն Իւրգեոյ Ուիտին

ՏԸ ՍԷՆ—ԺԱՆ

11. 11. 11

It is the purpose of this
document to provide a
summary of the results of the
investigation conducted by the
committee on the subject of the
alleged activities of the
subject named in the title of
this document.

The committee has been
informed that the subject
has been active in the
promotion of the cause of
the subject named in the title
of this document.

The committee has been
informed that the subject
has been active in the
promotion of the cause of
the subject named in the title
of this document.

The committee has been
informed that the subject
has been active in the
promotion of the cause of
the subject named in the title
of this document.

The committee has been
informed that the subject
has been active in the
promotion of the cause of
the subject named in the title
of this document.

The committee has been
informed that the subject
has been active in the
promotion of the cause of
the subject named in the title
of this document.

ՍՍ.ՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՈՐՄՆԱԴՐԱԿԱՆ ՈՒԽՏԻՆ ԳԱՂՂԻՈՅ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ

Ի ՍՍ.ՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴՈՒՆԱԿՈՒՄ ԺՈՂՈՎՈՐ

ՄԵՄԻ ԱՐԵՒԵԼԻՑ ԳԱՂՂԻՈՅ

Ի ԳՈՒՄԱՐՄԱՆ 1865 ԱՄԻ, ԵՒ ՓՈՓՈԽԵԱԼ Ի ԳՈՒՄԱՐ-
ՄՈՒՆՍՆ 1871, 1873 ԵՒ 1874 ԱՄՈՑ

ՊՐԸԿ ԸՈՒՆԶՈՒՆ

ԱԶԱՏ ՈՐՄՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԻՒՐ ՍԿՋՐՈՒՆԹՐ

ՅՕԴՈՒԱԾ 4

Ըշատ—Որմնադրութիւնը մարդասիրական փիլիսոփա-
յական և յառաջադիմական ընկերութիւն մ'է, և նպա-
տակ ունի իրեն ճշմարտութեան հետազոտութիւնը, տի-
եղերական բարոյականի, գիտութեանց և արուեստից ու-
սումն և բարեգործութիւն:

Իւր սկզբունքն են՝ Ըստուծոյ գոյութիւնը, հոգւոյ
անմահութիւնն և մարդկային համերայշխութիւնը: Խղճի
ազատութիւնն իւրաքանչիւր մարդու սեփական իրաւունք
կը համարի, և մէկը չմերժեր իւր հաւատքին համար:

Իւր նշանաբանն է՝ Ազատութիւն, Հաւասարութիւն,
Եղբայրութիւն :

ՅՕԴՈՒԱՄ 2

Ազատ—Որմնադրութիւնն իւր բռնած բարձր դրից շըր-
ջանակին մէջ՝ իւր ամեն մէկ անդամոց կրօնական հա-
ւատքն ու քաղաքական կարծիքները կը յարգէ . բայց
բացարձակապէս կարգելու իւր ժողովոց մէջ այն ամեն կը-
րօնական կամ քաղաքական հակաճառութիւններն՝ որք
նպատակ կունենան այլ և այլ կրօնից վրայ վիճաբանել,
կամ քաղաքական իշխանութեան գործեր և կառավարա-
կան այլ և այլ ձեւեր քննադատել :

Այլ յիշեցնէ իւր բոլոր անդամակցաց, թէ իրենց առա-
ջին պարտականութիւններէն մին է՝ իբրեւ որմնադիր և
իբրեւ քաղաքացի՝ իրենց բնական երկրին օրէնքներն յար-
դել :

ՅՕԴՈՒԱՄ 3

Ազատ—Որմնադրութիւնն՝ աշխատութեան պարտա-
կանութիւնը մարդկութեան անհրաժեշտ օրէնքներէն մին
կը համարի . ուստի և ամենուն վրայ պարտք կը դնէ ըստ
կարողութեան աշխատիլ . հետեւաբար կամաւոր անգոր-
ծութիւնը կը դատապարտէ :

ՅՕԴՈՒԱՄ 4

Ազատ—որմնադրութիւնը բաղձալով որ աշխարհիս ա-
մեն կողմը դառնուած Ազատ—Որմնադիրներն իրարու հետ
միացնող եղբայրական կապերն ընդհանուր մարդկութեան
մէջ տարածին, կը պատուիրէ ամեն որմնադրաց որ թէ՛
բանիւ թէ՛ գրով և թէ՛ բարի օրինակաւ Որմնադրութիւ-
նը ծառայեն :

ՅՕԴՈՒԱԾ 5

Իւրաքանչիւր որմնադիր պարտական է ամեն պարագայի մէջ օգնել լուսաւորել եւ պաշտպանել իր եղբայրը՝ մինչեւ անգամ իր կեանքը վտանգի մէջ դնելով, եւ անխառնութեան դէմ պաշտպան կանգնիլ անոր :

ՊՐԱԿ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՈՐՄՆԱԴԻՐՔ, ՈՐՄՆԱԴՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ

ԵՒ ԶԱՆԱԶԱՆ ԾԷՍՔ

ԳԼՈՒԽ Ա.

ՈՐՄՆԱԴԻՐՔ ԵՒ ՈՐՄՆԱԴՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ

ՅՕԴՈՒԱԾ 6

Ըզատ—որմնադրութիւնը նշաններ եւ խորհրդանիշեր ունի : Այն նշաններն ու խորհրդանիշերը՝ իրենց խորհրդական նշանակութենէն զատ՝ որ ընծայման ժամանակ կը բացատրուի անդամակցելոց, նպատակ ունին նաեւ աշխարհատարած ընկերակցութեան մ'օգուտներուն զանոնք բաժանորդ ընել, թոյլ տալով որ ամեն ազատ-որմնադիրք իրար ճանչեն :

ՅՕԴՈՒԱԾ 7

Ըզատ—որմնադրաց թիւն անսահման է : Ժողովներ կը կազմեն, որք ընդհանուր անուամբ օթեակք կամ գործարանք կը կոչուին : Ըյն ժողովները ներկայ Սահմանադրութենէն ծագումն առած զրէնքներով եւ ընդհանուր ու մասնաւոր կանոնադրութիւններով կը կառավարուին :

ՅՕԴՈՒԱԾ 8

Ղաղղիոյ Սեծ Ըրեւելքէն կախումն ունեցող որմնադրական գործարանները մէկմէկու հետ կապուած են կեդրոնական իշխանութեան մը միջոցաւ, որուն կազմութիւնն ու ստորոգելիքը ներկայ Սահմանադրութեան Ղ. մասին մէջ որոշուած են :

ՅՕԴՈՒԱԾ 9

Որմնադրական ժողովոց գումարումը խորհրդաւոր ձեւոց համեմոտ կը կատարուի, որոց իմաստը մի միայն ընծայմամբ կրնայ յայտնուիլ ու բացատրուիլ : Ըյս ընծայումը բազմաթիւ աստիճաններ ունի :

Ոչ ոք կրնայ ազատ մնալ որմնադրական ծիսարանին օրինադրած աստիճանական փորձերէն :

ՅՕԴՈՒԱԾ 10

Ոչ ոք կրնայ որմնադրական աշխատութեանց մասնակցութեան ընդունուիլ, մինչեւ որ որմնադիր ըլլալը չարդարացնէ :

Ոչ ոք կրնայ լճատ—Որմնադիր ըլլալ եւ այս տիտղոսին յարակից իրաւունքները վայելել :

1°. Եթէ 21 տարին լրացուցած չէ :

2°. Եթէ անստգիւտ համբաւ եւ վարք չունի :

3°. Եթէ ազատ եւ պատուաւոր արհեստի մը տէր չէ, եւ ապրուստի բաւական միջոցներ ունենալը չկրնար արդարացնել :

4°. Եթէ որմնադրական ճշմարտութիւններն հասկընալու համար անհրաժեշտ եղած նախնական կրթութիւնը գոնէ չունի :

5°. Եթէ առ նուազն վեց ամսէ 'ի վեր բնակած կամ նստած չէ որմնադրական Օթեակին գտնուած գաւառին կամ մինչեւ 100 քիլոմէթր տարածութեամբ շրջանակին մէջ :

Սակայն բացառութիւններ կրնան ըլլալ այն անձանց համար՝ որոց բնակած գաւառին կամ նահանգին մէջ Օթեակ չգտնուիր :

Տարիքի պայմաններէն ազատ են որմնադրաց որդիքը, որք կրնան տասնեւութ տարեկան հասակնուն մէջ ընծայուիլ՝ իրենց հօրը մօրը կամ խնամակալին հաւանութեամբ : Բայց քսանեւմէկ տարին չլրացուցած՝ ոչ սատար կրնան ըլլալ եւ ոչ վարպետ :

Բնակութեան պայմաններէն ազատ են զինուորականները, նաւաստիները, եւ այն անձինք՝ որք իրենց արհեստին պատճառաւ բնակատեղիին փոխելու հարկագրեալ են :

Որմնադրական գումարմանց մէջ ամեն որմնադիրք կա տարեւապէս հաւասար են : Բայ 'ի որմնադրական պաշտա-

մանց նուիրապետական կարգէն՝ ուրիշ տարբերութիւն կամ զանազանութիւն չկայ անոնց մէջ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 13

Որմնադրական ամեն պաշտօններն ընտրութեամբ եւ ժամանակաւոր են :

Գործարաններն ամեն տարի՝ օրինաց սահմանած ժամանակներն՝ իրենց աստիճանաւոր պաշտօնակալները կ'ընտրեն :

Նախագահները գործարանին այն անդամոց մէջէն միայն կ'ընտն ընտրուիլ, որք երեսուն տարին լրացուցած են, եւ գոնէ տարիէ մ'ի վեր գործարանին ընկեր են՝ իբրեւ գործունեայ անդամ :

Ընտրութեան եղանակը, պաշտօնակալաց թիւը եւ իւրաքանչիւրին պաշտօնն ու ստորոգելիքն ընդհանուր օրինօք սահմանուած են :

ՅՕԴՈՒԱԾ 14

Գործունեայ անդամք միայն ընտրելի են իրենց գործարանին պաշտօններուն, եւ անոնք միայն իրաւունք ունին աստիճանաւոր Պաշտօնակալաց ընտրութեանը մասնակցելու :

Ընծայման առիթներու մէջ ամեն ներկայ որմնադիրք քուէ տալու իրաւունք ունին, բաւական է որ կանոնաւոր ըլլան :

Որմնադրական գործունէութեան ու կանոնաւորութեան պայմաններն ընդհանուր օրինաց մէջ սահմանուած են :

ՅՕԴՈՒԱԾ 15

Ազատ-Որմնադիր մ'իւ տիտղոսն եւ անոր յարակից իրաւունքներն ու առանձնաշնորհութիւնները կը կորսնցընէ :

1°. Արբոր վատահամբաւ գործ մ'ընէ :

Դիւան

Արտակ Ալպոյանեան
Գանձիւ — Մարտի

2°. Երբոր ընկերական կարգի մէջ յայտնապէս անպատիւ ճանչուած արհեստի մը ծառայէ :

3°. Երբոր ընծայման ժամանակ տուած խոստումներուն և հաւատարմութեան երդումներուն դրժէ :

Ոչ ոք կրնայ իւր Որմնադրական տիտղոսէն ու իրաւունքներէն ղրկուիլ, մինչև որ Սահմանադրութեան և Բնդհանուր օրինաց մէջ նշանակուած ձևերուն համեմատ դատուելով վճիռ չընդունի :

ՅՕԴՈՒԱԾ 46

Գործարանները չեն կրնար հաւաքապէս խորհուրդ ընել մինչև որ Սեփ Երեւելէն հրաման չընդունին :

Գործարաններն իրենց աշխատութեանց ներկայ գրանուող ամեն Որմնադրաց և ամեն անդամաց բացարձակ հրահանգ տալու իրաւունք ունին :

Վախազահող պաշտօնակալը՝ ժողովին բարեկարգութեան տեսուչն է :

ՅՕԴՈՒԱԾ 47

Եմեն Որմնադիր իրաւունք ունի Որմնադրական խընդրոց վրայ իւր կարծիքն հրատարակելու :

•••••

ԳԼՈՒԽ Բ.

ՁԱՆԱՁԱՆ ԾԷԾԲ

ՅՕԴՈՒԱԾ 48

Երբատ—Որմնադրութիւնն՝ իւր ծէսերուն զանազանութեան հակառակ՝ նպատակաւն և սկզբամբ մի ըլլալով, գործարանք կրնան իրենց աշխատութեանց մէջ անխտրաբար հետեւիլ այն ծէսին որ իրենց բաղձանաց կը յարմարի. բռնականէ որ այն ծէսը կանոնաւորապէս ճանչուած ըլլայ :

ՊԲԸԿ Գ.

ՍՐՄՆԱԳՐԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆՔ

ԳԼՈՒԽ Ա.

ՄԵՄ ԱՐԵՒԵԼՔ ԴԱՂՂԻՈՑ

ՅՕԴՈՒԱԾ 19

Որմնադրական վեհապետութիւնն ամեն երկրի որմնադիրներուն ընդհանրականութեան մէջ կը կայանայ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 20

Որմնադրութեան կեդրոնական իշխանութիւնը՝ «Սեծ Լըւեւը Գաղղիոյ» կը կոչուի :

Գաղղիոյ Սեծ Լըւեւքը կը բաղկանայ թղթակից Օթեակաց բոլոր նախագահներէն և Ուխտին խորհրդէն :
Գաղղիոյ Սեծ Լըւեւքից աթուանիստը Փարիզ է :

ՅՕԴՈՒԱԾ 21

Ուխտին վարչական ծախքերը թղթակից գործարաններն ու որմնադիրք կը վճարեն հանգանակութեամբ և մասնաւոր տուրքով :

Եւս հանգանակութեանց և տրոց քանորդը կը սահմանուի ընդհանուր օրինօք և կանոնադրութեամբ, կամ Սեծ Լըւեւքից ընդհանուր ժողովոյն յատուկ որոշմամբ :

ԳԼՈՒԽ Բ.

ՈՒՆՏԻՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

ՅՕԴՈՒԱԾ 22

Ուխտին խորհուրդն երեսուներեք անգամէ կը բաղկանայ, զորս Մեծ Արևելից ընդհանուր ժողովը կընտրէ իւր անդամոց մէջէն ։

Խորհրդին անդամներն երեք տարուան համար կընտրուին քուէից բացարձակ առաւելութեամբ, բայց տարւէ տարի երրորդ մասը կը նորոգի ։ Առաջին և երկրորդ տարիները վիճակաւ կորոշուին փոփոխելիները ։

Երրորդ անդամները վերընտրելի են ։

ՅՕԴՈՒԱԾ 23

Ուխտին խորհուրդն իւր նախագահին միջոցաւ Որմնադրութիւնը կը ներկայացնէ օտար Արևելից և քաղաքային իշխանութեանց առջև ։

Գազդիոյ Մեծ Արևելից հրովարտակներն ու որոշումները կը հրատարակէ, և օտար որմնադրական իշխանութեանց առջև ներկայացուցիչները կանուանէ ։

ՅՕԴՈՒԱԾ 24

Ուխտին խորհուրդը կը կառավարէ Ուխտին գործերը, և ամեն տարի իւր գործողութեանց հաշիւը կուտայ ընդհանուր ժողովին ։

Ելուամտից հաշուեցոյցին ծրագիրը կառաջարկէ ժողո-

վին գումարումէն ամիս մ'առաջ, և ժողովին կը ներկայացնէ :

Ամեն տարի, Մեծ Արևելից ընդհանուր ժողովին ետև, Ուխտին բարոյական և գանձային վիճակին և ժողովոյն աշխատութեանց տեղեկագիրն ստորագրուած ալ գործարանաց իւրաքանչիւրին կը ղրկուի Խորհրդոյն խնամօք :

ՅՕԴՈՒՄԾ 25

Ուխտին Խորհուրդը կորոշէ Սահմանադրական ամեն խնդիրները . Գործարանաց ննջումն և նոցա զարթման յայտարարութիւնները, ընտրութեանց վաւերականութիւնը, մասնաւոր կանոնադրութիւններն և այլն, և այլն : Նմանապէս Թղթակից Գործարաններէ և Որմնագիրներէ առաջարկուած որմնադրական խնդիրները կորոշէ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 26

Ղատաաստանի և կոչման Ատեանն, որոյ կազմութիւնն ու պաշտօնը վարչական և դատաստանական իշխանութեանց բաժանման սկզբան համեմատ ընդհանուր կանոնադրութեանց մէջ սահմանուած են, վերջնական կերպիւ կորոշէ ու կը վճռէ այն ամեն գործերը՝ զորս Ուխտին Խորհուրդն իրեն կը յանձնէ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 27

Ուխտին Խորհուրդն իրաւունք ունի առժամանակեայ կերպիւ դադրեցնելու այն ամեն Գործարաններն ու Որմնագիրներն, որք երկրին օրինաց պարտուպատշաճ յարգանքէն խոտորին, կամ Ուխտին պահպանողական սկզբանց և օրինաց հակառակ վարուին :

ՅՕԴՈՒԱԾ 28

Ուխտին խորհրդոյն որոշմամբ դադարեալ Որմնագիրն իւր Գործարանէն պէտք է դատուի :

Դադարման հրովարտակն մինչև երեք օր պէտք է հաղորդուի դատող Գործարանին , և այս հաղորդումէն մինչև երեսուններեք օր դատաստանը պէտք է տեսնուի :

Ըտենախօսն՝ իբրև պահապան օրինաց՝ Գաղղիոյ Մեծ Արևելքը կը ներկայացնէ դատաստանին մէջ , և կրնայ՝ ամբաստանելոյն պէս՝ վերաքննիչ ատեանին բողոքել Գործարանին առևած վճռոյն դէմ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 29

Գործարան մը չկրնար դադարիլ խորհրդոյն կողմէ՝ առանց կանոնաւորապէս հրաւիրուելու որ ինքզինք պաշտպանէ :

Դադարումը բնաւ երբէք չկրնար մէկ տարիէն աւելի ըլլալ՝ առանց Գաղղիոյ Մեծ Արևելից ընդհանուր ժողովոյն հաւանութեան :

Ուխտին խորհուրդն Որմնագրաց և Գործարանաց ամեն պատիժները ներելու իրաւունք ունի :

ՅՕԴՈՒԱԾ 30

Ուխտին խորհուրդն ընդհանուր ժողովով և իւր անդամոց գոնէ երկու երրորդ մասին ներկայութեամբ կըրնայ արտաքոյ կարգի պարագայից մէջ Գաղղիոյ Մեծ Արևելքն յարտաքոյ կարգի ընդհանուր ժողով գումարել :

Ըյս գումարումը պէտք է ընէ ամեն անգամ՝ որ այլ և այլ Արևելքէ քսանևմէկ Օթեակ առաջարկեն մի և նոյն որոշ խնդրոյ մը համար :

Ընդհանուր կանոնաց 173 յօդուածին տրամադրութիւնները գործադրելի են արտաքոյ կարգի գումարմանց համար :

ՅՕԴՈՒԱԾ 31

Ուխտին խորհրդոյն ամեն հրովարտականքն ու որոշումները գործադրելի ըլլալու համար պէտք է որ որոշման յիշատակութիւնը կրեն՝ Նախագահէն ու Քարտուղարաց մէկէն վաւերացեալ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 32

Ըմեն սարի, ընդհանուր ժողովէն ետեւ, խորհուրդն ինքնին կանուանէ իւր Նախագահը, երկու փոխ—Նախագահ և երկու Քարտուղար : Իւր կանոնադրութիւնը կը շինէ : Հինգ բարձրաստիճան Որմնադիր փոխանորդ կը կարգէ, որպէս զի Ժողովոց և փիլիսոփայական խորհրդոց կազմութեան ու հաստատութեան վաւերագրերն ինչպէս նաև կոնդակներն ու արտօնագրերն ստորագրեն : Ինքնին կ'որոշէ իւր սովորական և արտաքոյ կարգի նիստերուն օրերն, որոց մին գոնէ վեց ամիսն անգամ մը պարտաւորական է իւր ամեն անդամոց համար :

Ուխտին խորհրդոյն անդամոց դրամական փոխարինութիւն մը պիտի սահմանուի իրենց բնակարանին հեռաւորութեան վրայ հաշուելով և ով որ պարտաւորական նստին ներկայ չգտնուի, 100 ֆրանք տուգանք պիտի վճարէ՝ եթէ չկրնայ արդարացուցիչ պատճառ մը ցոյց տալով խորհուրդը գոհացնել :

Ղազղիոյ Մեծ Արևելից կնքապահի պաշտօնը կատարող անձը Նախագահը կընտրէ խորհրդին անդամոց մէջէն :

ՅՕԴՈՒԱԾ 33

Խորհրդին արտաքոյ կարգի պարտաւորական նիստերն հրապարակային պիտի ըլլան, և Մեծ Արեւելից իշխանութեան ներքեւ գտնուող Որմնադիր Վարպետ ք կրնան ներկայ գտնուիլ :

Խորհուրդը կրնայ միշտ ընտանեկան նիստ գումարերը

ԳԼՈՒԽ Գ.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎՔ ՄԵՍ ԱՐԵՒԵԼԻՑ ԳԱՂՂԻՈՑ

ՅՕԴՈՒԱԾ 34

Ղազղիոյ Մեծ Արեւելից ընդհանուր ժողովը կը բաղկանայ .

1. Բոլոր թղթակից խորհրդաւոր Օթեակաց նախագահներէն կամ անոնց երեսփոխաններէն :

2. Ուխտին խորհրդէն :

Ժողովը կանուանէ իւր նախագահն իւր անդամոց մէջէն :

Ժողովին ուրիշ Սպաներն Ուխտին խորհուրդը կանուանէ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 35

Իւրաքանչիւր Օթեակ՝ եթէ իւր նախագահը չկրնայ ներկայ գտնուիլ, յատկապէս գումարեալ նստի մը մէջ ընտրած երեսփոխանով մ'ինքզինք կը ներկայացնէ, ընդհանուր ժողովին մէջ :

Ու և է Որմնադիր չկրնար մէկէն աւելի համապատեհան Գործարան ներկայացնել ընդհանուր ժողովոյ մէջ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 36

Երեսփոխաններն Օթեակին գործօն անդամոց մէջէն պէտք է միշտ ընտրուին, որք նոյն Գործարանին տուած ամենաբարձր աստիճանը կրող, երեսուն տարին լրացուցած և գոնէ տարիէ մ'ի վեր Օթեակին անդամ եղած պիտի ըլլան :

Այլեքիի Գաղղիական գաղթականութեանց և օտար երկիրներու Օթեակները միայն կրնան իրենց գործօն անդամներէն դուրս երեսփոխաններ ընտրել. բայց պէտք է որ ընտրուած անձն երսուն տարեկանէ վեր ըլլայ, վարպետի աստիճան ունենայ, և գոնէ տարիէ մ'ի վեր կանոնաւոր Գործարանի մ' անդամ եղած ըլլայ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 37

Մեծ Արևելից ընդհանուր ժողովն ամեն տարի սեպտեմբեր ամսոյն երկրորդ երկուշաբթի օրը կը գումարի :

ՅՕԴՈՒԱԾ 38

Մեծ Արևելքն՝ ընդհանուր ժողով գումարած ժամանակ՝ Ուխտին խորհրդոյն ներկայացուցած վարչական տեղեկագիրը կընդունի :

Տարւոյն հաշիւն'ը կը քննէ, մտից և ծախուց հաշուեցոյցը կորոշէ, եթէ պէտք ըլլայ՝ օրէնքներն ու ընդհանուր կանոնադրութիւնները կը փոփոխէ, և Որմնադրութեան վերաբերեալ ամեն խնդիրները գերիշխանաբար կորոշէ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 39

Ընդհանուր ժողովոյ նիստը բացուած ժամանակ բոլոր անդամներն հետեւեալ երդումը կուտան Նախագահին.

Արեւելեան Հանրապետութեան Սահմանադրութեան , և
Ուիսկոնսին Եւրոպայի Եւ Կենտրոնական Եւրոպայի :

ՅՕԴՈՒԱԾ 40

Ուիսկոնսին Եւրոպայի Եւ Կենտրոնական Եւրոպայի
մէջ պարունակեալ ամեն տրամադրութիւնք՝ որք նա-
խընթաց յօդուածներուն հակառակ են՝ խափանեալ են :

ՊՐԸԿ Դ.

ԱՐՏԱՔԻՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՔ

ՅՕԴՈՒԱԾ 41

Գաղղիոյ Մեծ Արեւելքը գործարաններ չհաստատե-
այն օտար երկիրներուն մէջ՝ ուր Որմնադրական կանոնա-
ւոր իշխանութիւն մը կը գտնուի :

Վիսկոնսին օտար Որմնադրական իշխանութեան մը
կողմէ Գաղղիոյ կամ Գաղղիական սեփականութեանց մէջ
հաստատեալ Գործարան չճանչեր :

ՊՐԸԿ Ե.

ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՅՕԴՈՒԱԾ

Սահմանադրութեան մէջ փոփոխութիւն ընելու որ և
է առաջարկութիւն , Գաղղիոյ Մեծ Արեւելքի ընդհանուր
Ժողովին նկատողութեան առնուելէ ետեւ , հետեւեալ տար-
ւոյն Ժողովին մէջ վիճաբանութեան կենթարկի՝ Գործա-
րանաց կարծիքը նախապէս հարցուելով :

Սահմանադրութիւնն ամեն Որմնադրաց պահպանու-
թեան ներքեւ գրուած է , և մէն մի Որմնադիր իրաւունք
ունի գործադրութիւնը պահանջելու :

Հիմնական
Արժեք
Համար = Մարտի

ՕՐԷՆՔ

ԵՐ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՆՈՆՔ

Գրական
Ազատի Արարչական
Գործիչ — Մարտի

ՀՐՈՎԱՐՏԵԱՍ

Մեք, Մեծ վարպետ Որմնագրական ուխտին Դադղիոյ.

Տեաներով 1867 յունիս 14 ի որոշումը, որով Դադղիոյ Մեծ Արեւելքը՝ յՆդհանուր ժողովը գումարեալ ընդունեց Ուխտին օրինաց եւ ընդհանուր կանոնաց բովանդակութիւնը, զորս իր 1866 ի եւ 1867 ի նիստերուն մէջ քուէարկութեամբ հաստատած էր:

Տեաներով նոյն օրուան որոշումը, որով Մեծ Արեւելից յՆդհանուր ժողովը վճռեց թէ իրաւասութեան խնդիրը խորհրդածութեան ներքեւ մնայ որպէս զի յառաջիկայ գումարման մէջ քննուի, եւ թէ նախկին օրինաց եւ ընդհանուր կանոնաց այն տրամադրութիւնները՝ որք եղծմանց եւ դատմանց կը վերաբերին, հաստատ պիտի մնան մինչեւ որ իրաւագատական նոր կազմութիւն մ'ընդունուի:

Տեաներով Սահմանագրութեան 24 երորդ յօդուածը, Հրամայեցինք եւ կը հրամայենք.

ՅՕԴՈՒԱԾ ԱՌԱՋԻՆ

Ուխտին օրէնքներն եւ ընդհանուր կանոնները՝ որոց օրինակը ներկայ հրովարտակիս հետ կցուած է, պիտի հրատարակուին ու գործադրելի ըլլան, յառաջիկայ նոյեմբեր 1 էն, սկսեալ, Դադղիոյ, Եւրոպայի եւ Ալժերիի գործարաններուն համար, եւ 1868 փետրվար 1 էն սկսեալ՝ Դադղիոյ Մեծ Արեւելքէն կախում ունեցող ուրիշ ամեն հեռաւոր գործարաններուն համար:

ՅՕԴՈՒԱԾ ԵՐԿՐՈՐԴ

Նախկին օրինաց եւ ընդհանուր կանոնաց այն տրամադրութիւնները՝ որք 269 եւ 288 երորդ յօդուածոց հետ 'ի միաց

գին հրամայուած են , եւ հանգանակութեանց չվճարման պատճառաւ դատմանց եւ եղծմանց կը վերաբերին, հաստատ կը մնան:

ՅՕԴՈՒԱԾ ԵՐՐՈՐԳ

Ուխտին նախկին օրինաց եւ ընդհանուր կանոնաց ուրիշ ամեն տրամադրութիւնները խափանեալ են եւ խափանեալ կը մնան:

Արարեալ յաթոռանիստն Մեծի Արեւելից Գաղղիոյ 'ի 10 հոկտեմբերի 1867

Մեծ վարպետ Ուխտին

ՄԷԼԻՆԷ

'ի դիմաց

Մեծ վարպետին

Օթանդակ Մեծ վարպետ

ԱԼՖՐԷՏ ՊԼԱՆՇ

止

ՀԱՍՏԱՏԵՍԱԼՔ 'Ի ՄԵԾԷՆ ԱՐԵՒԵԼԻՑ ԳԱՂՂԻՈՑ

ԳՈՒՄԱՐԵԱԿ ԶԸՆԴԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ Ի 14 ՅՈՒՆԻՍԻ 1867

ՔՐԻՍՏՈՍԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ . — ԳՈՐԾԱՐԱՆՔ . —
ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆՔ ՆՈՑԱ : — ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ :

ՄԻԱԿ ՀԱՏՈՒԱԾ

ՈՐԽՆԱԴՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ

ՅՕԴՈՒԱՄ 4

Որմնագրական աշխատութեանց նպատակը միշտ նոյն է՝ որչափ եւ տարրերը ըլլան գործարանաց հետեւած ծէսերը:

607-01.ԱՄ 2

Որմնադրութիւնը զանազան աստիճանի գործարաններ
ունի, Օրէնկ1, Ժողովարան2, Խորհրդարան3 :

Աստեղմէ զատ՝ կեդրոնական իշխանութեան քով բարձ-
րագոյն գործարան մը կայ՝ որ՝ Մեծ Կահու շէնք, Գերբոյն
օդանւումը Գալիլէյ և Բալլին-Լան օդանւումը անունը կը
կրէ, եւ նա միայն իրաւունք ունի Ազատ—Որմնադրութեան

1 լօժ. 2 Շաքիթն. 3 Գօնսէյր.

վերջին աստիճանները տալու :

Այս գործարանին կազմութիւնն ու հանգամանքը՝ սոյն ընդհանուր օրինաց 184 եւ 200-երորդ յօդուածներով սահմանուած են :

ՅՕԴՈՒԱԾ 3

Եւթմ մը՝ որչափ եւ շատ ըլլայ իր աստիճանաց թիւը՝ չկրնար ինքզինք ուրիշ ծէսէ մը վերագոյն համարիլ :

Գործարան մը՝ որչափ շատ եւ բարձր աստիճաններ ալ տալու կարող ըլլայ, չկրնար ուրիշ գործարանի մը վրայ գերել խանութիւն բանեցընել :

ՅՕԴՈՒԱԾ 4

Օթեակը հիմնական գործարան է. նա է որ ընծայեալը սրմնագրական կենաց կընտելացընէ. անկէ կընձխւղեն Ժողովարաններն ու խորհրդարանները :

Ժողովարան մը չկրնար գոյութիւն ունենալ առանց Օթեակի մը վրայ հիմնուելու. նոյնպէս խորհրդարան մը չկրնար գոյութիւն ունենալ՝ մինչեւ որ Ժողովարան մ'իրեն նեցուկ չունենայ :

Այս գործարաններն իրենց հիմն եղող Օթեակին անուրէն զատ ուրիշ անուն չեն կրնար կրել :

Այն Արեւելքներուն մէջ՝ ուր միացմամբ միակ Ժողովարան մը կազմուի, այն Դ-ի Ժողովարանը կընայ նոյն Արեւելքին մէջ գտնուած Օթեակներուն անուններէն տարբեր անուն մը կրել Մեծ Արեւելից հրամանաւ, բայց միշտ պէտք է որ ամենէն հին, կամ՝ եթէ այն չգտնուի, հնութեան կարգաւ անկէ ամփապէս ետքն եկող Օթեակի մը վրայ հիմնուած ըլլայ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 5

Խրաքանչիւր գործարանի կազմութիւնը իրաւունքն ու

պարտականութիւնները եւ բարձրագոյն դորժարանաց մէջ
ընդունուելու տրայմանները ներկայ ընդհանուր օրէնքէն սահ-
մանուած են:

ՅՕԴՈՒԱԾ 6

Երբոր մայր Օթեակ մ'իր աշխատութիւնները դադրե-
ցընէ 142 երորդ յօդուածին որոշած պայմանաթամին լրանալէն
ետեւ, ուրիշ ամէն անկէ ծնած դորժարաններուն աշխատու-
թիւններն ալ կը դադրին. նմանապէս երբոր ժողովարան մը
իւր աշխատութիւնները դադրեցընէ, անկէ ծնած խորհրդա-
րաններն ալ իրենց աշխատութիւնները կը դադրեցընեն:
Բայց ժողովարան մը կամ խորհրդարան մ'իր աշխատութիւնը
դադրեցընելով կամ ընդհատելով չկրնար Օթեակին աշխա-
տութիւններն ալ արդելու:

ՅՕԴՈՒԱԾ 7

Բարձրագոյն աստիճաններն այն որմնադրաց միայն կը
տրուին, որք իրենց փութաշանութեամբն ու յաջողակու-
թեամբ նշանաւոր եղած եւ ուխտին ծառայութիւնները
ըրած են:

ԳԼՈՒԽ Բ.

ԿԸՂՄՈՒԹԻՒՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՅ

ՀԱՏՈՒԱԾ ԱՌԱՋԻՆ

ԻՒՐԱՔԱՆՁԻՒՐ ԱՐԵՒԵԼԻՑԵ ՄԷՋ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՅ ԹՈՒՈՅՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

ՅՕԴՈՒԱԾ 8

Ամէն մէկ Արեւելքի մէջ գտնուելիք դորժարանաց թի-

Էր Մեծ Արեւելքը կորուշէ՝ նմանապէս բարձրագոյն գործարաններէն ելնելիք գործարաններն ալ նա կորուշէ։

Բարձրագոյն գործարանները կրնան իրենց յատուկ անուան հետ նաեւ այլ եւ այլ գործարանաց անունները ըծորդել։

ՀԱՅՈՒԱՅ ԵՐԿՐՈՐԳ

ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ ՕԹԵՆԱԿԱՅ

ՅՕԴՈՒԱՄ 9

Մեծ Արեւելքէն վկայական կամ անկէց կանոնաւորեալ հրմնագրական տխրումներունցող եօթն վարպետ մի եւ նոյն Արեւելքի մէջ գումարուելով՝ կրնան Օթեակ մը հիմնել հետեւեալ տրամագրութեանց համեմատ։

ՅՕԴՈՒԱՄ 10

Նախընթաց յօդուածին մէջ նշանակեալ որմնագիրք՝ առժամանակեայ Օթեակ մը կը կազմեն իրենցմէ մէկուն նախագահութեամբ, որ Մեծարոյ տխրոյսը կառնու իւր վրայ միւս պաշտօնակալ կամ աստիճանաւորներն են՝ մէկ առաջին եւ մէկ մ'ալ երկրորդ, Գէտ, մէկ Ատենախօս, մէկ Գարտուղար, մէկ Գանձապետ, մէկ Աղքատախնամ, եւ եթէ առելի թուաւոր են մէկ Մարդիչ, մէկ Ճարտարապետ, մէկ Գունապան Ե.՝ եւ մէկ Արարողապետ։

ՅՕԴՈՒԱՄ 11

Առժամանակեայ Օթեակը՝ քաղաքական դաշտիւրներէ հեռու անուն մը կընտրէ իրեն։ Այն անունը Մեծ Արեւելքէն վաւերանալով՝ վերջնական եւ յատուկ անուն կըլլայ այն Օթեակին։

Առժամանակեայ Օթեակին առաջին աշխատութեանց նիւթն է՝ հաստատութեան խնդրագիր մ'ուղղել Մեծ Արեւելից, հինգ առաջին Լոյսերէն ստորագրեալ, ինչպէս որ օրինակը դրուած է ներկայ Օրինաց հետ:

ՅՕԴՈՒԱԾ 13

Յիշեալ գործարանը իւր խնդրագրին հետ նաեւ իր ամեն անդամոց ցանկը կը ղրկէ, երկու զատ զատ օրինակ, ներկայ Օրինաց հետ դրուած գաղափարին համեմատ, որ կը պարունակէ իւրաքանչիւր անդամոց անունն ու մականունը, ծննդեան տեղն ու թուականը, տարիքը, բնակարանը, քաղաքային ու որմնադրական հագումանքը, եւ ո՛ր Օթեակի մէջ ընդունուած ըլլալը: Այս ցանկն ամեն եղբայրներէն պիտի ստորագրուի եւ հինգ առաջին Լոյսերուն վրէպտութեամբ վաւերացուի:

ՅՕԴՈՒԱԾ 14

Ամեն առժամանակեայ գործարան իր հաստատութեան խնդրագրին կը կցէ նաեւ իւր ամեն մէկ անդամոց որմնադրական տիտղոսները (վկայական կոնդակ կամ արտօնագիր), ինչպէս նաեւ ամենց կանոնաւորութիւնը հաստատող դրութիւնները:

Այս կանոնական պայմանները կատարուելէ ետեւ՝ գործարանն աչքէ անցունելու կամ քննելու գործին կը ձեռնարկուի:

ՅՕԴՈՒԱԾ 15

Ամեն առժամանակեայ գործարան իր խնդրագրին հետ

նաեւ իր հասցէն եւ ժողովատեղին կը հաղորդէ, միանգամայն Սահմանադրութեանց, Աստիճանաց տետրակներուն եւ ներկայ կանոնադրութեանց երեք օրինակներուն գինը, վերջապէս ամեն պահանջելի տուրքերն ու հանգանակութիւնները Մեծ Արեւելից սնտուկին կաւանդէ:

Եթէ Սահմանադրութիւնները չշնորհուին, աւանդեալ մետաղներն, ինչպէս նաեւ խնդրադրին կցուած վկայագիրները, ետ կը տրուին որու որ անկէ, ստացագիր եւ անգործագիր առնուելով: Իսկ միւս գիրերը Մեծ Արեւելից գլխաւորունը կը պահուին:

ՀԱՏՈՒԱԾ ԵՐՐՈՐԴ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ ՍԹԵԱԿՍՅ

ՅՕԴՈՒԱԾ 16

Դործարանաց հաստատութիւնը Մեծ վարպետէն կարգեալ քանի մը տեսուչներու ձեռամբ կը կատարուի:

Մեծ Արեւելք՝ Օթեակին հետ խորհրդակցութեամբ հաստատութեան օրը կ'որոշէ: Երբոր տեսուչները ժողովատեղին հասնին, Օթեակն աշխատութիւնները բանալով իւր անդամներէն երեքը պատգամաւոր կը զրկէ, որպէս զի անոնց իշխանութիւնը հասկընան:

Պատգամաւորաց բերած տեղիկութեան վրայ, դործարանին անդամներէն ինր, եւ եթէ թիւերնին չը ներէ, եօթն, հինգ կամ երեք անգամք սուրբրով զինեալ եւ ձեռքերնին աստղեր բռնած Տաճարէն դուրս կընեն, եւ հասամտիչ տեսուչը կամ տեսուչները կը դիմաւորեն:

Մեծարոյն եւ Դէտերը Տաճարին դուռը կեցած՝ հաստատիչ տեսուչներուն կ'սպասեն, եւ երեք կոփիչներն անոնց յայնձներով՝ պողովատիկ կամարին ներքեւէն մինչեւ:

Արեւելք կը տանին զանոնք, Այն ժամանակ զործարանին աշխատութիւնները կը դադարեն:

ՅՕԴՈՒԱԾ 17

Հաստատութեան գահերէցն աթոռը կը բաղմի եւ Մեծարոյն իր աջ կողմը կը նստեցնէ: Եթէ Մեծ վարպետէն կարգեալ ուրիշ տեսուչներ չգտնուին, գահերէց տեսուչն երկու ե.՝. կորոյէ, որք Ա. եւ Բ. Դէտերուն պաշտօնը պէտք է կատարեն:

Աշխատութիւնները բանալէ առաջ՝ Գահերէցն հրաման կընէ երկու Դէտերուն, որ սիւնները պտըտելով՝ ներկայ գտնուող որմնադրաց կանոնաւորութիւնն ստուգեն:

Որ եւ է այցելու՝ որ իւր որմնադիր ըլլալը չկրնայ հաստատել՝ չկրնար ժողովին ներկայ գտնուիլ:

ՅՕԴՈՒԱԾ 18

Գահերէցը Մեծ Արեւելից աշխատութիւնները կը բանայ Օթեակին ունեցած ծիսին առաջին աստիճանաւ: Նոյն վայրկենէն որ եւ է որմնադիր մը չկրնար ներս բերուիլ մինչեւ որ հաստատութեան արարողութիւնն աւարտի:

Գահերէցը քարտուղարին կարգաւ կուտայ իշխանութիւններն ու Սահմանադրութիւնները, եւ յետոյ Մեծարոյն յանձնելով՝ կը հրամայէ որ Օթեակին ճարտարապետութեան գրքին մէջ արձանագրուին եւ դիւանը պահուին: Նմանապէս Մեծարոյն կը յանձնէ Աստիճանաց Տետրակները եւ ուխտին Սահմանադրութեան Օրինաց եւ ընդհանուր կանոնաց երեք օրինակները:

ՅՕԴՈՒԱԾ 19

Մեծարոյն իւր եւ երկու Դէտերուն կողմէն, յետոյ

Ե.՝ Ատենախօսը՝ Օթեակին պաշտօնակախերէն ու անդամներէն շրջապատեալ՝ իւր եւ անոնց կողմէն հետեւեալ երգումը կուտան գահերեցին։

• Կերդնում հնազանդիլ որմնադրական սահմանադրութեան, Օրինաց եւ ընդհանուր կանոնաց ուխտին։

ՅՕԴՈՒԱՅ 20

Յետոյ Քարտադարն Օթեակին ցուցակին վրայ արձանագրեալ անդամներն յանուանէ կը կոչէ, որոց իւրաքանչիւրը՝ հաստատութեան նախագահող տեսչին ներկայացուցած երգման ձեւն երկու զատ օրինակ կ'ստորագրեն։

Հաստատիլ տեսուչներն այն երկօրինակ երդմնադրոց վրայ գրուած ստորագրութիւններն իրենց վկայութեամբը կը վաւերացնեն, եւ մէկ օրինակն Օթեակին դիւանը կը պահուի, միւսն ալ հաստատութեան նախագահող Ե.՝ ձեռքը կը մնայ։

ՅՕԴՈՒԱՅ 21

Գահերէցը ճանուցանել կուտայ Սիւներուն մէջ թէ Օթեակին հաստատութեան գործը պիտի կատարուի, ամեն Ե.՝ քոթի վրայ կը կանգնին կարգաւ, սուր 'ի ձեռին, եւ գահերէցն Օթեակին հաստատութեան վճիռը կուտայ հետեւեալ կերպիւ։

• Ի Փռռ Մեծի Ճարտարապետին Տիեղերաց, յանուն
• եւ ընդ հովանաւորութեամբ Մեծին Արեւելից Գաղղիոյ,
• եւ զարութեամբ իշխանութեանն որ առեալ է մեզ վրան
• հաստատութեան յԱր.՝ . . . ոյ Օթեակի միոյ 'ի ծէս . . .
• եւ . . . յառուկ անուամբ, յայտ առնեմք զի . . . Օթեակին հաստատեալ էր

Գահերէցը միութեան շղթայ կաղմել կուտայ Օթեա-
կին անդամներէն միայն, վեցամսեայ խօսքը կը հաղորդէ
անոնց եւ Մեծ Արեւելից աշխատութիւնները կը փակէ:

Այս աշխատութեանց գոցուելէն անմիջապէս ետքը
գործարանին երեք առաջին լոյսերը թողլիչները կընդունին
տեսչաց ձեռքէն, որք հաստատութեան ատենագրութիւ-
նը փակելէ ու ստորագրելէ ետեւ Արեւելքը կը նստին,
Գահերէցը Մեծարօյին աջ կողմը:

Օթեակն իր աշխատութիւնները կ'սկսի Այս հանդի-
սին մէջ խօսուած ճարտարապետական հաստուածները տե-
սուլներուն կը տրուին, որպէս զի հաստատութեան երդ-
մագրին եւ ատենագրութեան երկու օրինակներուն մէ-
կուն հետ Մեծ Արեւելից ղրկեն:

Սահմանագրութիւնները, Աստիճանաց Տետրակները,
Ներկայ կանոնագրութեանց երեք օրինակները, իշխանու-
թիւնները, հրահանգները, երդմագրին երկու օրինակնե-
րը, նոր գործարանին անդամաց ցուցակը եւ շարագրուե-
լիք ատենագրութեան օրինակը Մեծ Արեւելքէն կը ղըր-
կուին հաստատիչ տեսուչներուն, որք հաստատութեան
գործը կատարուելէն մինչեւ տասնեւհինգ օր՝ իրենց պաշ-
տօնին կատարուած ըլլալը ցուցնող բոլոր գրութիւնները
Մեծ Արեւելից ձեռքը պէտք է հասցնեն:

Օթեակ մը կրնայ ինքզինք հաստատելու հրաման խնդ-
րել՝ երբոր պարագաները պահանջեն: Այս առթիւ մէջ՝

հաստատուիչ տեսուչներն են միշտ Մեծարոյն եւ երկու Դէ-
տերը՝ տեղերնին առժամանակեայ փոխանորդներ կարգե-
լով հաստատութեան արտորոշութեան համար:

Այս տեսուչները, Օթեակին անդամոց երդումն առնելէ
առաջ՝ իրենք երդում կուտան հետեւեալ կերպով առժա-
մանակեայ Մեծարոյնին՝ որ զայն պաշտօնապէս կընդունի
եւ ատենագրութեան մէջ կարձանագրէ:

• Մեք, Մեծարոյ եւ Դէտք սոյն Գործարանիս, հան-
գիստարար կերգնունք 'ի ներկայութեան Ե.՝. րոց մերոց,
կատարելապէս հնազանդիլ Որմնագրական Սահմանադ-
րութեան, Օրինաց եւ ընդհանուր կանոնաց Ուխտիս:

Մեծարոյն եւ Դէտերը կատորագրեն երդմնագրին եր-
կու օրինակը, եւ իրենց հաստատչի պաշտօնը կը կատարեն:

ՅՕԴՈՒԱԾ 25

Օթեակները չեն կրնար Մեծ Արեւելից հետ թղթակ-
ցելու իրաւունք ստանալ մինչեւ որ իրենց հաստատու-
թեան տեղեկագրին եւ երդմնագրին երկու օրինակներէն
մէկը Մեծ Արեւելից գլխաւորաւոր մէջ չը ղետեղուի:

ՅՕԴՈՒԱԾ 26

Այսպէս հաստատեալ Օթեակ մ'իրաւունք ունի երեք
առաջին խորհրդաւոր աստիճաններով որմնագիրներ ար-
տողներու:

ՀԱՏՈՒԱԾ 27

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆԱՅ

Ժողովարան մը Մեծ Արեւելքէն հաստատուած կամ

ճանչուած Օթեակի մը մէջ միայն կրնայ կազմուիլ եւ պէտք է որ այն Օթեակին հաճութիւնն ստանայ եւ նոյն ծէսը դաւանի:

Առժամանակեայ ժողովարան մը կազմելու համար՝ հարկ է որ եօթն Ռօզ—Բուսա Ասպ.՝. Գտնուին կանոնաւոր կոնդակ ունեցող:

Երբոր Օթեակն հաւանութիւն չնորհէ, ժողովարանն իր Սպաները կանուանէ եւ Մեծ Արեւելքէն՝ ժողովարանի հաստատութեան արտօնագիր խնդրելու համար պէտք եղած խնդրագիրը պատրաստելու կ'գրադի:

ՅՕԴՈՒԱԾ 28

Ժողովարանն այս խնդրագրին կը կցէ.

1. Օթեակին որոշումը՝ հինգ առաջին լոյսերէն ստորագրեալ եւ կնքապահին կնքովն ու դրոշմովը վաւերացեալ:

2. Իր անդամոց կրկին ցուցակը՝ Օթեակին կնքովը վաւերացեալ եւ հիմնադրաց որմնադրական վկայագրերն ու կոնդակները:

3. Իւրաքանչիւր Ասպ.՝.ի երդմնագիրը, (Օրինաց 19րդ յօդուածին մէջ) նշանակուած ձեւով:

4. Ժողովարանի հաստատութեան արտօնագրերուն, Աստիճանաց Տետրակներուն եւ Ուխտին ներկայ Օրինաց եւ ընդհանուր կանոնաց օրինակներուն գիները:

5. Վերջապէս այլ եւ այլ պահանջելի տուրքերը, եւ զանոնք ամեն տարի կանոնաւորապէս վճարելու խոստումը:

ՅՕԴՈՒԱԾ 29

Ժողովարան մը չկրնար իրեն հիմն եղող Օթեակին անունէն զատ ուրիշ անուն ընդունիլ, 'ի բաց առեալ 4 եւ 142 հրորդ յօդուածոց մէջ նախատեսուալ պարագայն:

Աւժամանակեայ ժողովարանի մը բոլոր զրութիւններն Օթեակին դրոշմը կը կրեն։ Իսկ երբոր հաստատուի, յատուկ դրոշմ մը պէտք է ունենայ։

ՅՕԴՈՒԱՆ 31

Ժողովարաններն՝ իրենց տնտեսներն ու վկայագրերը խնդրելու եւ ստանալու համար՝ նոյն կանոնական պայմանաց կը հետեւին՝ որք Օթեակներէն կը պահանջուին սոյն առթիւ մէջ (Յօդ. 9 եւ հետեւեալք)։

ՅՕԴՈՒԱՆ 32

Ժողովարանի մը հաստատութեան կանոնական պայմանները նոյն են՝ ինչ որ Օթեակներուն համար որոշուած են (յօդ. 16 եւ հետեւեալք)։

ՅՕԴՈՒԱՆ 33

Կանոնաւորապէս հաստատեալ ժողովարանները միայն իրաւունք ունին վարպետի աստիճանէն բարձրագոյն աստիճաններ տալու մինչեւ Ռօզ—Քռօայի Ասպ. Թեան աստիճանը՝ ի միասին առեալ։

ՀԱՏՈՒԱՆ ՀԻՆԴԵՐՈՐԴ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱՅ

ՅՕԴՈՒԱՆ 34

Խորհրդարան մը չկրնար հաստատուիլ մինչեւ որ (Մեծ

Արեւելքէն հաստատուած կամ ճանչուած) Սկովտական Օթեակի մ' եւ ժողովարանի մը հաւանութիւնը չունենայ, եւ մինչեւ որ գոնէ եօթն Յօդոյ աստիճան եւ կանոնաւոր վըկայագիր ունեցող Գառն. Ասպ. րէ բաղկացեալ չըլլայ:

Ժողովարանը չկրնար հաւանութիւն տալ Խորհրդարանի մը կազմութեան՝ եթէ ինք ալ իր հիմն եղող Օթեակէն հաւանութիւն ստացած չըլլայ:

Օթեակին եւ ժողովարանին հաւանութիւնն ստացուելէ ետեւ, առժամանակեայ Խորհրդարանն իր սպաննը կանուանէ եւ Մեծ Արեւելքէն Սահմանադրական արտօնագիր մ' ստանալու համար պէտք եղած խնդրագրին պատարաստութեանը կ'ըբաղի:

ՅՕԴՈՒԱԾ 35

Խորհրդարանն իր այս խնդրագրին կը կցէ.

1. Այս խնդրոյս վրայ Օթեակին եւ ժողովարանին ըրած որոշումները:

2. Իւր անդամոց կանոնաւոր ցուցակին երկու օրինակը՝ ժողովարանին դրոյմովը վաւերացեալ:

3. Իւր անդամոց ամեն մէկուն կանոնաւոր վկայագիրը:

4. Պահանջելի գիրերն ու մետաղները:

ՅՕԴՈՒԱԾ 36

Խորհրդարան մը՝ զինքը ծնող ժողովարանին անունը միայն կրնայ կրել առանց փոփոխութեան:

ՅՕԴՈՒԱԾ 37

Առժամանակեայ Խորհրդարանի մը բոլոր գրութիւնները ժողովարանին դրոյմը կը կրեն, իսկ երբոր Սահմա-

նադրի ու հաստատուի, իւր յատուկ դրոշմը կունենայ:

ՅՕԴՈՒԱՅ 38

Խորհրդարանաց հաստատութեան եղանակը նոյն է, ինչ որ է Օթեակներուն ու Ժողովարաններունը (Յօդ. 16 եւ հետեւեալք):

ՅՕԴՈՒԱՅ 39

Կանոնաւորապէս հաստատեալ Խորհրդարանի մը յատուկ իրաւունքն է Ռօդ—Բռօսի Ասպ.՝ Թենէն բարձրագոյն աստիճաններ տալ մինչեւ 30րդ աստիճանի Գատ.՝ Ասպ.՝ Թեան աստիճանը, 'ի միասին առեալ:

Այս աստիճանաբայութիւնը չկրնար ըլլալ՝ ոչ Ցաճարէն դուրս, ոչ Խորհրդարանին հաստատուած ձորէն դուրս, եւ ոչ փոխանորդութեան ձեռք:

է. —

ՀԱՏՈՒԱՅ ՎԵՑԵՐՈՐԻ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՅՐԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆՔ ԱՅ. ԵՑ Ա. Ե. Ե.

ԱՅԵԻՃԱՆԻ ԴՈՐԾԱՐԱՆԱՑ ՀԱՄԱՐ

ՅՕԴՈՒԱՅ 40

Խորհրդաւոր դործարանաց ներքին բարեկարգութեան եւ կանոնաւորութեան վերաբերեալ տրամադրութիւններն ամեն բարձրագոյն դործարանաց համար ալ դործադրելի են (Յես. Յօդ. 101 եւ հետեւեալները):

— 33 —
ԳԼՈՒԽ Գ.

ԴՈՐԾԱՐԱՆԱՅ ՄԷՋ ՍՊԱՆԵՐՆ ԵՒ ԱՆՈՂՑ ՊԱՇՏՅՈՂԸ

ՀԱՏՈՒԱԾ ԱՌԱՋԻՆ

ՍՊԱՏԻ ՕՔԵԱԿԱՑ

ՅՕԴՈՒԱԾ 41

Իւրաքանչիւր Օթեակ Սպաներէ կը կառավարուի, զոր
ըս իր անդամոց մէջէն կընարէ, եւ ամենն ալ վերընորդե-
լի են (ըստ 13 եւ 14 յօդուածոց Սահմանադրութեան):

Այս Սպաներն են Գաղղիական ծիսին մէջ.

Մեծարոյ մը.

Մէկ Ա եւ մէկ Բ Դէտ.

Ատենախօս մը.

Գարտուղար մը.

Աւագ Մարդիչ մը.

Գանձապահ մը.

Հիւրընկալ կամ Աղքատախնամ մը.

Երկու Արարողապետ.

Դրօշակիր մը.

Դիւանապետ եւ Կնքապահ մը.

Ճարտարապետ մը.

Երկու Մարդիչ.

Կոչնապետ մը.

Պահապան եղբայր մը.

Ընդ ամենը տասն եւ եւ եօթն սպայք, որոց առաջին
հինգը Լոյս կը կոչուին:

ՅՕԴՈՒԱԾ 42

Այս սպայներուն թիւն ու անունները կը զանազանին

ուրիշ ծէսերու մէջ. բայց այս զանազանութիւնները՝ Օթեակներուն հաստատուած ժամանակ Մեծ Վարդապետի օտարացած հրահանգաց տետրակներուն մէջ որոշապէս նշանակուած են:

ՅՕԴՈՒԱԾ 43

Օթեակ մը կրնայ օգնականներ տնուանել Ատենախօսի, Քարտուղարի, Արարողապետի եւ Կոչնապետի պաշտօններուն:

ՄԵԾԱՐՈՅ

ՅՕԴՈՒԱԾ 44

Մեծարոյն միայն կը գումարէ Օթեակը, եւ անոր ամեն նիստերուն կը նախագահէ: Ամեն յանձնաժողովոց 'կամ պատգամաւորութեանց ալ բնական նախագահն է: Որոշման մը մէջ ձայնից կամ քուէից հաւասար բաժնուած ժամանակ՝ իր ձայնը ծանրակշռութիւն ունի: Իրեն նկատմամբ՝ գիտողութիւն ընել միայն ներքի է:

ՅՕԴՈՒԱԾ 45

Մեծարոյն միայն իրաւունք ունի Մեծ Արեւելքէն եւ կած նամակները բանալ եւ Ատենախօսին տալու որ կարգայ, Նոյնպէս Մեծարոյին յատուկ իրաւունքն է.

- 1°. Աշխատութիւնները բանալ ու փակել:
- 2°. Առաջարկութիւնները թողիչին ներքեւ դնել:
- 3°. Օտարները Որջնադրական խորհրդոց 'ընծայել:
- 4°. Մինչեւ վարպետի աստիճանները տալ:
- 5°. Որոշմանց արդիւնքը յայտնել:

6°. Նխատեքուն ծրագիրներն եւ պաշտօնական տախտակներն ստորագրել եւ թղթակցութիւնները կանոնաւորել:

7°. Հաշուոյ վերաբերեալ ամեն թուղթերն ու տումարները քննել ստուգել եւ Օթեակին որոշած ամեն ծախքերը հրամանագրել:

8°. Օթեակին մասնաւոր շահուց վերաբերեալ խնդրոց վրայ խորհրդակցելու կամ ընդհանրապէս Ուխտին շահաւոր բաղձանքներ կամ խնդրուածներ յայտնելու (համար ժողով հրաւիրել:

Այս բաղձանքները կամ խնդրուածները Մեծ Արեւելից պէտք է ուղղուին:

ՅՕԴՈՒԱԾ 46

Մեծարոյն իրաւունք ունի կարգէ խստորող Ե.Պէ մի խօսքը ետ առնելու (լռեցնելու): Մինչեւ անդամ կրնայ ճաճարը փակել տալ անոր առջեւ (դուրս հանել կամ արտաքսել):

Նմանապէս, եթէ բարեկարգութիւնը չփոթի եւ իր իշխանութիւնը չյարգուի, նիստը դադրեցնել կամ բոլորովին փակել առանց այն կանոնական արարողութեանց՝ որովք սովորաբար կը դրոցուին Որմնադրական ամեն աշխատութիւնք:

Այս կերպով փակուած խախտութիւնք չեն կրնար նոյն նստին մէջ նորէն բացուիլ դործարանին շուրջ որ եւ է մէկ անդամոյն վերատեսչութեամբ:

Մեծարոյն կարծիքները կամփոփէ եւ Ատենախօսին եղրակացութիւնը կը հրաւիրէ:

Վերջապէս Մեծ Արեւելից բնական անդամն է, եւ ամեն արարողութեանց եւ արտաքին յարաբերութեանց մէջ Օթեակին ներկայացուցիչն է:

Մեծարոյին բացակայութեան ժամանակ, 'ի բաց առեալ Սահմանադրութեան 37 եւ 39 յօդուածոց նշանակած պարագաները, նուիրապետական կարգաւ Դէտերն ու Աւագ Մարզիչը կանցնին անոր տեղ:

Երբ այս պաշտօնատարներն ալ բացակայ գտնուին, նախկին Մեծարոյն, կամ եթէ չգտնուի՝ գործարանին ներկայ անդամներէն ամենէն հնազոյնը կրնայ նախագահել:

ԴԵՑՔ

Դէտերն իրենց սիւներուն 'կառավարութիւնը կրնեն եւ ամեն ե.՝ խօսք ուղեւռ համար անոնց պէտք է դիմէ:

Դէտերը թույլիչ հարուածով մը խօսք կը խնդրեն Մեծարոյէն, եւ ուրիշ որ եւ է անդամներէ առաջ 'իրենք կ'ստանան:

Մեծարոյին ծանուցումներն իրենց սիւներուն կը հաղորդեն, բարեկարգութիւն ու լուծիւն պահել կուտան, եւ կրնան լռեցնել այն ե.՝ներք՝ որք առանց խօսք ստանալու խօսելու ելնեն:

Օթեակին մէջ Մեծարոյէն միայն կրնան յանդիմանութիւն լսել:

Ամեն պաշտօնական տախտակները կ'ստորագրեն:

ԱՅԵՆԱԽՕՍ

Ատենախօսք՝ ուլտին Սահմանադրութեան եւ ընդ-

հանուր կանոնաց պահապանն ըլլալով անոնց հակառակ եղող ամեն խորհրդոց եւ որոշմանց պէտք է դէմ կենայ, իր ընդդիմութիւնն արձանագրել տայ եւ Մեծ Արեւելից հաշորդէ:

Նմանապէս Օթեակին յատուկ կանոնաց դործադրութեանը կը հսկէ եւ անոնց լուծմանը դէմ կը կենայ: Այս պարագայիս մէջ՝ Օթեակը հետեւեալ նստին մէջ միայն կրնայ Ատենախօսին ընդդիմութեան արժէքին վրայ խորհուրդ եւ որոշում ընել:

Ատենախօսն Արեւելք կը նստի, խօսքը Մեծարոյն կուտայ անոր՝ վիճաբանութեան ենթարկուած նիւթոց վրայ, բայց օրինաց օգտին համար խօսք ուղած ատեն՝ անմիջապէս պէտք է ստանայ:

Երբոր վիճաբանութիւնը գոցուի, Ատեն. իր եզրակացութիւնը կուտայ՝ առանց պատճառաբանելու:

Ատենախօսին յատուկ պաշտօնն է.

- 1°. Աստիճանաց խորհուրդները բացատրել նուիրելոց.
- 2°. Ուխտին ամեն մէկ կոչուեքին ժամանակ՝ դործարանին վեցամեայ յալիստութեանց եւ անոնց արդիւնքին բացատրական (Անալիթիք) տեղեկագիրը ներկայացնել.
- 3°. Կոչուեքներն ու դամբանական հանդէսները ճարտարապետական հատուածներով տօնել.

4°. Մեծ Արեւելից եւ Թղթակցութեանց գրութիւններն Օթեակին հաղորդել: Նմանապէս ամեն պաշտօնական ծրագիրներն ստորագրել:

ՅՕԴՈՒԱՆ ԾՕ

Ատենախօսի օգնականը կամ առժամանակեայ տեղապահը բուն պաշտօնատէրին բացակայութեան ժամանակ սկսուած դործը պէտք է աւարտէ եւ իր եզրակացութիւնը տայ, մինչեւ անգամ եթէ պաշտօնատէրը վիճաբա-

Պետական
Արքայապալատ
Գրասենյակ — Մարտի

Նութեան կամ խորհրդակցութեան միջոցին վրայ հասնի:

ԲԱՐՏՈՒՂԱՐ

ՅՕԴՈՒԱՆՄ 31

Քարտուղարն Արեւելք կը նստի Ատենախօսին դիմացը:

Անոր պէս խօսք կը խնդրէ Մեծարոյէն:

Աշխատութեանց ուրուագիծը էկշինէ, եւ ուրուագծին վրայ ճարտարապետութեան տախտակը կը պատրաստէ, որ հետեւեալ նստին մէջ Օթեակին հաւանութեանը կը ներկայանայ:

Թղթակցութիւններն եւ գումարմանց հրաւերները կը գրէ Մեծարոյին տնօրէնութեան ներքեւ:

Իր յատուկ պաշտօնն է Մեծ Արեւելից ղրկուելիք պատկերները շինել, եւ անոնց յարմար ժամանակ յուղարկուելուն մասնաւորապէս պատասխանատու է:

Գործարանէն ելած ամեն տախտակները կ'ստորագրէ, ինչպէս նաեւ ճարտարապետութեան գրքին մէջ արձանագրեալները:

Ատենախօսին պէս ներկայ կը գտնուի ներկայ քուէ-համարաց. իւրաքանչիւր նստի տտեհագրութեան մէջ բարեգործութեան գանձանակին արդիւնքը պէտք է արձանագրէ, եւ Մեծ Արեւելքէն ելած այլ եւ այլ գրութեանց ընթերցումն ալ նիստ առ նիստ յիշատակէ:

Պաշտօնական տախտակները քարտուղարն ալ կ'ստորագրէ:

ՄԱՐԶԻՁԳ

ՅՕԴՈՒԱՆՄ 32

Աւագ Մարդիկն Ա եւ Բ Դէտերուսն եւ մինչեւ անգամ

Մեծ արդյին բացակայութեան ժամանակ տեղակալութիւն կընէ:

Իր յատուկ պաշտօնն է.

1. Ամենամեծ ուշադրութեամբ ստուգել ամեն մէկ այցելուաց որմնադրական տիտղոսները, աղիւսել (անցախօսքն ու խորհրդական նշաններն առնուլ) եւ իր պաշտաման արդիւնքը Մեծ արդյին իմացնել:

2. Փորձերը պատրաստել եւ ուղղել:

3. Նուիրեալները ներածել եւ անոնց ուղեւորութեանցըն ընկերակցիլ:

4. Քուէից գնտալները կամ տոմսակները հաւաքել եւ քուէհամարին ներկայ դառնուիլ:

Աւագ Մարգիչին բացակայութեան ժամանակ միւս Մարգիչները կը տեղակալեն՝ ի բաց առեալ գործարանին նախագահութիւնը:

Մարգիչներուն յատուկ պաշտօնն է Տաճարին ներսն ու դուրսը բարեկարգութիւն ու լուսութիւն պահել եւ Մեծ արդյին տուած ամեն պատուէրները գործադրել:

ԱՐԱՐՈՂԱԳՆՅՔ

ՅՕԴՈՒԱԾ 53

Արարողապետներուն պաշտօնն է՝ արարողութիւններն ուղղել, Մեծ արդյին հրամանաւ այցելուները ներածել, Ե.՝ ներն իրենց աստիճաններուն եւ պաշտամանց կարգաւը նստուցանել, առաջարկութեանց պարկը շրջադայեցնել եւ իրենց բախմունքն այցելու Ե.՝ րց, Պաշտօնակալաց եւ նորընծայից բախումներուն հետ միացնել:

Քուէից գնտալները կամ տոմսակները կը բաշխեն ու կը հաւաքեն, Սիւններուն մէջ տրուած կարգախօսքը կամ

վեցամսախօսքը կ'ստուգեն ու Մեծարոյին կը տանին ,
եւ այն՝

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՑ

ՅՕԴՈՒԱՄ 54

Օթեակին կա՛հ կարասին յատկապէս շարտարապա-
խնամոց եւ պաշտպանութեան յանձնուած է :

Տումար մը կը բռնէ, որոյ մէջ բոլոր կա՛հ կարասին
իրենց անուններովն ու ձեւերովը պէտք է արձանագրին :

Տեղական նորոգութիւններն ու կարասեաց պահպանե-
լըուն լրուոյր կամ հինցած ու անպիտանացածներուն փոխուի-
լը կամ նորոգուիլը կառաջարկէ : շինութեանց, նորոգու-
թեանց եւ զարդարանաց ծրագիրներն եւ անոնց համար
պէտք եղած ծախուց հաշուեցոյցը կը ներկայացնէ : անոնց
գործադրութեանը կը հսկէ, շինողներուն հաշիւները կառ-
նու, եւ ստուգել կամ կանոնաւորել կուտայ՝ յերթէ ինք այն
տեսակ գործողութեանց հմտութիւն չունի :

Ցօներուն ու կոշունքներուն կարգադիրն է, եւ ասոնց
զարդարանքն ալ բոլորովին իրեն յանձնուած է :

ՃԱՇՈՒԱԿԱԼ ԵՒ ՊԱՅԱՍԻԱՆԱՑՈՒ

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱԼ

ՅՕԴՈՒԱՄ 55

Հաշուակալ եւ պատասխանատու պաշտօնակալներն են
Գանձապահը Աղքատախնամն եւ Դիւանապետ—կնքապահը :

Այս պաշտօնակալաց տումարները թուագրեալ ամեն
մէկ թերթերը նշանագծեալ եւ առաջին ու վերջին երես-
ները Մեծարոյէն ու Քարտուղարէն ստորագրեալ պիտի

ըլլան. երբոր լցուին, գիւանատունը կը գրուին:

Երբոր Հաշուակալ Պաշտօնակալի մը հաշուոյն գլուխ կապուած միջոցին հրաժարմամբ կամ այլ պատճառաւ ուրիշ մը յաջորդէ, հաշուետումարները վարչական խորհրդին կը յանձնուին, որ ամեն մէկ տեսակէ հասութից կամ ծախուց համար մասնական հաշիւ մը կը գլխակապէ: Յաջորդող պաշտօնակալին պատասխանատուութիւնը սոյն գլխակապութեան թուականէն կ'սկսի:

Հաշիւները վերջնական կերպով Օթեակէն ընդունուելէ եւ հաշիւներուն մնացորդն ալ սնտուկին յանձնուելէ ետեւ՝ Հաշուակալը կազատի:

ՅՕԴՈՒԱԾ 56

Օժանդակ պաշտօնակալները բուն պաշտօնակալաց տեղը կը բռնեն անոնց բացակայութեան միջոցին, եւ քսնի որ իրենց պաշտօնավարութիւնը տեւէ, նոյն իրաւունքն ու արտօնութիւնները կը վայելեն:

Այսպէս է նաեւ ամեն Ե.՝րց համար՝ որք առժամանակեայ կերպիւ որ եւ իցէ պաշտօն մը կատարեն:

ՅՕԴՈՒԱԾ 57

Հաշուակալ Սպայից կամ Պաշտօնակալաց մէջէն Դանձապահն ու Աղքատախնամը իւրաքանչիւրն իր մասին պատասխանատու են իրենց գործարանին առ Մեծն Արեւելք ունեցած այլ եւ այլ տրոց յարմար ժամանակին հատուցմանը:

ՀԱՏՈՒԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ
ՍՊԱՅԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆԱՅ

ՅՕԴՈՒԱՆ 38

Ռօղ—Բաժայի Ասպետաց ժողովարանի մը Սպաներն
են՝ Գաղղիական ծիսին մէջ.

Մէկ Գահերէց.

» Ա. եւ մէկ Բ. Դէտ.

» Ատենախօս.

» Քարտուղար.

» Աւագ Մարդիկ.

» Գանձապահ.

» Աղքատախնամ.

Երկու Արարողապետք.

Մէկ Կնքապահ—Դիւանապետ.

» Ծարտարապետ—Համարակալ

Երկու մարդիկ.

Մէկ ճաշապետ.

ՀԱՏՈՒԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՊԱՇՏՈՆԱՅԱՐԻ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱՅ

ՅՕԴՈՒԱՆ 39

Երեաներորդ աստիճանի Քատ.՝ Ասպետաց խորհրդարանի մը Սպաներն են.

Մէկ Գահերէց.

Երկու Դէտք.

Մէկ Ատենախօս.

» Քարտուղար.

“ Գանձապահ:

” Աղքատական:

Երկու Մարդիկ:

Մէկ կնքապահ—Դիւանապետ:

Երկու Արարողապետ:

Մէկ կոշնապետ:

ՅՈՒՌՈՒՄ 60

Միջին Աստիճանաց մէջ Սպայից տիտղոսները կը զանազանին, բայց Մեծ Արեւելից հրահանգի տեսարաններուն մէջ ողորուած են:

ՅՈՒՌՈՒՄ 61

Օթեակաց ներքին վարչութեան եւ Սպայից ստորոգելիներուն վերաբերեալ տրամադրութիւնները ժողովարանաց եւ խորհրդարանաց ալ կը պատկանին:

ՀԱՏՈՒՄ ԶՈՐՐՈՐԴ

ՍՊԱՍԱԽՈՐ ԵՂԱՅՐ

ՅՈՒՌՈՒՄ 62

Սպասաւորը Ե.՝ Մ. Ե. որ Գործարանին սպասահարկութեանց մասին Գահերէցին եւ Սպայից հրամանները կատարելու համար Գործարանէն կընտրուի խորհրդակցութեանց ներկայ չկրնար գտնուի:

ՀԱՅՈՒԱՆԻ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ԱՆՄԻԱՍՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՊԱՇՏԱՄԱՆՑ

ՅՕԴՈՒԱՆ 63

Անմիասնականութիւն կայ.

1. Մի եւ նոյն Գործարանի գահերեցին եւ ուրիշ ըս-
պայից պաշտօններուն մէջ.

2. Հաշուակալին եւ անոր հաշիւները քննող ու վաւե-
րացնող Սպայից պաշտօններուն մէջ.

3. Հինգ առաջին պաշտամանց մէջ.

ՅՕԴՈՒԱՆ 64

Որմնադիր մը չկրնար մէկէն աւելի Գործարանի գա-
հերէց ըլլալ.

ԳԼՈՒԽ Դ.

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՔ

ՍՊԱՅԻՑ

ՀԱՏՈՒԱՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՑ ՄԵՋ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ ԺԱՍԱՆԱԿ

ՈՒ ԵՂԱՆԱԿ:

ՅՕԴՈՒԱՆ 65

Օթեակները պարտաւոր են ամեն տարի իրենց Սպայից
ընդհանուր ընտրութիւններն ընել՝ գեղտեմբեր ամսոյն
մէջը՝ ձմրան արեւադարձին ժամանակ:

Ժողովարանները մեծապատիւներով ամառը (յուշմարի) |
մէջ:

Խորհրդարանները որոշադրական տարւոյն երկոտասա-
ներորդ ամառը (փետրվարի) մէջ:

Ընտրութեանց վերաբերեալ աշխատութեանց օրը, ժա-
մը, տեղը եւ որոշ նպատակը պէտք է միշտ ծանուցուին
Գործարանի մը բոլոր անդամաց, իւրաքանչիւրին բնակարա-
նը զրկուած հրաւիրանաց տախտակներուն մէջ:

ՅՕԴՈՒԱԾ 66

Ընտրութիւնները գաղտնի քուէարկութեամբ պէտք
է կատարուին քուէթուղթերու վրայ, զորս Գահերեցը
բարձրաձայն կը կարդայ 'ի ներկայութեան Ատենախօսին
եւ Քարտուղարին:

Քուէից արդիւնքն հետզհետէ կ'ստուգուի ու կը գըր-
ւի երկու քննիչներէ: զորս միշտ Գահերեցը կընտրէ գոր-
ծունեայ (ներկայ) անդամաց մէջէն:

ՅՕԴՈՒԱԾ 67

Եթէ առաջին Սպայութեանց համար եղած ընտրու-
թիւնները վաւերական չեն՝ մինչեւ որ իւրաքանչիւր ընտ-
րելի բացառակ առաւելութեամբ քուէ ստացած չըլլայ:

Եթէ քուէհամարի քննիչները քուէից արդիւնքին վրայ
չկրնան համաձայնիլ, վերստին քուէարկութիւն կըլլայ:

Միւս Սպայութեանց համար քուէից համեմատական
առաւելութիւնը բաւական է, եւ գաղտնի քուէարկու-
թիւնն ալ անհրաժեշտ չէ:

ՅՕԴՈՒԱԾ 68

Եթէ առաջին Սպայութեանց ընտրութիւններուն ժա-

մանակ եթէ առաջին քուէարկութեամբ բացարձակ առաւելութիւն չգտնուի, քուէարկութիւնը նորէն կ'սկըսի:

Եթէ երկրորդ քուէարկութեամբ ալ բացարձակ առաւելութիւն չգտնուի, երկու առաւելագոյն քուէ ստացողաց վրայ երրորդ անգամ քուէարկութիւն կը ըլլայ:

Եթէ այս երրորդ քուէարկութեան արդիւնքը հաւասար ելնէ, երկու ընտրելեաց ո՛րն որ հնագոյն որմնադիր է՝ ան կ'ընտրուի. իսկ եթէ որմնադրական հնութեամբ ալ հաւասար ըլլան, տարիքով երիցագոյնը կ'ընտրուի:

ՅՕԴՈՒԱԾ 69

Այն քուէարկութիւնը՝ որոյ մէջ քուէից թիւը քուէարկուաց թիւէն աւելի ըլլայ՝ անվաւեր եւ ոչինչ է:

ՅՕԴՈՒԱԾ 70

Ընտրութեանց այխատութիւնները՝ Գործարանին տըւած աստիճաններուն ամենէն ստորինովը կը բացուին:

ՀԱՏՈՒԱԾ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՅՊԱՅՈՒԹԵԱՆՑ ԸՆՅՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ԸՆՅՐՈՂ ԵՒ ԸՆՅՐԵԼԻ 'ԸԼԼԱԼՈՒ ԻՐԱԻՈՒՆՔ

ՅՕԴՈՒԱԾ 71

Ընտրութեան իրաւունք ունին Գործարանին այն ամեն գործունեայ անդամք՝ որք գոնէ երեք ամսէ 'ի վեր կը հանգանակեն:

Գործարանի մը մէջ՝ բաց 'ի Գահերիցութենէ՝ ուրիշ որ եւ է պաշտօնի կրնան ընտրուիլ այն անդամները միայն:

որք վեց ամսէ 'ի վեր կը հանգանակեն, եւ Գործարանին տուած ամենէն բարձր աստիճանն ունին:

Այն որմնադիրները՝ որ Գործարանին սնտուկին պարտք ունին, եւ անոնք՝ որ դադարման կամ արգելման պատժոյ ներքեւ ինկած են, ընտրող եւ ընտրելի ըլլալու իրաւունքէ զուրկ են:

ՅՕԴՈՒԱՆ 72

Գործարանի մը Գահերէց ընտրուելու համար պէտք եղած պայմաններն են.

1. երսուն տարին լրացուցած ըլլալ:

2. Գործարանին կայանն եզող Արեւելքին 20 քիլոմէթրը տարածութեամբ չըջանակին մէջ իսկապէս կամ քաղաքապէս բնակութիւն հաստատած ըլլալ:

3. Գործարանին տուած ամենէն բարձր աստիճանը դռնէ տարիէ մ'ի վեր ստացած ըլլալ:

ՅՕԴՈՒԱՆ 73

' Ընտրողութեան եւ ընտրելիութեան վերոյնշանակեալ իրաւունքներն եւ ընտրողութեան օրինական ձեւերը նոյն են Ժողովարանաց եւ Խորհրդարանաց համար:

ՅՕԴՈՒԱՆ 74

Որմնադիր մը՝ որ Որմնադրական պատիժ կրած է՝ չկրնար Մեծ Արեւելից անդամ կամ Գործարանի Գահերէց ըլլալ: Մինչեւ որ Մեծ Վարպետին յատուկ որոշմամբ այն պատիժը վրայէն վերցած չըլլայ:

ՀԱՅՈՒԱՆ ԵՐՐՈՐԴ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ ՍՊԱՑԻՑ

ՅՕԴՈՒԱՆ 75

Այն Սպայ՝ պաշտօնական կերպիւ ճանչուելէ առաջ՝
դինքը հաստատող Գահերէցին երդում կուտայ Ուխտիս
Սահմանադրութիւնը, օրէնքներն ու ընդհանուր կանոններ-
ը հաւատարմութեամբ պահպանելու: (Յօդ. 29.)

ՅՕԴՈՒԱՆ 76

Նոր ընտրուած Գահերէցն իր նախորդին ձեռք կը
հաստատուի, եւ եթէ նախորդը բացակայ ըլլայ, նուիրա-
պետական կարգաւ ամենէն բարձր աստիճանն ունեցող
Սպային ձեռք կը հաստատուի:

ՅՕԴՈՒԱՆ 77

Գահերէցը՝ հաստատուելէն անմիջապէս ետքը՝ Ա. եւ
Բ. Դէտերուն մէկէն հաստատութեանը կը ձեռնարկէ եւ
զանոնք կը ճանչցնէ գործարանին:

Մնացեալ Սպայից հաստատութիւնը խմբովին կը կա-
տարուի:

Ատենախօսը՝ իւր եւ անոնց կողմէն կերդնու:

Հաստատութեանց իւրաքանչիւրը բախմամբ եւ սովո-
րական ձայնարկութեամբ կը նուիրագործի: Այս գործա-
դրութիւնը՝ ընտրութեանց նիստերուն անմիջապէս յաջոր-
դող նստին մէջ պէտք է կատարուի:

ՀԱՏՈՒԱԾ ԶՈՐՐՈՐԴ

ՊԱՏՅԱՄԱՆՑ ՊԱՐԱՊՈՒԹԻՒՆ

ՅՕԴՈՒԱԾ 78

Եթէ պաշտօն մը պարապ մնայ Սպայի մ'ընտրութեան առաջին վեց ամսոյ միջոցին, 66 եւ յաջորդ յօդուածոց մէջ սահմանեալ ձեւերուն համեմատ ուրիշ մը կ'ընտրուի:

Եթէ պարապութիւնն երկրորդ վեց ամսին մէջ պատահի, եւ պարապ մնացած պաշտօնն ալ Դէտերուն եւ Աւագ Մարգիշին չըլլայ, Գահերէցն այն պարապ պաշտօններուն վրայ պաշտօնաւորներ կանուանէ որմնագրական տարւոյն մնացեալ ժամանակին համար:

Եթէ երկրորդ վեցամսին մէջ Գահերէցին, Դէտերուն եւ Աւագ Մարգիշին պաշտօնը պարապ մնայ, նուիրապետական կարգաւ կրնան փոխանակուիլ:

Սակայն Օթեակը միշտ իրաւունք ունի այս սպաներուն փոխանակութիւնն ընտրութեամբ կատարելու:

ԳԼՈՒԽ Ե

ՄԻԱԿ ՀԱՏՈՒԱԾ

ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՑ ԳԱՀԵՐԷՑՆԵՐՈՒՆ ՄԵԾ ԱՐԵՒԵԼՔԵՆ

ՃԱՆՁՈՒԻԼԸ

ՅՕԴՈՒԱԾ 79

Գործարանները պարտական են ընտրութեանց կատարելէն առ առաւելն մինչեւ մէկ ամիս Մեծ Արեւելից յուզարկել:

1. Իրենց ընտրութեանց տտեանագրին մէջէն Գահերէցի ընտրութեան վերաբերեալ մասին քաղուածը՝ Այս քաղուածը հինգ առաջին Սպաներէն ստորագրուած կնքուած ու գրոշմուած պէտք է ըլլայ ներկայ Սահմանադրութեան կցուած օրինակին համեմատ:

2. Գահերէցին յայտարարութիւնը՝ իրմէ գրուած ու ստորագրուած՝ ներկայ Սահմանադրութեան կցուած օրինակին համեմատ:

ՅՕԴՈՒԱԾ 80

Եթէ ընտրութիւնը հաստատող թուղթերը կանոնաւոր են, եւ Գործարանն ալ կանոնաւորութեան վիճակի մէջ է, Մեծ. Արեւելքը կը հրամայէ Գահերէցներուն անունը ոսկի մատեանին մէջ արձանագրել եւ թուղթերն ալ գիւտանաւունը դնել:

ՅՕԴՈՒԱԾ 81

Գործարանաց գահերէցներուն տալիք երգումն այս է.

« Կերգնում հնազանդիլ Որմնադրական Սահմանադրութեան, եւ Ուխտիս օրինացն եւ ընդհանուր կանոնաց »:

ԳԼՈՒԽ Զ.

ՅԱՐԱՐԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՅ ՄԵՍ ԱՐԵՒԵԼԻՑ
ԵՒ ԻՐԱՐՈՒ ՀԵՑ

ՀԱՏՈՒԱԾ ԱՌԱՋԻՆ

ՅԱՐԱՐԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԳՐԾԱՐԱՆԱՅ ՄԵՍ ԱՐԵՒԵԼԻՑ ՀԵՑ

ՅՕԴՈՒԱԾ 82

Նորահազմ գործարան մը իր հաստատութենէն առաջ
չկրնար օչ ներածուած ընել, ոչ որդեգրել եւ ոչ կանոնաւորել:
Նմանապէս չկրնար գրոշմու կնիք գործածել, որոյ ծը-
րագիրը նախապէս Մեծ Արեւելից ներկայացուցած չլլայ:

ՅՕԴՈՒԱԾ 83

Եւսի մը վրայ հաստատուած գործարան մը չկրնար
ուրիշ ժէսի հետեւիլ առանց Մեծ Արեւելքէն հրաման ըս-
տանալու, եւ առանց ծիսից լծորդման համար սահման-
ւած կանոնաց համաձայնելու. ապա թէ, ոչ՝ կը ջնջուի
թղթակցութենէ:

ՅՕԴՈՒԱԾ 84

Սէն եւ Սէն—է—Օադ գաւառաց գործարաններուն
գահերէցները պարտաւոր են Մեծ Արեւելից կոչուեցնե-
րուն ներկայ գտնուիլ ինչպէս նաեւ. Որէնսդրական Ժո-
ղովին անգամները, Ուխտիս Խորհրդին անգամները, Պատ-
ւոյ Սպաները եւ Ուխտիս աւագ աստիճանաւորները:

ՅՕԴՈՒԱԾ 85

Այն գործարանները, որ պայմանեալ ժամանակին մէջ
դահերէցին ընտրութիւնն ու յայտարարութիւնը Մեծ Ա-
րեւելից չղրկեն, վեցամսեայ կամ տարեկան խօսքերը չեն
ստանար:

ՅՕԴՈՒԱԾ 86

Գործարանաց առ Մեծ Արեւելք ուղղած գրութիւննե-
րն ինչ որ ալ ըլլան, կանոնադրութեան համար հինգ ա-
ռաջին Լոյսերէն ստորագրեալ եւ գրոյմեալ ու կնքեալ
պէտք է ըլլան:

Այս պայմանները վրան չմիացնող որ եւ է գրութիւն
պաշտօնական չճանչուելով կը մերժուի եւ անգոյ կը հա-
մարուի:

ՅՕԴՈՒԱԾ 87

Մեծ Արեւելից կողմէն Օթեակներուն զրկուած այլ եւ
այլ թղթոց, գլխաւորապէս Պէ-լէ-նէ-ն-ն-ն եւ ընդհանուր
կանոնադրութեանց պահպանութեան հոգ պիտի տանին
Գահերէցք եւ Դիւանապետք:

Անոնք գործարանաց յատուկ սեփականութիւնն են,
եւ ոչ ոք կրնայ դրիչի տալ:

Տեսուչները պէտք է միշտ իրենց ներկայացնել տան
ժանոնք:)

ՅՕԴՈՒԱԾ 88

Երբոր Օթեակ մ'իւր անդամներէն մէկուն 'ի նպաստ
օգնութիւն խնդրելու համար Մեծ Արեւելքէն կախում

ունեցող գործարանաց ուղղապէս դիմել ուղէ, պէտք է
կանխաւ հրաման ստանայ Մեծ Արեւելքէն:

Ասոր համար գրաւոր խնդիր մը պիտի ղրկէ գրոշմեալ
կնքեալ եւ գործարանին հինգ առաջին Լոյսերէն ստորա-
գըրեալ որոյ մէջ պիտի յայտնէ նոյն հրամանը խնդրելու
զինքը պարտաւորող իրողութիւնները, ինչպէս նաեւ թըղ-
թակից գործարանաց ուղղելիք չըջաբերականին պատճէնը:

Եթէ հրամանը շնորհուի, հրամանին եւ անոր թուակա-
նին ճիշդ յիշատակութիւնը հրամայեալ տախտակին գը-
լուխը պիտի գրուի, եւ այն ժամանակ կրնայ գործարանաց
ղրկուիլ:

Այս հրամանն երբէք իրաւունք չտար օտար որմնագ-
րական իշխանութեանց դիմելու:

ՀԱՏՈՒԱԾ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՅ ՆԵՐԿԱՑԱՑՆԵԼԻՔ ՑԱՐԵԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐՆ
ԵՒ ԵՂԵՄԱՆ ՅՈՒՑԱԿՆԵՐԸ

ՅՕԴՈՒԱԾ 89

Ծէն մի գործարան պարտաւոր է՝ 'ամեն տարի' որմ-
նագրական տարւոյն երկու առաջին ամսոց մէջ Մեծ Արե-
ւելից ղրկել իր թուր գործունեայ անդամաց ճիշդ պատ-
կերը (ցուցակը):

Այն պատկերը՝ գործարանին եօթն առաջին Լոյսերէն
ստորագրեալ եւ կնքեալ ըլլալէ զատ, Ուխտիս ընդհանուր
Քարտուղարութենէն գործարանաց խնդրանք ղրկուած
տեսարակին կա՛մ ներկայ Սահմանադրութեան կցորդ օրի-
նակին համեմատ տեսարակի մը վրայ չինուած պէտք է ըլ-
լայ:

Եօթն առաջին Լոյսերը պատասխանատու են այս տը-
րամագրութեանց կատարմանը, եւ եթէ մինչեւ որոշնադ-
րական տարւոյն երրորդ ամօին առաջին օրը (մայիս 1) կա-
տարուած չըլլան, կրնան որոշնադրաբար դատաստանի են-
թարկուիլ:

ՅՕԴՈՒԱԾ 90

Ամեն Գործարան սլարտի ամեն տարի Մեծ Արեւելից
ղրկել, իր պատկերին հետ նաեւ անցեալ տարւոյի մէջ եղ-
ածուած Եղբ.՝ ց ցուցակը, եղծման պատճառներուն եւ ա-
նոնց ծանուցման թուականին հետ:

Այն ցուցակներն ամեն տարի թղթակցութեան բոլոր
Գործարաններուն սլետի ղրկուին՝ եղծման պատճառներն
սլ նշանակուելով:

ՀԱՅՈՒԱԾ ԵՐՐՈՐԴ

ՎԿԱՅԱԴԻՐ, ԿՆՆԴԱԿ, ԱՐՅՕՆԱԴԻՐ, ԵՒ ԱՅԼՆ

ՅՕԴՈՒԱԾ 91

Մեծ Արեւելք՝ կանոնաւոր Որոշնադրաց ամեն մէկուն՝
իրենց Գործարանին խնդրանք՝ (որոշնադրական աստիճա-
նաց վկայականներ կուտայ մագաղաթի վրայ, Մեծ Արե-
ւելից գրողմովն ու կնքովը վաւերացեալ եւ Մեծ Վարպե-
տէն, Օժանդակ Մեծ Վարպետներուն մէկէն եւ Ուխտիս
խորհրդոյն գօնէ երկու անդամներէն ստորագրեալ:

Այս վկայականները՝ միայն վարպետներուն կը տրուին,
Տիրբոմ անունով, Ռօղ—Գրօայի՝ աստիճանաւորաց կը տրու-
ին Պրէֆ (կօնդակ) անունով, Գաա՝, Ասպ.՝, այց եւ բարձ-

լաստիճան որմնադրաց կը տրուին Բաթանթ (արտօնագիր) անունով :

ՅՕԴՈՒԱԾ 92

Ամեն գործարան՝ պարտաւոր է՝ որմնադիր եղբօր մը տուած ամենէն բարձր աստիճանին պատասխանող վկայականը Մեծ Արևելքէն խնդրելու :

Գործարան մը, որ այն աստիճանին վկայական ոչ ունեցող որմնադիր մը որդեգրութեան ընդունի, պարտաւոր է նոյնպէս անոր վկայականը Մեծ Արևելքէն խնդրելու :

Այս խնդիրն՝ առ առաւելն մինչև մէկ ամիս պէտք է զրկուի առ Մեծն Արևելք :

Գահերէցն ու քարտուղարը պատասխանատու են այս տնօրէնութեան կատարմանը :

ՅՕԴՈՒԱԾ 93

Գործարան մը, գործարանի գահերէց մը, որմնադիր մը, չկրնար որ և է աստիճանի համար՝ վկայական, հաստատագիր կամ ուրիշ թուղթ տալ, բաց ՚ի գործարանին կնքով վաւերացեալ անդորրագրէ մը :

Այս տրամադրութեան դէմ վարուող գործարան մը կրնայ դադրել և մինչև իսկ թղթակցութենէ ջնջուիլ :

Գործարանի գահերէց մ'իւր պաշտօնէն դադրել և մինչև իսկ իր որմնադրական իրաւունքներէն զրկուիլ :

Որմնադիր մ'իւր որմնադրական իրաւունքներէն զրկուիլ :

Յայնկայս ծովու գործարաններուն արտօնութիւն տրուած է՝ ստիպողական պարագաներու մէջ վարպետի աստիճանին համար վկայագիր տալ. բայց այս վկայագրերուն ալ, որոց ձևն ու իմաստը Մեծ Արևելքէն որոշուած

է, մինչև մէկ տարի զօրութիւն ունին, և չեն կրնար նորոգիլ :

ՀԱՏՈՒԱԾ ԶՈՐՐՈՐԴ

ՅԵՍՁՈՒԹԻՒՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՅ

80ԴՈՒԱԾ 94

Մեծ Արևելքէն կախում ունեցող գործարանաց վիճակը քննելու համար Մեծ վարպետէն անուանեալ տեսուչները պարտաւոր են.

1. իրենց ցոյց տրուած գործարանաց աշխատութիւններուն, և եթէ հնար է՝ ներածման մ'արարողութեան ներկայ գտնուիլ.

2. Մտուգել թէ ճարտարապետութեան գիրքը կանոնաւոր է.

3. Մտուգել թէ Մահմանադրութիւնն և ընդհանուր կանոնադրութիւններն իրենց ամեն տրամադրութիւններով կը պահպանուին.

4. Մտուգել թէ համարակալաց տումարները ճիշդ ու կանոնաւոր են.

5. Նոյն գործարանաց խնդրուածքն իմանալ և Մեծ Արևելից հաղորդել իրենց իսկ գիտողութիւններովը կամ առաջարկութիւններովը :

Այս տեսուչները չեն կրնար իրենց անդամ գտնուած գործարաններուն վրայ տեսչութիւն ընել :

ՀԱՏՈՒԱԾ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ՅԱՐԱՔԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՅ ԸՆԴ ՄԻՄԵԱՆՍ

ՅՕԴՈՒԱԾ 95

Գործարաններն որդեգրութեան կամ անդամակցութեան յարաբերութիւններէ զատ ուրիշ յարաբերութիւն չեն կրնար ունենալ միմեանց հետ: Հաւաքաբար խորհուրդ կամ որոշում ընելն արգիլեալ է իրենց:

ՀԱՏՈՒԱԾ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

ՀԱՒԱՔԱԿԱՆ ՈՐԴԵԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

ՅՕԴՈՒԱԾ 96

Տարբեր ծէսերով բայց մի և նոյն կարգի աստիճաններով գործարանները կրնան փոխադարձաբար իրարու որդեգրիլ:

Քանի մը գործարանաց իրարու որդեգրիլը չկրնար ՚ի միասին խորհուրդ և որոշում ընելու իրաւունք տալ:

Այլ և այլ կարգէ գործարանաց մէջ եղբայրական թըղթակցութենէ զատ ուրիշ յարաբերութիւն չկրնար ըլլալ:

Հաւաքական որդեգրութիւնը՝ դրամական որ և է պարտականութիւն չկրնար դնել որդեգրելոց վրայ, և գանձային կամ վարչական խնդրոց մէջ քուէ տալու իրաւունք չտար:

ԳԼՈՒԽ Է.

ՄԻԱԿ ՀԱՏՈՒԱԾ

ՅԱՐԱՔԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՅ ՈՒՐԻՇ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԱՐՑԱՔԻՆ
ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԵՑ.

ՅՕԴՈՒԱԾ 97

Գործարան մը, որ և իցէ պարագայի մէջ, և ինչ և ի-
ցէ պատրուակաւ չկրնար ուղղապէս քաղաքային իշխա-
նութեան դիմել՝ առանց Մեծ Վարպետէն հրաման ըս-
տանալու :

ՅՕԴՈՒԱԾ 98

Գործարանք չեն կրնար հասարակային հանգանա-
կութեանց կամ ստորագրութեանց միջամանել՝ առանց Մեծ
Արևելից հրամանին կամ անոր միջնորդութեան :

Առանց այս պայմանին արգիլեալ է իրենց ըրած հան-
գանակութեան արգիւնքն ուղղապէս քաղաքային իշխա-
նութեան, մասնաժողովոց կամ լրագրաց ղրկել. այլ պէտք
է Մեծ Արևելից ղրկեն, նա ալ իրենց անունով հատու-
ցանէ առ որ անկ է :

Բարեգործական նպատակներու սահմանեալ տեղական
հանգանակութիւնները Մեծ Արևելից հրամանն ստանալու
պայմանէն ազատ են :

ՅՕԴՈՒԱԾ 99

Ուղերձով կամ ստարաց մէջ սովորական եղած ուրիշ
որ և է միջոցներով հրապարակային ցոյցեր ընելն արգիլ-
եալ է գործարանաց :

ՅՕԴՈՒԱԾ 100

Իւրաքանչիւր գործարանաց մէջ Գահերէցն անձնապէս պատասխանատու է այս տրամադրութեանց հակառակ գործոց , և գործարանն ալ անպատիժ չմնար :

ԳԼՈՒԽ Ը .

ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՅ ՆԵՐՔԻՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ , ՏԱՃԱՐԻՆ ՄԷՋ ԲԸՈՆՈՒԵԼԻՔ ԸՆԹԱՑՔՆ ԵՒ ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆՑ ՄԷՋ ՊԱՀՈՒԵԼԻՔ ԿԱՐԳԸ .

ՀԱՏՈՒԱԾ Ա .

ՊԱՐՏԱԽՈՐԵԱԼ ՆՈՍՏԵՐ , ԵՒ ԿԱՐԳ ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆՑ .

ՅՕԴՈՒԱԾ 101

Ամեն խորհրդաւոր գործարան պարտի գոնէ ամիսը միանգամ պարտաւորական նիստ մ'ընել , առանց հաշուելու ներքին վարչական պիտոյից համեմատ Մասնաժողովոց գումարմունքը :

ՅՕԴՈՒԱԾ 102

Սակայն ներեալ է գործարանաց պարապուրդ ընել երբոր պատշաճ դատին . բայց չեն կրնար երբէք ազատ ըլլալ առ Մեծ Արևելս ունեցած տուրքերնին վճարելէ . փարիզի մէջ ալ տաճարաց վարձման տուրքը վճարելէ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 103

Ամեն ժողովարան պարտի տարին գո'նէ չորս պարտաւորական նիստ ընել :

ՅՕԴՈՒԱԾ 104

Ամեն խորհրդարան պարտի տարին գո՛նէ երեք պարտաւորական նիստ ընել :

ՅՕԴՈՒԱԾ 105

Գործարանի մը նստին ներկայ գտնուող անդամոց թիւը յատուկ տուժարի մը մէջ անոնց իւրաքանչիւրին անհատական ստորագրութեամբը պէտք է ստուգուի, և երբոր ստորագրութիւն դնել ուզող չմնար, գահերէցը կը գոցէ տուժարը :

Առանց եօթն գործունեայ որմնադիր անդամոց ներկայութեան՝ աշխատութիւնք չեն կրնար բացուիլ :

Որոշում տալու համար՝ օրինաց նշանակած պարագաներուն մէջ քուէն անհրաժեշտ է . իսկ այն պարագաներէն դուրս՝ որոշումը ձայնարկութեամբ կրնայ ըլլալ . սովորական պարագաներու մէջ ալ ոտքի ելնելով ու նստելով . բայց երբոր քուէ տալու իրաւունք ունեցող եօթն անդամոց կողմէ քուէ խնդրուի, քուէարկութիւնը պարտաւորական է :

ՅՕԴՈՒԱԾ 106

Գահերէցը, Ատենախօսն և գործի մը տեղեկաբերը միշտ իրաւունք ունին խօսելու . ուրիշ որ և է անդամ մը չկրնար խնդրոյ մը վրայ երեք անգամէն աւելի խօսք ուզել :

Արևելք նստող եղբ.՝.ք՝ խօսքն ուղղապէս գահերէցէն կ'ստանան. իսկ սիւնակաց առջև նստող եղբ.՝.ց՝ Դէտերուն խնդրանօքը միայն խօսք կուտայ Գահերէցը :

Գահերէցը միայն իրաւունք ունի խօսողի մը խօսքն

ընդ միջերու , երբոր կարգէն կամ խնդրէն խոտորի :

Ատենախօսին տուած եղրակացութենէն ետե վիճաբանութիւնը կը գոցուի , և այնուհետե քուէ միայն կըրնայ ուզուիլ :

Ճերմակ գնտակները եղրակացութեանց նպաստաւոր են միշտ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 107

Հանրական շահեկանութիւն ունեցող խնդրոյ վերաբերեալ նոր առաջարկութեան մը վրայ նոյն նստին մէջ որոշում չկրնար տրուիլ : Առաջարկութիւնն յաջորդ նստի մը պէտք է թողուի , կամ յանձնաժողովոյ մը , որ տեղեկագիր բերէ : Այս տեսակ խնդիրները պէտք է որ անպատճառ ծանուցուին հրաւիրանաց տախտակներուն մէջ :

Որոշում մը կրնայ ետ առնուիլ կամ ջնջուիլ մի և նոյն նստին մէջ , եթէ վիճաբանութեան ներկայ գտնուող եւ որոշման մասնակցելու իրաւունք ունեցող եղբ.՝. րէն մին Տաճարը փակած (մեկնած) չըլլայ :

Որոշում մը չկրնար յաջորդ նստի մը մէջ ետ առնուիլ , եթէ ետ առնելու առաջարկութիւնն որոշապէս նշանակուած չըլլայ հրաւիրանաց տախտակներուն մէջ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 108

Ամեն նստի մէջ , նոյն օրուան աշխատութեանց ուրուագիծը կը շինուի :

Մէկ նստէն միւսն անցած ժամանակին մէջ Քարտուղարը ճարտարագետութեան գրքին մէջ կանցունէ այն ուրուագիծը՝ պէտք եղած մանրամասնութեամբ : Վերջին աշխատութեանց այս տախտակն՝ առանց Ատենախօսին եղրակացութեան չկրնար ընդունուիլ :

4. Այխատութիւնք ըստ խնդրոց կարգին .

5. Շրջագացութիւն առաջարկութեանց պարկին և բարեգործութեան գանձանակին . հաղորդումն գործարանին եղած առաջարկութեանց . ծանուցումն շրջաբերեալ գանձանակի արդեանց գումարին , որ ճարտարապետութեան գրքին վրայ արձանագրուելէ ետեւ Աղքատախնամ եղբ.՝ կը յանձնուի :

6. Փակումն ալխատութեանց :

ՀԱՏՈՒԱԾ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒ ՏԱՐԵԿԱՆ ԽՕՍԳ

ՅՕԴՈՒԱԾ 411

Որմնադրական տարւոյն ամեն արեւադարձի տօներուն, և եթէ հարկաւոր դատի, աւելի յաճախ, Մեծ վարպետը վեցամեայ խօսքեր կուտայ, որ ամեն Օթեակաց կը հաղորդուին :

Ապրիլ ամսոյ մէջ տարեկան խօսք մը կուտայ, որ միայն Ժողովարանաց կը ղրկուի . Նոյեմբերի մէջ ալ ուրիշ տարեկան խօսք մը կուտայ Խորհրդարանաց համար :

Վեցամեայ կամ տարեկան խօսքն այն Օթեակները, Ժողովարաններն ու Խորհրդարանները միայն կ'ստանան, որք իրենց տուրքը վճարած և պատկերները ներկայացուցած են :

ՅՕԴՈՒԱԾ 412

Վեցամեայ և տարեկան խօսքերը կնքեալ տոմսակաւ մը կը ղրկուին . Այն տոմսակն իւրաքանչիւր գործարանի

մէջ աշխատութեանց սկսելէն ետեւ միայն կրնայ բացուիլ Գահերէցին՝ կամ անոր բացակայ եղած ժամանակ՝ նա խաղահող սպային ձեռք, և մէջը դրուած խօսքը ցած ձայնով կը հաղորդուի՝ ներկայ գտնուող դործօն և պատւակալ անդամոց ։

Այցելուք չեն ստանար վեցամսեայ կամ տարեկան խօսքերը ։

ՅՕԴՈՒԱԾ 113

Վեցամսեայ կամ տարեկան խօսքերուն շրջաբերած միջոցին բացակայ գտնուող եղբարք՝ Գահերէցէն կ'ստանան խօսքն ամեն որմնադրաց կըհարցուի Տաճարին դռնէն ներս մտնելու ժամանակնին ։

Որ և է այցելու, թէ և Մեծ Արևելքէն կամ կանոնաւոր գործարանէ մը վկայական կոնդակ կամ արտօնագիր ցոյց տայ, կանոնական ստուգութիւններն ըլլալէ ետեւ՝ եթէ վերջին կամ գոնէ նախորդ վեցամսեայ կամ տարեկան խօսքը չտայ, Տաճարէն ներս չընդունուիր ։

Գաղղիոյ Մեծ Արևելքէն կախում չունեցող որմնագիրք իրենց վկայագրերը միայն պարտին ցոյց տալ ։

ՀԱՏՈՒԱԾ ԵՐՐՈՐԴ

ԱՅՑԵԼՈՒՔ

ՅՕԴՈՒԱԾ 114

Ամեն կանոնաւոր որմնագիր կրնայ անդամ չեղած գործարան մ'ընդունուիլ իբրեւ այցելու, բաւական է որ այն գործարանին աշխատութեան աստիճանն ունենայ, և ըս-

տուգուելէն ետե վերջին կամ գոնէ նախորդ վեցամսեայ կամ տարեկան խօսքը տայ :

Եթէ յետոյ աշխատութիւնք այցելուին ունեցածէն բարձր աստիճանաւ բացուին , կամ եթէ գործարանն ընտանեկան խորհրդի կերպարանք առնու , այցելուն պէտք է տաճարը փակէ : (Տաճարէն դուրս ելնէ) :

ՅՕԴՈՒԱԾ 115

Վաւերական վկայագիր ցոյց չտուող այցելու մը կըրնայ գործարան մ'ընդունուիլ , երբոր այն գործարանին անդամներէն երեքը վկայեն անոր որմնագիր ըլլալուն : Այն ժամանակ վկայող անդամոց անուններն այն աւուր աշխատութեանց առեւտագրութեան մէջ կը նշանակուին :

Այցելու մը ձայն չունենար գործարանի մ'աշխատութեանց մէջ , 'ի բաց առեւալ օտարի մը ներածութիւնը :

ՅՕԴՈՒԱԾ 116

Կանոնաւոր վկայական ունեցող որմնագիր մը , երբոր գործարանի մ'անդամակցութենէն դադրած ըլլայ , երեք անգամէն աւելի չկրնար իբրեւ այցելու ընդունուիլ՝ մինչև որ խօսք չտայ Մեծ Արեւելից թղթակից գործարանի մ'որդեգրելու : Ամեն անգամ ներս ընդունուած ժամանակ՝ ձեռքի վկայականը պէտք է նայուի ու նշանակուի :

Տաճարէն ներս չեն ընդունուիլ այն այցելուք՝ որ անկանոն գործարանէ մ'ելած վկայական ունենան ձեռուընին . բայց այն վկայականը չկրնար վար դրուիլ :

Սակայն երբոր վկայականին վրայ ստութեամբ նշանակուած ըլլայ թէ Մեծ Արեւելքէն կամ կանոնաւոր գործարանէ մ'ելած է , վար կը դրուի և Մեծ Արեւելից կը ղրկուի , որ պէտք եղածը կը տնօրինէ :

ԳԼՈՒԽ Թ .

ՆԵՐԱԾՈՒՄ . — ԱՍՏԻՃԱՆԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ . — ՈՐԴԵԳՐՈՒԹԻՒՆՔ
ԵՒ ԿԱՆՈՆԱԽՈՐԾՈՒՆՔ .

ՀԱՏՈՒԱԾ ԱՌԱՋԻՆ

ԿԱՆՈՆՔ ՆԵՐԱԾՄԱՆ

ՅՕԴՈՒԱԾ 117

Օտար մը , որ Սահմանադրութեան և սոյն ընդհանուր
կանոնաց պահանջած պայմաններն իր վրայ ունենայ , և
Օթեակի մ'անդամակցելու փափաքի , նոյն Օթեակին կամ
քանի մ'անդամոց կողմէ ներածման պէտք է առաջար-
կուի :

Ջայն ներկայացնողը կամ ներկայացնողներն իրենց
մէ անհատաբար ստորագրուած և առաջարկութեանց
պարկը ձգուած տոմսակաւ մը կը խնդրեն : Այն տոմսա-
կին մէջ նշանակուած պիտի ըլլան առաջարկելոյն անունը ,
մականունը , բնակարանը , տարիքը , ծննդեան տեղը , օ-
րը , ամիսն ու տարին , ինչպէս նաև անոր քաղաքային
հանգամանքը . ասկէց զատ պիտի պարունակէ օտարէն ըս-
տորագրեալ յայտարարութիւն մը թէ ասկէ առաջ ուրիշ
Օթեակէ մը մերժուած չէ :

Գահերէցն այն տոմսակը կրկարգայ դորժարանին մէջ
առանց յայտնելու առաջարկողաց անունը , և երեք յա-
տուկ քննչաց կը յանձնէ , առանց անուններն յայտնելու ,
առաջարկելոյն բարոյականութեան և այլ հանգամանաց
վրայ տեղեկութիւններ ստանալ : Քննիչներն հետեւեալ
նստին իրենց տեղեկագիրը պիտի ներկայացնեն Գահերէ-
ցին :

ՅՕԴՈՒԱԾ 448

Ներածման խնդիրն և յանձնաժողովի մը զրկուիլը, ըստիպողական առիթներու մէջ, կրնան մէկ նստէն մինչև միւսն անցած միջոցին տեղի ունենալ Գահերէցին հրամանաւ . բայց այն ժամանակ հրաւիրանաց տախտակներուն մէջ պէտք է նշանակուին առաջարկեալ օտարները :

ՅՕԴՈՒԱԾ 449

Օտարի մը փորձերու ենթարկուիլը գաղտնի քուէարկութեամբ և Ն.Պ. Ատենախօսին եղբակացութեանց համեմատ միայն կրնայ ըլլալ :

Այս որոշումը վաւերական է երբոր քուէն անարատ սեղանին քով կուգայ, կամ քուէարկուաց թուոյն մէկ հինգերորդէն նուազ սև գնտակ կը պարունակէ :

Եթէ, ընդհակառակն, քուէարկուաց մէկ հինգերորդին հաւասար կամ աւելի սև գնտակ տրուած ըլլայ, ընդունելութիւնն ետ կը մնայ և նոր քննութեան կը ձեռնարկուի :

Այս երկու պարագայից մէջ, քուէարկուաց թուոյն հինգերորդ մասին կոտորակը՝ հինգ քուէարկու կը համարուի :

Եթէ մեծարոյին կողմէ նշանակեալ երեք նոր քննչաց քննութենէն ետև քուէարկութիւնը դարձեալ աննպաստ արդիւնք մ'ունենայ առաջարկելոյն համար, ընդունելութիւնը զլացեալ կը համարուի, և օտարն ետ կը ձգուի :

Այս քուէարկութեանց կը մասնակցին միայն Օթեակին այն անդամներն և այցելու Ն.Պ.Ք՝ որք տեղեկագրութեանց ընթերցման ներկայ գտնուին :

Հինգ օտարէն աւելի միանգամայն ներածել՝ արդիւ-
եալ է Օթեակաց ։

ՅՕԴՈՒԱՄ 120

Փորձերէն ետև , դեռ երդմնատուութիւնը չկատար-
ուած , օտարին վերջնական կերպիւ ընդունելութեան հա-
մար Մեծարոյն Օթեակին կամքը կը հարցնէ , որ ե.՝ Ա-
տենախօսին նպաստաւոր եղբակացութեան վրայ , ձայնից
առաւելութեամբ կորոշուի ելենիստով ։

Փորձերուն ներկայ գտնուող ե.՝ ք միայն կը մասնակ-
ցին այս քուէարկութեան ։

Եթէ մեծամասնութիւնը վերջնական ընդունելութեան
դէմ քուէ տայ , օտարին կը ծանուցուի տաճարէն դուրս ,
և ընդունելութիւնը կը յետաձգի ։

ՅՕԴՈՒԱՄ 121

Օթեակ մը , ստիպողական պարագայի մէջ , ուրիշ Օթ-
եակի մը խնդրանք կրնայ յանուն այն Օթեակին ներա-
ծում տալ անոր առաջարկած օտարին ։

Առաջարկութիւնը գրով կըլլայ կնքեալ և ստորագրեալ
առաջարկող Օթեակին հինգ առաջին լոյսերէն , և այն
գիրը ներածող Օթեակին գիւտնը կը պահուի ։

Առաջարկող Օթեակին Մեծարոյն կամ եօթն առա-
ջին լոյսերէն մին՝ առ նուազն երկու անդամոց հետ պէտք
է ներկայ գտնուի ներածմաննստին . և այս ներկայութիւ-
նըն իրենց ստորագրութեամբ հաստատեալ պիտի ըլլայ
նոյն օրուան աշխատութեանց տետրակին մէջ ։

ՅՕԴՈՒԱԾ 122

Օթեակները պէտք է Մեծ Արևելից ծանուցանեն ներածութեան չընդունած օտարաց անունը, արհեստը, և այլն, և չընդունենուն պատճառներն հնար ելածին չափ:

Նմանապէս պէտք է Մեծ Արևելից հաղորդեն ներածման առաջարկուած ամեն օտարաց անունները, փորձակութեան ընդունուելու քուէէն առաջ:

Չընդունուած օտարաց անունները Մեծ Արևելից դիւանին մէջ յատուկ տուամարի մը վրայ պիտի արձանագրին Գարտուղարութեան դիւանէն, որ մինչև հինգ օր պէտք է ծանուցանէ ներածման խնդիր հաղորդող Գործարանին, երբոր առաջարկեալ օտարն ուրիշ Օթեակէ մը մերժուած ըլլայ:

Եթէ մինչև հինգ օր Գարտուղարութեան կողմէ պատասխան չտրուի, Օթեակը կրնայ օտարին ընդունելութեանը ձեռնարկել:

ՀԱՅՈՒԱԾ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԱՍՅԻՃԱՆԱՑՈՒՈՒԹԻՒՆ

ՅՕԴՈՒԱԾ 123

Մեծ Արևելքէն ընդունուած Մէսերուն իւրաքանչիւրը կազմող աստիճանները դասակարգութեանց բաժնուած են, և իւրաքանչիւր դաս իր աստիճաններուն ամենէն մեծովը կ'որոշուի: Այդ աստիճաններն՝ իւրաքանչիւր Միջի յատուկ եղած հանդիսի և արարողութեամբք կը տրուին: Միայն միջին աստիճանները կրնան հաղորդմամբ տրուիլ:

ՅՕԴՈՒԱԾ 124

Հաղորդամբ հարուողներն են երեք խորհրդաւոր աստիճանները , Ռօղ ԲԱՕայի և Գատոշի ասպետութիւններն և աւելի բարձր աստիճանները :

ՅՕԴՈՒԱԾ 125

Աստիճանատուութեան համար՝ ընծայման ժամանակէն սկսեալ պահուելիք ժամանակի միջոցն այնպէս պէտք է ըլլայ , որ Եղբ.՝ մը քսան և մէկ տարեկան և հինգ ամսու չեղած՝ Սատար չընդունուի : Գսան և մէկ տարեկան և եօթն ամսու չեղած՝ Վարպետ չընդունուի . քսան և հինգ տարու չեղած՝ Ռօղ ԲԱՕա չընդունուի , քսան և եօթն տարու չեղած՝ Գատոշ չընդունուի , երսուն տարու չեղած՝ 32 ըդ աստիճանը չ'ստանայ , և երսուն երեք տարու չեղած՝ 33 ըդը չ'ստանայ :

Գսան և մէկ տարուն անցած ընծայեալք՝ Աշակերտ ընդունուելէն հինգ ամիս ետքը կրնան Սատար ընդունուիլ , և երկու ամիս ետքն ալ Վարպետ :

Սակայն ստիպողական պարագայից մէջ , երբոր Գործարանին անդամ երեք Եղբարց պատուոյն վկայութեամբը հաստատուի և Օթեակին յատուկ խորհրդածութեամբըն և քուէից երկու երրորդ մեծամասնութեամբն ընդունուի , Սատարութեան և Վարպետութեան պայմանաժամերը կրնան համառօտիլ . բայց Աշակերտութեան աստիճանին հետ մէկ օրը չեն կրնար տրուիլ երբէք : Ստիպողականութեան վկայող Եղբարց հաստատագիրն և Գործարանին որոշումը ճարտարապետութեան գրքին մէջ կ'արձանագրին :

Ստիպողականութիւնը մի միայն մօտաւոր ուղեւորու-

Թեան և երկար բացակայութեան համար կրնայ պահանջուիլ ։

Միւս աստիճանաց տուչութեան համար իւրաքանչիւրին մէջ տեղն երեք ամիս միջոց կը պահուի ։ Բայց տարիքի մասին նախընթաց պարբերութեան տրամադրութիւնը ճշգիւ պիտի դործադրի ։

ՅՕԴՈՒԱԾ 126

Գործարանները չեն կրնար իրենց անդամակցաց միոյն զլանալ իրենց տուած աստիճաններուն ամենէն բարձրն , երբոր Թոշակի յաւելման խնդիրը կանոնաւորապէս ներկայանայ , և եթէ խնդրողը սոյն օրինաց պահանջած տարիքի ու ժամանակի ինչպէս նաև որմնադրական կրթութեան պայմանները կատարած ըլլայ ։

Եթէ պատահի որ Գործարան մ'ինչ և իցէ պատճառաւ մերժէ խնդրուած Թոշակի յաւելումը , իւր պատճառները Մեծ Արևելից պիտի իմացնէ , որ դատէ և արժանը անօրինէ ։

ՅՕԴՈՒԱԾ 127

Օթեակի մը մէջ ներածեալ որմնադիրք՝ նոյն Օթեակէն միայն կրնան Թոշակի յաւելում ընդունիլ , կամ 124 յօդուածին համեմատ՝ նոյն Օթեակին խնդրանք ուրիշ Օթեակէ մը ։ Բայց մինչև Գատօշի աստիճան փակառարար բարձրագոյն աստիճանները նոյն Օթեակին վրայ պատուաստեալ Գործարաններէ միայն կրնան ընդունիլ ։

ՀԱՏՈՒԱՅ ԵՐՐՈՐԴ

ՈՐԴԵԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆԱԽՈՐԾՈՒՆՔ

ՅՕԴՈՒԱՅ 128

Որդեգրութեան կամ կանոնաւորման համար տրուած խնդիրներն՝ ընծայման համար սահմանուած կանոններուն ենթարկեալ են :

Վերջնական կերպով ընդունելութիւնը գաղտնի քուէ-արկութեամբ մը կորոշուի՝ ի բացակայութեան խնդրամատոյց եղբօր : Ընդունելութիւնը վճռուելու համար քը-ւէից բացարձակ մեծամասնութիւն հարկ է : Եթէ բացարձակ մեծամասնութիւն չգոյանայ, որդեգրութիւնը կամ կանոնաւորումը կը յետաձգի :

ՅՕԴՈՒԱՅ 129

Որմնադիր մը չկրնար բարձրագոյն գործարանի մ'որդեգրիլ եթէ Մեծ Արևելքէն կախում ունեցող գործունէայ օթեակի մ'անդամ ըլլալը չարդարացնէ :

ՀԱՏՈՒԱՅ ԶՈՐՐՈՐԴ

ԹՈՇԱԿԻ ՅԱՒԵԼՄԱՆ ՎԵՐԱԲՐԵԱԼ ԿԱՆՈՆԱԿԱՆ

ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

ՅՕԴՈՒԱՅ 130

Աշակերտ մը, որ 123 յօդուածին պահանջած պայ-մանները կատարելով թոշակի՝ յաւելում ստանալ ուզէ, գը-

րով խնդիր պիտի տայ Օթեակին, և նա ալ քուէից բա-
ցարձակ առաւելութեամբ կորոչէ :

Մի և նոյն պայմանները կը պահանջուին նաեւ թոշա-
կի յաւելում ստանալ ուզող Սատարէն :

ՅՕԴՈՒԱԾ 131

Վերագոյն աստիճաններ ստանալու փափաքող վար-
պետն՝ Օթեակէն պէտք է խնդրէ, նա ալ քուէից առա-
ւելութեամբ կորոչէ : Այս քուէին վարպետք միայն կը
մասնակցին :

Եթէ խնդիրն ընդունուի, Օթեակը կանոնաւոր ձևով
Ժողովարանին (Շաբիթու) կուղղէ խնդիրը՝ կցելով անոր .

1. Ստանալ ուզող վարպետին ինքնագիր խնդիրը, ո-
րոյ մէջ նշանակեալ պիտի ըլլան այն Ե.՝. օր անունը, մա-
կանունը, տարիքը, ծնած տեղը, բնակութիւնը, քաղա-
քային և որմնադրական հանգամանքը :

2. Այն խնդիրը Ժողովարանին ուղղելու և ընդունուի-
լը խնդրելու համար Օթեակին ունեցած պատճառները .
այն է ուխտին մատուցած ծառայութիւնք, մարդկու-
թեան օգտաւէտ դործք, որմնադրական կամ ուրիշ գը-
րաւոր աշխատութիւնք և այլն . միով բանիւ՝ այն ամեն
հանգամանք որ թոշակի յաւելման համար խնդրամատոյ-
ցին արժանիքն ու իրաւունքը կրնան ցուցնել :

ՅՕԴՈՒԱԾ 132

Ժողովարանն՝ Օթեակին խնդիրը նկատողութեան առ-
ջըլով քուէից առաւելութեամբ կորոչէ :

Եթէ խնդիրն ընդունուի, Ժողովարանը Մեծ Արևել-
քէն հրաման կը խնդրէ այն Ե.՝. ը վերագոյն աստիճաններ

բարձրացնելու ։ Այս խնդրագրին կը կցէ Օթեակին խընդ-
րագրոյն կցեալ բոլոր գրութիւնները ։

ՅՕԴՈՒԱԾ 133

Նոյն կանոնական պայմանները կը կատարեն նաև ժողո-
վարանք Քատ.՝ Ասպետաց խորհրդարաններուն (Քօնսէյլ)
առջեւ ։ Խորհրդարանք ալ Մեծ Արևելից առջև Ռօշ-
Քաօայի Ասպետաց համար՝ որք թոշակի յաւելում ստա-
նալու փափաքին ։

ՅՕԴՈՒԱԾ 134

Օթեակներն ու ժողովարանները կրնան միշտ իրենց
մէ թոշակի յաւելում խնդրել այն եղ.՝ ց համար՝ զորս ար-
ժանի դատին այդ շնորհաց , և այն ե.՝ ք այս պարագա-
յիս մէջ գրով խնդիր տալու պարտական չեն ։

ՅՕԴՈՒԱԾ 135

Խորհրդաւոր գործարան մը չկրնար թոշակի յաւել-
ման խնդիր ընդունիլ և առնչակից ժողովարանին ուղղել ,
եթէ խնդրողին վկայականն ալ 'ի միասին ներկայացած
չլիայ ։

Նոյն պարտականութիւնն ունին նաև ժողովարանք
Խորհրդարանաց , Խորհրդարանք ալ ուրիշ բարձրագոյն
Գործարանաց առջև ։

ԳԼՈՒԽ Ժ.

ՄԻԱԿ ՀԱՏՈՒԱԾ

ՀՐԱԺԱՐՄՈՒՆՔ ԵՒ ԱՐՁԱԿՈՒՐԴՔ

ՅՕԴՈՒԱԾ 136

Գործարանի մը գործօն անդամոց միոյն հրաժարականը գրաւոր և ստորագրեալ պիտի ըլլայ, և առաջարկութեանց պարկին մէջ պիտի ձգուի կամ Գահերէցին միջոցաւ Գործարանին պիտի ուղղուի:

Եթէ Գործարանը պատշաճ դատի, երեք անգամներէ պատգամաւորութեան մը կը յանձնէ երթալ հրաժարատու Ե.՝օր, և հրաւիրել որ ետ առնու: Եթէ չհաճի, հրաժարականը կընդունուի, իսկ եթէ հաճի, հրաժարականն իբրեւ չեղեալ կը նկատուի:

Հրաժարական մ'ետ առնելու համար մէկ ամիս պայմանաժամ կը տրուի հրաժարատու Ե.՝օր: Բայց պէտք է գրով ետ առնու: Յետոյ կոչումն ու խնդիրը կարձանագրուին ճարտարապետութեան գրքին մէջ:

Հրաժարատու Ե.՝ մը պարտական է գործարանին ունեցած պարտքը վճարել, եթէ չուզէ վճարել, հրաժարականը չընդունուիր, և 1856ի ընդհանուր կանոնաց 269 յօդուածին տրամադրութիւնն 'ի գործ կը դրուի անոր դէմ:

ՅՕԴՈՒԱԾ 137

Արձակուրդի խնդիրը գրով կը մատուցուի գործարա-

նին և նա ալ կորոյէ, և նոյն աւուր աշխատութեանց տախտակին վրայ կը նշանակուի :

Մէկ տարիէն աւելի ժամանակի համար արձակուրդ չկրնար շնորհուիլ: Բայց սոյն պայմանաժամէն ետեւ կըրնայ նորոգել միւսնոյն կանոնական պայմաններով:

Գործարանին հետ կանոնաւորութեան մէջ չեղող Ե.՝ օր մ' արձակուրդ չշնորհուիլ :

Արձակուրդ ստացողն հանգանակութեանց վճարքէ ազատ չկրնար ըլլալ, սակայն հանգանակութիւնք կրնան չափաւորիլ գործարանին յատուկ որոշմամբ :

ԳԼՈՒԽ ԺԱ.

ՄԻԱԿ ՀԱՏՈՒԱԾ

ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆՑ ԴԱԴԱՐՈՒՄ ԵՒ ՎԵՐՍԿՍՈՒՄ

80ԴՈՒԱԾ 438

Աշխատութիւնը վերջնապէս կամ առժամանակապէս դադրեցնող գործարանը պարտաւոր է յայտարարել Մեծ Արեւելից, իր յատուկ որոշման մէկ քաղաքով, որոյ մէջ ճշդիւ պիտի յիշուին դադարման պատճառներն:

Գործարանն այս յայտարարութեան կը կցէ իւր կազմութեան արտօնագիրը, դրոշմն ու կնիքը, Աստիճանաց տետրակները, ճարտարապետութեան դրքերը, իւր անդամոց ցուցակը, գործարանին առաջին լոյսերէն ստորագրեալ և կնքով ու դրոշմով վաւերացեալ:

Նմանապէս սնտուկին մէջ մնացած մետաղները Մեծ Արեւելից կաւանդէ:

ՅՕԴՈՒԱԾ 139

Որմնադիր մը, ինչ աստիճանէ և բլլայ, քա-
տարիէն աւելի իր քով պահէ, թէ՛ իբրեւ աւանդ, և թէ՛
իբրեւ նուէր կամ գրաւ, Օթեակին հաւանութեամբ կամ
ոչ, վերջապէս ինչ եղանակաւ և բլլայ, որմնադրական
Գործարանի մը վերաբերեալ մետաղներ, ճարտարապե-
տութեան գրքեր, արտօնագրեր, գրոշմ կամ կնիք, և
այլն, առանց Մեծ Արեւելից իմացներու և զանոնք ձըրի-
ապէս անոր յանձնել առաջարկելու, այս միակ գործով
անհաւատարիմ կը ճանչուի, և կրնայ յատեան կոչուիլ
ու գատուիլ ներկայ ընդհանուր կանոնաց համաձայն:

ՅՕԴՈՒԱԾ 140

Գործարան մը, որ նախընթաց յօդուածոց տրամադ-
րած պարտականութիւնները չկատարելով իւր աշխատու-
թիւնը դադրեցնէ, Մեծ Արեւելից թղթակցութենէն կը
ջնջուի, արտօնութիւնը կաւրուի, և անդամներն անկա-
նոն կը հրատարակուին:

Եթէ այս պայմանները կատարէ, տարեկան տուրքէն
ազատ կը մնայ՝ որչափ ժամանակ որ տեէ դադարումը:

ՅՕԴՈՒԱԾ 141

Աշխատութեանց վերսկսումը Գործարանին շնորհած
ամենէն բարձր աստիճանն ունեցող և 138 յօդուածին
պահանջած ցուցակին մէջ արձանագրեալ Ե. ց դոնէ
եօթնէն ստորագրեալ խնդրագրով մը միայն կրնայ ըս-
տացուիլ:

Աշխատութեանց վերսկսումը շնորհող որոշումը Գոր-

ծարանին կազմութեան արտօնագրին վրայ կը նշանակուի
և ճարտարապետութեան գրքին մէջ կը յիշատակուի:

Արտօնագիրը, գրուած ու կնիքը և այլն վերստին գոր-
ծարանին կը յանձնուին, ինչպէս նաև ճարտարապետու-
թեան գրքերն ու մետաղները:

ՅՕԴՈՒԱԾ 142

Երբոր Օթեակ մ'իւր աշխատութիւնները դադրեցնէ
կամ առկախէ, անոր վրայ պատուաստեալ բարձրագոյն
Գործարաններն ալ իրաւամբ իրենց աշխատութիւնները
կը դադրեցնեն. բայց այդ բարձրագոյն Գործարանները
կրնան իրենց աշխատութիւնները դադրեցնել կամ առ-
կախել՝ առանց Օթեակին աշխատութիւններն արգիլելու:

Նմանապէս երբոր Ժողովարան մը ննջէ, Խորհրդարանն
ալ կը ննջէ:

Սակայն Ժողովարանն ու Խորհրդարանն՝ իրենց արմատ
եղող Օթեակին աշխատութեանց դադարումէն մէկ տարի
եաքը կրնան ուրիշ Օթեակի մը վրայ պատուաստիլ, անոր
հաւանութիւնն ստանալով:

ԳԼՈՒԽ ԺԲ.

ՏՈՆԻ ՈՒԽՏԻՆ. — ԿՈՉՈՒՆԻՔ. — ԴԱՄԲԱՆԱՀԱՆԴԷՍԻՔ. —
ՈՐՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ՊԱՏԻՒՔ ԵՒ ԳԱՀԵՐԻՑՈՒԹԻՒՆՔ

ՀԱՏՈՒԱԾ ԱՌԱՋԻՆ

ՏՈՆԻ ՈՒԽՏԻՆ ԵՒ ԿՈՉՈՒՆԻՔ

ՅՕԴՈՒԱԾ 443

Օթեակները տարին երկու տօն ունին, մին ամրան աւելադարձին, միւսը ձմրան։ Այս տօներուն մէկէն ետեկոյունք մը կուտան միշտ։ Օթեակին բոլոր անդամները պարտաւոր են այս կոչունքին ներկայ գտնուիլ։

Ժողովարանք մէկ տօն մ'ունին, դարնան գիշերահաւասարին ժամանակ. նմանապէս բարձրագոյն Գործարանները մէկ տօն մ'ունին աշնան գիշերահաւասարին ժամանակ։ Կոչունքներն Ագաբ կը կոչուին բարձրագոյն Գործարանացի համար։

Սեղանի աշխատութիւնք միշտ որմնագրական սովորութեանց համեմատ պիտի ուղղուին ու կատարուին. իսկ բարձրագոյն Գործարաններն իրենց կոչունքներուն ինչ աստիճանաւ կատարուիլն որոշելու իշխանութիւն ունին։

Սեղանի աշխատութիւններն ինչ ծէսով և աստիճանաւ ալ կատարուին, որմնագրական յարկի մը մէջ միայն կըրնան բացուիլ ու շարունակիլ, հեռի օտարաց աչքէ. ապա թէ ոչ՝ դադարման կը դատապարտուին։

ՅՕԴՈՒԱԾ 144

Հինգ բաժակ կայ պարտաւորեալ .

1. Վեհապետին և անոր ընտանեաց կենացը , որուն կը կցորդին նաև հայրենեաց համար բարեմաղթութիւնք .

2. Ուխտին գերագոյն գլխին՝ այն է Մեծ վարպետին , Գաղղիոյ Մեծ Արևելից , Օթանդակ Մեծ վարպետներուն , Թղթակցութեան Օթեակներուն և Օտար Մեծ Արևելից կենացը .

3. Գործարանին Նախագահին կենացը .

4. Դէտերուն , որդեգրեալ Գործարանաց Սպաներուն և այցելու ե.՝. ըց կենացը .

5. Երկու կիսագնաոց մէջ գտնուած ամեն որմնագորաց կենացը : Այս վերջին բաժակին ժամանակ , Գործարանը միութեան շղթայ կը կազմէ , որուն կը մասնակցի միշտ սպասարկու եղ.՝. ըն :

ՅՕԴՈՒԱԾ 145

Ամեն բաժակներն ալ Նախագահը կառավարկէ բաց յերրորդէն , զոր երկու Դէտերն և Ատենախօս եղ.՝. ըր կառավարկեն :

Զորրորդը կը կրկնուի Գործարանին երկու անդամներէն , որք գոնէ վարպետի աստիճան պէտք է ունենան և Նախագահը պէտք է ցուցնէ զանոնք :

Այս բաժակներն ոտքի վրայ կառավարկուին և կարգաւ . և իւրաքանչիւրն երրեակ ծափահարութեամբք կաւարտին :

ՀԱՏՈՒԱԾ ԵՐԿՐՈՐԻ

ԴԱՄԲԱՆԱՀԱՆԴԵՍԻ

ՅՕԴՈՒԱԾ 146

Գործարանները՝ գննէ երեք տարին մի անգամ օր մը կը նուիրեն նախընթաց տարիներուն մէջ վախճանեալ Ե.՝ Զ յիշատակին : Ատենախօսը կամ Նախագահէն նշանակեալ ուրիշ օր և է Ե.՝ մը՝ դամբանական կը խօսի 'ի պատիւ վախճանեալ Ե.՝ Զ :

Երբ Գործարանի մը Նախագահն անդամաց միոյն վախճանիլը լսէ, անմիջապէս պատգամաւորութիւն մը կանւանէ, որ վախճանելոյն յուղարկաւորութեանը ներկայ գտնուի մինչև 'ի գերեզման : Պատգամաւորութիւնը հինգ Ե.՝ ներէ կը բաղկանայ եթէ վախճանեալը պարզ անդամ մ'է . ինն Ե.՝ ներէ կը բաղկանայ եթէ վախճանեալն Սպայ մ'է . իսկ ամբողջ Գործարանէն կը բաղկանայ եթէ Նախագահն է վախճանեալը :

Բացարձակապէս արգիլեալ է որմնադրական նշաններ կրել յուղարկաւորութեան միջոցին՝ վախճանելոյն տունէն մինչև գերեզման . գերեզմանատունը ներելի է կրել բայց կրօնական արարողութեանց ամբողջապէս աւարտումէն ետև :

Որմնադրական ջաճարաց մէջ դամբանահանդէսները սգոյ բախիւններ և ընդհանրապէս տրտմութեան նշաններ կը պահանջեն :

ՀԱՏՈՒԱՄ ԵՐՐՈՐԴ

ՊԱՏԻՒՔ ԵՒ ԳԱՀԵՐԻՑՈՒԹԻՒՆՔ ՈՐՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆՔ

ՅՕԴՈՒԱՄ 147

Որմնագիր մը, որչափ և բարձր աստիճան ունենայ, չիրնար ներքոյ նշանակեալներէն աւելի կամ տարբեր պատիւներ, գահերիցութիւններ կամ առանձնաշնորհութիւններ պահանջել:

Արդիւնաւ է իրեն քաղաքային կարգին մէջ հրամայւածէն կամ Մեծ Արեւելից ճանչած այլ և այլ ծիսից ընդունած որմնագրական շքանշաններէն տարբեր ժապաւէններ կամ շքանշաններ կրել. (Տես Յօդ. 240 և հետեւեալները):

ՅՕԴՈՒԱՄ 148

Մեծ վարպետն Արարողապետէն առաջնորդեալ տասընէ հինգ անդամներէ ընդունուելով կը մտնէ Տաճարը, և կը տարուի Պողոտատեայ կամարին ներքեւէն կոփիչներու բախմամբ մինչև Նախագահին տեղը, որ կոփիչն Անոր կը յանձնէ:

Օժանդակ Մեծ վարպետք ինն անդամոց ընդունելութեամբ կը մտնեն Տաճարը:

Երբոր Մեծ վարպետը կամ Օժանդակները կոփիչ չպահեն, միշտ Նախագահին աթոռը կը բազմին, և Նախագահն անոնց ալ կողմը կը կենայ:

Երբոր Մեծ վարպետն իր Օժանդակներէն ընկերացեալ է, վերջիներն Անոր ալ կողմն կը կենան, Գոռծարանէն հանդուրժելով:

Մեծ աստիճանաւորներն և պատուակալ սպաններն
եօթն անդամոց ընդունելութեամբ ներս կը մտնեն :

Ուխտին խորհրդոյն անդամներն և Մեծ վարպետէն
յատուկ պաշտօն ստացած տեսուչներն ալ նոյնպէս եօթն
անդամներէ կընդունուին :

Գործարանաց պատգամաւորութիւններն և Գործա-
րանին Նախագահը, թէ և աշխատութեանց բացուելէն
ետեւ ներկայանան, երեք անդամներէ կընդունուին :

Վերոյիշեալ ամեն Ե.Պ. Արեւելքը կը նստին, ամենէն
բարձր աստիճան ունեցողը Նախագահին քով :

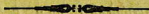
Գործարան մը՝ ո՛ր ծէսէ և բլլայ, Որմնագիր մը՝ ի՛նչ
աստիճան և ունենայ, չկրնար իւր դաւանած ծէսովն
ընդունուելու պահանջում ընել ուրիշ ծէս դաւանող Գոր-
ծարանէ մը :

Գործարանք չեն կրնար Որմնագրական պատիւներ
մատուցանելէ ազատ ճանչել զիրենք, բայց միայն երբոր
պատուոյ առարկայ եղող Որմնագիրք բացորոշապէս
խնդրեն :

ՅՕԴՈՒԱԾ 149

Յանձնաժողովք, պատգամաւորութիւնք կամ այցե-
լուք ներս մտած ժամանակ Նախագահը կընդունի և
կողջունէ զանոնք և ծափահարել կուտայ :

Նոյնպէս օտար Մեծ Արեւելից սպաններուն ալ ըստ աս-
տիճանի արժան եղած պատիւներն ընել կուտայ :

ԳԼՈՒԽ ԺԳ.

ՊԱՏՃԱՌՔ ԱՆԿԱՆՈՆՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՅ
ԵՒ ՄԻՋՈՑՔ ԿԱՆՈՆԱԽՈՐԾԱՆ

ՀԱՏՈՒԱԾ ԱՌԱՋԻՆ

ՊԱՏՃԱՌՔ ԱՆԿԱՆՈՆՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՅ

ՅՕԴՈՒԱԾ 150

Անկանոն են.

1. Այն Գործարանք, որք Գաղղիոյ մէջ մէկ տարի, և յայնկոյս ծովու Արևելից մէջ երկու տարի իրենց թըղթակցութիւնը դադրեցուցած և տուրքերնին վճարած չըլլան.

2. Այն Գործարաններն, որք կանոնաւոր ըլլալով, կանոնաւոր Արևելքէ մը չճանչուած Որմնադրական ընկերութեան մ'որդեգրին.

3. Այն Գործարաններն, որք գիտութեամբ անկանոն որմնադիրներ պահեն իրենց ծոցը.

4. Այն Գործարաններն, որք առանց Մեծ Արևելից հրամանին՝ իրենց կազմութեան կարգէն բարձրագոյն կարգի աշխատութեանց ձեռնարկեն, կամ իրենց աշխատութեանց վրայ Մեծ Արևելքէն չճանչուած ծիսի մ'աշխատութիւններ աւելցնեն.

5. Այն Գործարաններն, որք իրենց նիստերը կամ տօները Մեծ Արևելքէն չճանչուած տեղերու մէջ կատարեն :

ՅՕԴՈՒԱԾ 151

Այն տեղերն են միայն Որմնադրական կանոնաւոր տեղեր, զորս Մեծ Արևելքը ճանչած ու այնպէս յայտարարած է:

ՀԱՅՈՒԱԾ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՄԻՋՈՅԻ ԿԱՆՈՆԱԻՐՄԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՅ

ՅՕԴՈՒԱԾ 152

Ուրիշ Որմնադրական իշխանութիւններէ կազմուած Գործարանք կրնան Մեծ Արևելից թղթակցութեան ընդունուիլ եթէ իրենց խնդրադրին յարեն:

1. Իրենց կազմութեան արտօնադրերը:

2. Իրենց անդամոց ցանկն իւրաքանչիւրէն ստորագրեալ, որոյ մէջ խոստացած ըլլան համաձայնիլ ուխտին Սահմանադրութեան և ընդհանուր կանոնաց, և միանգամայն պահանջելի տուրքերը վճարել:

ՅՕԴՈՒԱԾ 153

Մեծ Արևելից հետ թղթակցութիւնը դադրեցնելու կամ 150 յօդուածով որոշեալ ժամանակի մէջ իրենց հանդանակութիւնները վճարած չըլլալու պատճառաւ անկանոն յայտարարեալ Գործարանք ալ կրնան նոյն շնորհը վայելել՝ 141 յօդուածին համեմատ իրենց աշխատութեան վերսկսումը խնդրելով և գոնէ մէկ տարուան տուրքերն ին վճարելով:

Դիւան
Աւստի Ալպոյանեանի
Գանձի — Մարտի

ՅՕԴՈՒԱԾ 154

Իւր վերահաստատութիւնը խնդրող Գործարանի մ'անկանոնութեան պատճառն ինչ որ ալ ըլլայ, խնդիրը Գործարանին անդամոց յատուկ գումարմամբ խորհրդակցութեան և քուէից մեծամասնութեան արդիւնք պէտք ըլլայ միանգամայն խնդրագիրը գորշմեալ կնքեալ և հինգ առաջին Լոյսերէն ստորագրեալ պիտի ըլլայ:

Եթէ խնդիրը չընդունուի, խնդրագիրը Մեծ Արևելից գիւանատունը կը պահուի. բայց խնդրագրին յարակից թղթերը Գործարանին կը անձնուին, ինչպէս և մետաղները:

ՊՐԵԿ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՈՐՄՆԱԴԻՐ ԸՆՀԱՏԱԲԱՐ

ԳԼՈՒԽ Ա.

ՊԸՀԱՆՋԵԼԻ ՊԱՅՄԱՆՔ ԿԱՆՈՆԱԿՈՐ ՈՐՄՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ.—
ՊԱՏՃԱՌՔ ԱՆԿԱՆՈՆՈՒԹԵԱՆ, ԵՒ ՄԻՋՈՅՔ ԿԱՆՈՆԱԿՈՐՄԱՆ.

ՀԱՏՈՒԱԾ ԱՌԱՋԻՆ

ԿԱՆՈՆԱԿՈՐ ԵՒ ԳՈՐԾՈՆ ՈՐՄՆԱԴԻՐ ԸԼԼԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ՊԵՅՔ ԵՂԱԾ ՊԱՅՄԱՆՔ.

ՅՕԴՈՒԱԾ 155

Որմնագիր մը, կանոնաւոր ըլլալու համար, պէտք է որ կանոնաւոր Օթեակի մը գործոն կամ պատուակալ ան.

դամ ըլլայ Աշակերտի , Սատարի կամ վարպետի աստիճանաւ : Եթէ վարպետ է , նոյն աստիճանին վերաբերեալ կանոնաւոր վկայական մը պէտք է ունենայ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 156

Որմնագիր մը հոգիով ըլլալու համար հետեւեալ պայմանները պէտք է ունենայ .

1. Կանոնաւոր Օլթեակի մը հանգանակիչ անդամ ըլլալ :

2. Օլթեակին գտնուած Արեւելքին մէջ կամ անկէ դուրսէ 100 քիլոմէթրօէն աւելի հեռու չեղող շրջանակի մը մէջ ընակել :

ՅՕԴՈՒԱԾ 157

Գործարանի մը գործօն անդամը տաճնեհինդ տարի շարունակելէ ետեւ կրնայ պատուակալ անդամ ըլլալ , Գործարանին հաւանողական որոշմամբ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 158

Որմնագրական ամեն պաշտամանց և պարտուց հիմը գործօնեութիւնն է :

ՅՕԴՈՒԱԾ 159

Որմնագիր մը , ինչ աստիճան և ունենայ , Օլթեակի մը մէջ պաշտօնի չկրնար ընդունուիլ , եթէ անոր գործօն անդամ չէ :

ՅՕԴՈՒԱՆ 160

Պատուակալ անդամք ընտւ չեն կրնար պաշտօնի ընտ-
րուիլ Գործարանին մէջ :

ՅՕԴՈՒԱՆ 161

Որմնադիր մը, ինչ աստիճան և ունենայ, խղովարանի
մը կամ Խորհրդարանի մը Սպայ չկրնար ըլլալ, եթէ միան-
գամայն Օթեակի մը գործօն անդամ չէ :

ՀԱՏՈՒԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՈՐՄԱՂԱՐԱՅ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԱՆԿԱՆՈՒԹԵԱՆՑ ՊԱՅՃԱԻ :

ՅՕԴՈՒԱՆ 162

Անկանոն որմնադիրք են .

1. Այն Օտարք՝ որք Մեծ Արևելքէն չճանչուած կամ
կանոնաւոր չեղող Օթեակի մէջ ներածուած ըլլան :

2. Այն որմնադիրք՝ որք անկանոնութեամբ որ և է աս-
տիճան ընդունած ըլլան :

3. Այն որմնադիրք՝ որք տարիէ մ'աւելի ննջող կամ
Մեծ Արևելքէն ջնջուած Գործարանի մ'անդամ ըլլալէ ե-
տե՛ նոյն միջոցին ուրիշ Գործօն Օթեակի մը որդեգրեալ
չըլլան :

4. Անոնք որ առանց պաշտօն ունենալու՝ Օտար մը նե-
րածած կամ որմնադրական աստիճաններ տուած ըլլան :

5. Անոնք որ առանց օրինաւոր պատճառի իրենց գը-
րամական պարտականութիւններն հատուցած չըլլան իրենց
անդամ գտնուած Գործարանին :

6. Անոնք որ բարձրագոյն գործարանի մ'անդամ ըլ-

լալով, միանգամայն գործօն և հանգանակիչ անդամ չըլլան Օթեակի մ'աւ ամեն միջին Գործարանաց :

7. Անոնք որ կանոնաւոր դատաստանաւ մերժուած են թղթակցութեան Գործարաններէն :

Որ և է անկանոն որմնագիր չկրնար պատուոյ աստիճան ընդունիլ կամ որ և է պաշտօն վարել Մեծ Արևելից մէջ :

Որմնագրական ուխտին մէջ աստիճան ունեցող կամ որ և է պաշտօն վարող որմնագրի մ'անկանոնութիւնն անկուս կը բերէ անոր :

Մեծ Արևելից ֆարտուղարութեան դիւանին մէջ յատուկ տումար մը կայ, որոյ մէջ կարճանագրին իբրև անկանոն ամբաստանեալ և ուխտին մեծ խորհրդին որոշմամբ ընն անկանոն ճանչուած ամեն որմնագրաց անունը, մականունը, տարիքը, ծննդեան տեղը, աստիճանները, բնակարանը, և քաղաքային հանգամանքը :

Անկանոնութեան պատճառներն արձանագրեալ անւանց առջև կը նշանակուին՝ որոշման թուականին հետ :

ՀԱՏՈՒԱԾ ԵՐՐՈՐԻ

ՈՐՄԱԴԱՐԱՅ ԿԱՆՈՆԱԻՈՐԾԱՆ ՄԻՋՈՑԻ

ՅՕԴՈՒԱԾ 163

Անկանոնապէս որմնագրական աստիճանաց ընծայեալ օտար մը կամ անկանոնութեամբ որ և է աստիճանի հասած որմնագիր մը կրնայ կանոնաւորման ընդունուիլ :

1. Եթէ Գործարանի մ'երեք գործօն անդամներէ ըստորագրեալ նպաստաւոր վկայագրով մը խնդիր մատուցեն նոյն Գործարանին :

2. եթէ կարենայ վաւերական թուղթերով արդարացընել իր ընդունելութեան տեղը, ժամանակն ու պարագաները, և եթէ իր վրայ եղած որմնադրական քննութիւնը գոհացնէ :

Եթէ իր խնդրագրին հետ նաև օտորագրեալ խոստմընադիր մը տայ ուխտին Սահմանադրութեան և Ընդհանուր կանոնաց համակերպելու :

ՅՕԴՈՒԱԾ 164

Անկանոն Գործարանի մը մէջ ընդունուած որմնադիր մը կրնայ կանոնաւորիլ եթէ իր խնդրագրին հետ ներկայացնէ :

1. Նախընթաց յօդուածին մէջ յիշուած խոստումը :

2. Իր որմնադրական վկայագիրը, կոնդակ, վկայական, կամ եթէ չունի, գրաւոր և օտորագրեալ յայտարարութիւն մը թէ վկայագիր չէ տրուած իրեն :

3. Կանոնաւոր Գործարանի մ'երեք անդամոց նպաստաւոր վկայագիրը, ինչպէս որ նախընթաց յօդուածին մէջ պատուիրեալ է :

Եթէ վերոյիշեալ վկայագրերէն մին ունենայ, անոր պարունակութեան ներքեւ պէտք է որ ուխտին Սահմանադրութեան և Ընդհանուր կանոնաց համակերպելու խոստումը գրէ :

Այն վկայագրերուն փոխարէն կանոնաւոր վկայագիր մը կը տրուի Մեծ Արեւելքէն, ջնջեալ վկայագրերուն թւականն ալ յիշուելով անոր մէջ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 165

Ի սկզբանէ կանոնաւոր որմնադիր մ'երեքը անկանոն

գործարանի մը յարեալ քննարկելու Կամ անկանոն Գործարանի
մ'որդեքդընելով կանոնաւորութենէ դադրել, նախընթաց
յօդուածին մէջ նշանակեալ շնորհը կը վայելէ նոյն պայ-
մաններով Բայց նոր վկայագիր չկրնար ստանալ մինչև
որ տարի մը գործօնութիւն չընէ:

ՊՐԸԿ ԵՐՐՈՐԴ

ՄԵԾՔ ԱՐԵՒԵԼՔ ԳԱՂՂԻՈՅ

ԳԼՈՒԻՒ Ա.

ՄԵԾՔ ԱՐԵՒԵԼՔ ԳԱՂՂԻՈՅ.—ԻՐ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԵՒ ՍՊԱՅԻՑ
ԺՈՂՈՎՈՎ ՆԻՍՏԵՐԸ.—ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՔ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎՈՅ
ՄԷՋ.—ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆՔ.—ԿՆԻՔ ԵՒ ԴՐՈՇՄ:

ՀԱՏՈՒԱԾ ԱՌԱՋԻՆ

ՄԵԾ ԱՐԵՒԵԼՔ

ՅՕԴՈՒԱԾ 166

Գաղղիոյ Մեծ Արևելից Եղևանութիւնը Գաղղիոյ և
օտար երկիրներու մէջ կանոնաւորապէս կազմուած և
անկէ ճանչուած ամեն գործարանաց վրայ կը տարածի:
(Սահմ. Յօդ. 8 և 20):

ՀԱՏՈՒԱԾ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԳԱՂՂԻՈՅ ՄԵՍ ԱՐԵՒԵԼԻՅ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎՈՅ ՆԻՍՏԵՐԸ

ՅՕԴՈՒԱԾ 167

Մեծ վարպետն, ընդհանուր ժողովոյ ամեն մէկ դու-
մարման առթիւ, անոր մէջ պաշտօն վարելու համ-
պէտք եղած Սպաները կանուանէ:

Սպաներն են.

1. Մէկ առաջին Դէտ.
2. Մէկ Երկրորդ Դէտ.
3. Մէկ Ատենախօս.
4. Մէկ Քարտուղար.
5. Մէկ առաջին Մարզիչ.
6. Մէկ Երկրորդ Մարզիչ.
7. Մէկ Աղքատախնամ.
8. Երկու Արարողապետք:

ՅՕԴՈՒԱԾ 168

Մեծ վարպետը կամ անոր տեղնախազահող բարձր
պաշտօնաւորը միայն իրաւունք ունի.

1. Աշխատութիւնները բանալու կամ փակելու.
2. Առաջարկութիւնները հովիւի ներքեւ դնելու.
3. Վիճաբանութիւնները համառօտելու.
4. Որոշումները յայտնելու:

Կրնայ խօսքը ետ առնուլ ժողովին այն անդամներէն՝
որք կարգէ խոստրին և մինչև իսկ՝ ի հառին՝ Տաճարը
փակել տալ:

վերջապէս անկարգութիւն մը պատահած ժամանակ
կրնայ նկատուիլ դադարեցնել կամ փակել :

Ատենախօս Ե.Օր եղբայրացութենէն ետեւ՝ Նախագահը
քուէի կը ներկայացնէ խնդիրը և քուէին արդիւնքը կը
յայտնէ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 169

Քուէարկութիւնը կը լայն ելնիատով . եթէ ար-
դիւնքը երկրայելի է , քուէարկութիւնը յանուանէ կոչ-
մամբ կը լայն . բայց երբոր առ նուազն 20 անդամք դադար-
նի քուէ առաջարկեն , քուէարկութիւնը դադարնի կը լայն :
Որոշումները ներկայ անդամոց մեծամասնութեամբ կը
տրուին :

Որ և է որոշում չկրնար տրուիլ ընդհանուր ժողո-
վոյ մէջ՝ եթէ թղթակից Գործարանաց երեսփոխաններուն
երրորդ մասը ներկայ չգտնուի :

Ձայնից հաւասարութիւն պատահած ժամանակ՝ նա-
խագահին ձայնը ծանր կը կշռէ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 170

Ժողովին բացուելէն առաջ՝ իշխանութիւնները կը տ-
ուուգուին ուխտին խորհրդէն . բայց երբոր բողոք կամ
անհամաձայնութիւն ծագի , ժողովը վեհապետաբար կը
վճռէ Սահմ. 37 և 38 յօդուածոց համաձայն :

Յանուանէ կոչումէ և երդմատութենէ ետեւ՝ երես-
փոխանք կը քաշուին , և ժողովին որոշած բաժանմանց հա-
մեմատ իրենց գիււանները կը կազմեն :

Ժողովին որոշմանց ներկայացեալ խնդրոց կարգերն ա-
ռաջին նստէն կառաջարկուին անոնց :

ՅՕԴՈՒԱԾ 171

Իւրաքանչիւր նստի ատենագրութիւնն հետեւեալ նըստին սկիզբը կը կարդացուի ։

Երբոր խնդրոց կարգի աշխատութիւններն սպառին , վերջին կամ հրաժեշտի նիստ մը կըլլայ , որոյ մէջ նախընթաց նստին ատենագրութիւնը միայն կը կարդացուի , և Գործարանաց երեսփոխաններուն խնդրուածքն ու առաջարկութիւնները կարձանագրին ։

Այն խնդրուածքն ու առաջարկութիւններն ուխտին խորհրդոյն քննութեանը կը յղուին . և եթէ չընդունուին , յաջորդ ժողովին տեղեկութիւն կը արուի անոնց վրայ ։

ՅՕԴՈՒԱԾ 172

Օրէնագրական ժողովոյ նիստերը կանոնաւոր կերպիւ կը կատարուին : Ամեն գործօն որմնագիրք իրաւունք ունին հոն ընդունուելու իբրեւ Այցելու , և որոշ ու զատ տեղ մը կը նստին Յոգովարանին մէջ ։

Հաւանութեան կամ չհաւանութեան նշանք բացարձակապէս արգիլեալ են Այցելու Ե.՝.ըց ։

Եթէ Այցելու Ե.՝.ըց կողմէ անկարգութիւն կամ աղմուկ ծագի , նախագահը կրնայ Տաճարը փակել տալ ։

Ժողովը կրնայ միշտ յատուկ քուէով մ'ինքզինք գաղտնի մասնաժողովի վերածել ։

ՀԱՏՈՒԱՄ ԵՐՐՈՐԻ

ԵՐԵՍՓՈՒԱՆՔ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎՈՑ ՄԷՁ.

80ԴՈՒԱՄ 173

Թղթակցութեան ամեն Գործարանք Գաղղիոյ Մեծ Արևելից ընդհանուր ժողովին մէջ երեսփոխան մ'ունենալու պարտաւոր են :

Երեսփոխան չունեցող Գործարանն առաջին անգամ 100 ֆրանք տուգանքի կը դատապարտի, եթէ կրկին անգամ այս պակասութեան մէջ գտնուի, սոյն տուգանքէն զատ դադարմուն կամ ջնջման կը դատապարտի :

Գաւառաց երեսփոխաններն ամեն մէկ հաղարամեթրի համար 1,25 ֆրանք երթևեկութեան ծախք կ'ստանան Մեծ Արևելքէն :

Այս ծախքը գոցուելու համար Գաղղիոյ Մեծ Արևելքէն կախում ունեցող ամեն Գործարանք, Օթեակք, Ժողովարանք և Խորհրդարանք, 'ի բաց առեալ Ալժէրիի և Գաղղիական գաղթականութեանց ինչպէս նաև օտար երկրաց Գործարաններն, իրենց անդամաց թուոյն համեմատութեամբ տարեկան հանգանակութիւն մը կը վճարեն Ուխտին կեդրոնական փնտուկին :

Այս հանգանակութեան դումարն ամեն տարին ախրն թաց տարւոյն ցուցակներուն համեմատ հաշուելով, Գործարանաց կողմէ առ Մեծն Արևելք վճարուած ուրիշ հանգանակութեանց ձեռոյն ու եղանակաւ կը հաւաքուին :

Երեսփոխան չունեցող Գործարանաց վճարած տուգանքն ալ սոյն հաշուոյն մէջ կանցնին :

Երեսփոխանաց ընդհանուր ժողովոյ մէջ ներկայութիւնը պարտաւորական է :

Այս ներկայութիւնն ամեն նստի մէջ կ'ստուգուի :

Ճանապարհորդութեան ծախք ստանալու իրաւունք ունեցող երեսփոխան մ'եթէ առանց հրամանի կամ ստիպողական պատճառի բացակայ գտնուի, ստանալիք ճանքու ծախուց գումարին մէկ տասներորդը վար կը գրուի ամեն մէկ բացակայութեան փոխարէն :

ՅՈՒՈՒՍԾ 174

Մեծ Արևելից ժողովին մէջ Սպայից իրաւունքներն հետեւեալ յօդուածոց մէջ որոշուած են :

Սպայք՝ առանց Նախագահէն խօսք ուղեւու և ստանալու՝ չեն կրնար խօսիլ :

ՀԱՏՈՒԱԾ ԶՈՐՐՈՐԴ

ՍՊԱՅՔ ԵՒ ԴԵՆՏ ՊԱՇՏՈՆԸ

ԴԵՑՔ

ՅՈՒՈՒՍԾ 175

Դէտերն իրենց սիւնակաց տեսչութիւնը կրնեն . իւրաքանչիւր եղբայր խօսք ստանալու համար անոնց պիտի դիմէ : Դէտերն ալ կոփիչի հարուածով Նախագահէն կը խնդրեն . Նախագահին ծանուցմունքն իրենց սիւնակաց կը հաղորդեն, բարեկարգութիւն ու լուծութիւն պահել կուտան անոնց, և խօսք չ'ստանալով խօսող ե.՝. ըց խօսքը կրնան արգելուլ :

Նստի մէջ միայն Նախագահը կրնայ հարցում ուղղել
Դէտեքուն :

ԱՅԵՆԱԽՕՍ

ՅՕԴՈՒԱՄ 476

Ատենախօսը , որ պահապան է Սահմանադրութեան
և ընդհանուր կանոնաց , նոցա գործադրութիւնը պահան-
ջելու պաշտօնն ունի :

Արևելք կը նստի վիճաբանեալ նիւթոց վրայ , և ամեն
անգամ որ օրինաց շահուն համար խօսք խնդրէ , կը տըր-
ւի անոր , և ուղղապէս Նախագահէն կ'ստանայ :

Վիճաբանութեան գոցուելէն ետև Ատենախօսն իր]
եղրակացութիւնը կուտայ առանց պատճառաբանութեան :
Քուէհամարոց ներկայ կը գտնուի :

ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ ՄԵՄ ԱՐԵԻԵԼԻՑ

ՅՕԴՈՒԱՄ 477

Քարտուղարն Արևելք կը նստի Ատենախօսին գիմացը :
Սա ալ խօսքը Նախագահէն կը խնդրէ :

Այլատուութեանց ուրուագիծը կը խմբագրէ և այն
ուրուագիծին վրայ ճարտարապետական տախտակը կը կանգ-
նէ , որ հետեւեալ նստին բացման ժամանակ Մեծ Արևե-
լից հաւանութեանը պէտք է ներկայանայ :

Քուէհամարաց ներկայ կը գտնուի Ատենախօսին պէս :
Մեծ վարպետը կրնայ ժողովին այլատուութեանց ներ-
կայ գտնուելու և Արևելք նստելու կոչել , իբրև օժանդակ
Քարտուղարին , Մեծ Արևելից Քարտուղարութեան գլու-

խը. կամ եթէ նա չգտնուի՝ Մեծ Արևելից վարչութեան
ուրիշ մէկ պաշտօնեայն . բաւական է միայն որ գործօն
Որմնադիր ըլլայ և վարպետի աստիճան ունենայ :

ՄԱՐԶԻՋՔ

ՅՕԴՈՒԱԾ 178

Մարդիկներուն պաշտօնն է բարեկարգութիւնը պահ-
պանել Տաճարին թէ՛ ներսը և թէ՛ գուրսը , նստին ներ-
կայ գտնուող անդամոց որմնադրական հանգամանքն ըս-
տուգելը քուէներն ու գնտակներն հաւաքել և քուէհա-
մարաց ներկայ գտնուիլ . վերջապէս նախագահին տուած
հրամաններն ու պատուէրները կատարել :

ԱՐԱՐՈՂԱՊԵՏՔ

ՅՕԴՈՒԱԾ 179

Արարողապետաց պաշտօնն է արարողութիւնները ար-
նօրինել :

Քուէարկութեան համար քուէ կամ գնտակ կ'բաշխեն
և բարեգործութեան գանձանակը շրջագոյնը կուտան :

ՀԱՅՈՒԱԾ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ԿՆԻՔ ԵՒ ԴՐՈՇՄ, ԵՒ ԿՆՔԱՊԱՀ ՄԵՍ ԱՐԵՒԵԼԻՑ

ՅԾԴՈՒԱԾ 180

Ամեն տարի Մեծ վարպետը խորհրդին անդամներէն
միոյն կը յանձնէ կնքապահի պաշտօնը :

Մեծ Արևելքէն ելած բոլոր թուղթերը կնքեալ և դը-
րոշմեալ պէտք է ըլլան :

ՀԱՏՈՒԱԾ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

ՅՕՆՔ ՈՒՒՑԻՆ ԵՒ ԴԱՄՐԱՆԱՀԱՆԴԵՍՔ ՄԵՆ ԱՐԵՒԵԼԻՑ

ՅՕԴՈՒԱԾ 181

Ամեն տարի Մեծ Արևելք երկու տօն կը կատարէ եր-
կու արևադարձներուն ժամանակ հանդերձ կոչնօք :

Ամեն երեք տարին միանգամ ձմրան արևադարձի տօ-
նին տեղ դամբանահանդէս մը կը կատարուի 'ի յիշատակ
վախճանեալ որմնագրաց :

Ամրան արևադարձի տօնը կրնայ աւելի առաջ կատար-
ւիլ՝ Օրէնսդիր ժողովոյ գումարման ժամանակին յարմար-
ցընելու համար :

ՅՕԴՈՒԱԾ 182

Տօներն ուխտին խորհրդոյն անդամոց մէջէն ընտրեալ
յանձնաժողովոյ մը ձեռօք կը կազմաւորին :

Կոչնոց մէջ կոչնականք իրենց պաշտօններուն նուիրա-
պետական կարգաւը կը նստին . իսկ օրմնագրական հա-
սակներու մասին հաւասարութիւն կը պահուի :

Չորս պարտաւորեալ բաժակ կան , որք ոտքի վրայ և
կարգաւ կառաջարկուին .

1. Վեհապետին և նորա ընտանեաց համար, որոյ հետ
և Գաղղիոյ բարօրութեան համար մաղթանք կըլլայ :

2. Մեծ վարպետին համար :

3. Օժանդակ Մեծ վարպետաց , Ուխտին խորհրդոյն
Մեծ աստիճանաւորաց , Պատուոյ Սպայից և Օտար Մեծ
Արեւելից համար :

4. Թղթակից Գործարանաց , Այցելու Ե.՝. րց և երկու
կիսագնաց մէջ գտնուած ամեն Որմնադրաց համար :

Այս վերջին բաժակին համար բոլոր ներկայ Որմնա-
դիրք միութեան շղթայ կը կազմեն , սպասաւորող Ե.՝. րք
ալ ՚ի միասին :

ՅՕԴՈՒԱՆ 183

Ուխտին տօներուն , արարողութեանց և կոչնոց մէջ ,
նարտարապետական հատուած կամ որմնադրական երգ-
չկրնար երբեք կարդացուիլ՝ առանց կանխաւ նախագա-
հին հաւանութեան ներկայանալու :

ԳԼՈՒԽ Բ.

ՄԵՆ ԺՈՂՈՎ ՆԻՄԻՑ • ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ԳԱՂՂԻՈՅ ՆԻ
ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ ՆՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ •

ՀԱՅՈՒԱՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՆԻՄԻՑ ՄԵՆ ԺՈՂՈՎԻՆ ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆԸ

ՅՕԴՈՒԱՆ 184

Նիսից մեծ ժողովը, որ Գաղղիոյ և Գաղղիական երկ-
կիրներու համար գերագոյն խորհուրդն է, Գաղղիոյ Մեծ
Արևելից կեդրոնական իշխանութեան ծոցը կազմուած է •

Նիսից Մեծ ժողովը փարիզ կը նստի, և 33 ըդ. աստի-
ճան ունեցող կանոնաւոր Որմնադիրներէ կը բաղկանայ •

Անդամաց թիւն երեսունուերեք է, ուխտին Մեծ
Վարպետն և անոր երկու օժանդակներն ալ ՚ի միասին
համրելով •

Ուխտին ընդհանուր Քարտուղարութեան գլուխն Օ-
ժանդակ Քարտուղարի պաշտօն կը վարէ, եթէ Մեծ Վար-
պետն այնպէս որոշէ •

ՅՕԴՈՒԱՆ 185

Նիսից Մեծ ժողովը չկրնար բնաւ ուխտին կառավա-
րութեանն ու վարչութեանը վերաբերեալ գործոց խառ-
նուիլ •

ՅՕԴՈՒԱԾ 186

Երևից Մեծ Ժողովին անդամոց տիտղոսն ու հանգա-
մանքն ընտրութեամբ կ'ստացուի գաղտնի քուէով և հա-
մեմատական մեծամասնութեամբ :

Երեսուններեքերորդ աստիճան ունեցող որ և է Որմ-
նադիր՝ առանց ընտրութեան իրաւունք չունի Երևից Մեծ
Ժողովին անդամ ըլլալու :

ՅՕԴՈՒԱԾ 187

Ամեն կանոնաւոր Որմնադիրք՝ որ 33 աստիճան ունին և
Երևից Մեծ Ժողովին անդամ չեն , նախընթաց յօդուածին
տրամադրութեան համեմատ միայն կրնան ընդունուիլ այն
Ժողովին մէջ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 188

Երևից Մեծ Ժողովը միայն իրաւունք ունի որմնադ-
րութեան երեք վերջին աստիճանները տալու , այն է հին
Սկովտեան ծխին 31 , 32 , 33 և վերջին աստիճաններն ,
ինչպէս նաև Մեծ Արևելքէն ճանչուած ուրիշ ամեն ծէ-
սերու համապատասխան աստիճանները :

Նմանապէս պաշտօն ունի չճանչուած ծխից ընդունե-
լութեան խնդիրները քննել և անոնց վրայ տեղեկադրել
առ խորհուրդն Ուխտին , ըստ տրամադրութեան 194, 195
և 196 յօդուածոց :

ՅՕԴՈՒԱԾ 189

Երեսից Մեծ ժողովը Գաղղիոյ Մեծ Արևելքէն ճանչը-
ւած ծիսից թուոյն համեմատ հատուածներու կը բաժ-
նուի :

ՀԱՏՈՒԱԾ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԵԻՄԻՅ ՄԵԾ ԺՈՂՈՎՈՅ ՍՊԱՅՔ

ՅՕԴՈՒԱԾ 190

Երեսից Մեծ ժողովին Սպայներն են.

1. Ուխտին Մեծ վարպետը Ամենակ.՝. վեհ.՝. Մ.՝.
հրամատար.
2. Ա. Տեղակալ հրամատար.
3. Բ. Տեղակալ հրամատար. (ի ժողովի).
4. Պետական պաշտօնեայ (ի ժողովի).
5. Մեծ ատենադպիր քարտուղար Սուրբ Տէրութեան.
6. Մեծ Աղքատախնամ կամ Էլէօմոս.
7. Մեծ Կնքապահ.
8. Մեծ Արարողապետ և Ներածիչ.
9. Մեծ հրամատար պահապանաց.
10. Մեծ գրօշակիր.

ՅՕԴՈՒԱԾ 191

Այս Սպաններն, ի բաց առեալ Մեծ վարպետն և Օ-
թանդակները, այսուհետեւ մէկ տարւոյ համար կը նստուին

հոյեմբեր 30ին Ս. Անդրէասի տօնին օրը, Երիւից Մեծ Ժողովէն, քուէից բացարձակ առաւելութեամբ:

ՅՕԴՈՒԱԾ 192

Երիւից Մեծ Ժողովն յատուկ կանոնադրութիւն մ'ունի Մեծ վարպետին հաւանութեամբ հաստատեալ:

ՅՕԴՈՒԱԾ 193

Երիւից Մեծ Ժողովին անդամները Մեծ Արևելից ընդհանուր Ժողովներուն մէջ առանձնաշնորհութիւն կամ գերազահութիւն բնաւ չունին:

ՀԱՏՈՒԱԾ ԵՐՐՈՐԴ

ՆՈՐ ԵՒՍԻՅ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴՐԱՆՔ

ՅՕԴՈՒԱԾ 194

Մեծ Արևելքէն չընդունուած ծէս մը դաւանող Որմնադրական ընկերութիւնք՝ որ զիրենք ճանչցնելու փափաքին, պարտին յատուկ խնդրագիր մ'ուղղել Անոր՝ Երենց կազմական արտօնագրին կանոններուն և Աստիճանաց տեսրակնիւն հետ:

Այս թուղթերը Երիւից Մեծ Ժողովին կը ղրկուին, որ դադարնի քուէով և բացարձակ առաւելութեամբ հինգ անգամէ յանձնաժողով մը կընտրէ և անոր կը յանձնէ քննել այն թուղթերն, և ստուգել խնդրատուաց կազմական արտօնագիրը: Յանձնաժողովը տեղեկագիր կուտայ թէ՛ կազ-

մական արտօնագրին ընդթեանն և թէ՛ ծիսին ամբողջութեան վրայ :

Եթէ այն ծէսը բարոյականի՝ ինչպէս նաև Ուխտիս ընդհանուր սկզբանց հակառակքան մը չպարունակեր, Երեսից Մեծ Ժողովն առժամանակեայ որոշում մը կընէ :

Եթէ որոշումը նպաստաւոր է , խնդրատու ընկերութեան կը ծանուցուի , որ իւր անդամոց ցուցակը Մեծ Արևելից կը ղրկէ, և Ուխտին Սահմանադրութեան և ընդհանուր կանոնաց ամեն մասամբ համաձայնելու խոստում կուտայ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 195

Երեսից Մեծ Ժողովին Պետական պաշտօնեայն տեղեկագիր մը կը ղրկէ Ուխտին խորհրդոյն, սա ալ վերջնական որոշումը կուտայ :

Երեսին ընդունուելէն ետեւ , անոր հիմնագրերը , կանոններն ու տեղակները Մեծ Արևելից . դիւանատունը կը գրուին , և այս պահետքը խնդրատու ընկերութեան ղրկուած որոշման գրին մէջ կը յիշուի :

Այն Երեսին մէջ կազմուած ամեն Գործարանք , իրենց սկզբնական հիմնագիրը Մեծ Արևելքէն ելած նոր արտօնագրի մը հետ փոխանակելէ ետեւ , թղթակցութեան անդամ կըլլան :

ՅՕԴՈՒԱԾ 196

Երբոր Գործարան մը նոր ընդունուած ծիսով կազմուել լինդրէ , Գործարանաց կազմութեան վերաբերեալ 9 և հետեւեալ յօդուածոց համեմատ սլիտի վարուի :

Եթէ Մեծ Արևելք չընդունի այն ծէսը, անոր հիմա-
կան թուղթերը, կանոններն ու աստիճանաց տուժարնե-
րը նորէն խնդրամատոյց ընկերակցութեան կը յանձնուին:

ՀԱՏՈՒԱԾ ԶՈՐՐՈՐԴ

ԾԻՍԻՑ ՅԱԻԵԼՄԱՆ ԽՆԴԱՆՔ

ՅՕԴՈՒԱԾ 197

Գաղղիոյ Մեծ Արևելից հովանւոյն ներքև հիմնեալ
Օթեակները Գաղղիական ծիսիւ կը սահմանադրին. բայց
կրնան, եթէ խնդրեն, ուրիշ ծէսերով ալ միանգամայն
վարուելու արտօնութիւն ստանալ:

Բարձրագոյն Գործարան մը չկրնար Ծիսից յաւել-
ման արտօնութիւն ստանալ՝ եթէ նոյն արտօնութիւնը
չնորհուած չէ իր անդամ եղած Օթեակին:

ՅՕԴՈՒԱԾ 198

Ծիսից յաւելում խնդրող Գործարանը պարտաւոր
է ուղղել առ Մեծ Արևելք:

1. Այս խնդրոյն համար բոլոր անդամոց յատուկ հը-
րաւիրմամբն և քուէարկուաց երկու երրորդին մեծամաս-
նութեամբ տրուած որոշման քաղուածը:

2. Անդամոց ցուցակն՝ իւրաքանչիւրոց ստորագրու-
թեամբ:

3. Խնդրուած Ծէսն ունեցող եօթն անդամոց վկայա-
կանները:

4. Խնդրուած Երօին կազմութեան հիմնագիրը .

5. Պահանջելի հանդանակութիւնք :

Երբոր Գործարան մը չկրնայ Յրդ պարբերութեան մէջ նշանակեալ թուղթերը ներկայացնել, նոյն Եէսը դաւա-
նող ուրիշ Գործարանի մը կողմէ վկայագիր մը պէտք է
ներկայացնէ հաստատող թէ իր անդամոց եօթն յիշեալ
Երօիւ ընդունուած են :

ՅՕԴՈՒԱԾ 199

Եթէ փարիզի Ար.՝.ից Գործարաններէն միոյն Երօից
յաւելում չնորհուի, նոր յաւելեալ ծիսիւ բացումն
Ուխտին խորհրդոյն անդամներէն երեք տեսուչներու ձե-
ռամբ կը կատարուի, զորս Մեծ վարպետը կընտրէ :

Ուրիշ Ար.՝.ից Գործարաններուն համար՝ բացման
ձեւը Մեծ վարպետը կորոշէ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 200

Երօից յաւելում խնդրող Գործարան մը կրնայ այ-
ցելուններ ընդունիլ, բայց չկրնար պաշտօնապէս բացու-
մէն առաջ ներածութիւն ընել կամ որդեգրութիւն ըն-
դունիլ :

ՊՐԵԿ ԶՈՐՐՈՐԴ

ՈՐՄՆԱԴՐԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ — ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆՔ
— ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՏՈՒՆ — ՊԱՇՏՈՆԱԳԻՐ

ԳԼՈՒԽ Ա.

ՄԻԱԿ ՀԱՏՈՒԱԾ

ՈՐՄՆԱԴՐԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՅՕԴՈՒԱԾ 201

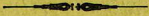
Որ և է որմնադրական գրուածք, հրատարակուելէն
մինչև ութ օր, Գաղղիոյ Մեծ Արևելից գիւանին պիտի
յանձնուի երկու օրինակ: Այս Օրինակաները Մեծ Արե-
ւելից մատենադարանին մէջ պիտի մնան:

ՅՕԴՈՒԱԾ 202

Գաղղիոյ Մեծ Արևելքէն կախում ունեցող Գործարա-
նաց մէջ ցրուած որ և է գրուածոց երկու օրինակը նա-
խընթաց յօդուածին որոշած պայմանաժամուն մէջ Մեծ
Արևելից մատենադարանին պիտի յանձնուի:

ՅՕԴՈՒԱԾ 203

Մամլոյ միջոցաւ գործուած որմնադրական յանցանքներն հասարակային իրաւանց սահմանին մէջ կը մտնեն, և հին կանոնաց 270 և հետեւեալ յօդուածոց տրամադրութեանց կենթարկին :

ԳԼՈՒԽ Բ.

ՈՐՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆՔ

ՀԱՏՈՒԱԾ ԱՌՄՁԻՆ

ՈՐՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲՆՈՒԹԻՒՆԸ

ՅՕԴՈՒԱԾ 204

Մեծ Արեւելք վարձատրութիւն կընէ այն Գործարանաց և որմնադրաց, որք Ուխտին կարեւոր ծառայութիւններ մատուցանելով, առաքինական, մարդասիրական կամ անձնութեան գործերով, օգտակար հաստատութիւններով կամ որմնադրութեան վերաբերեալ գրական և ուսումնական աշխատութիւններով նշանաւոր ըլլան :

ՅՕԴՈՒԱԾ 205

Վարձատրութիւններն են .

1. Արժաթեայ շքադրամ մը .

2. Մագաղաթի վրայ վկայագիր մը , վարձատրութեան պատճառները յիշատակող .

3. Շքադրամ ստացող Գործարանաց կամ Որջնադրաց անուններուն և պատուանուններուն յատուկ պատկերի մը մէջ արձանագրութիւն .

ՅՕԴՈՒԱԾ 206

Շքադրամը Գաղղիոյ Մեծ Արևելից տիպոֆը և վարձատրեալ Գործարանին կամ Ե.՝.Օր անուամբը կը կոխուի և 52 հազարորդամեթր երկայնութիւն կունենայ : Խաչաձև կը կախուի Մեծ Արևելից գոյներով և 42 հազարորդամեթր երկայնութեամբ մետաքսեայ պճպճուն (մօառէ) ժապաւէնէ մը .

Երբոր Գործարանի մը տրուի , Նախագահին կուրծքի մեծ ժապաւէնէն կը կախուի վերոյիշեալ փոքր ժապաւէնով :

ՀԱՏՈՒԱԾ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆ ԽՆԴՐԵԼՈՒ ՎԵՐԱՅԵՐԵԱԼ ՁԵՒԱԿԱՆ

ԿԱՆՈՆՔ

ՅՕԴՈՒԱԾ 207

Վարձատրութեանց վերաբերեալ խնդրուածք՝ Գաղղիոյ Մեծ Արևելից պէտք է ուղղուին ամեն տարի դեկտ, 1էն առաջ .

Այս խնդիրները , քանի որ հասնին , թուական կար-

գաւ կարձանագրին յատուկ տուժարի մը վրայ, և Ուխտին խորհրդոյն անդամներէն կազմուած յանձնաժողովոյ մը քննութեան կը յանձնուին: Իւրաքանչիւր խնդրագրի համար եղած որոշումը լուսանցքին վրայ կը նշանակուի:

Յանձնաժողովն իւր աշխատութիւնը Մեծ վարպետին կը ներկայացնէ ամեն տարի մարտ 1էն մինչև 15:

ՅՕԴՈՒԱԾ 208

Երբոր Գործարան մը որմնադրական վարձատրութեան խնդիր ուղղէ Մեծ Արևելից, թէ՛ իւր անուամբ և թէ՛ իւր մէկ անդամին համար, պէտք է հետևեալ գրերն ալ ՚ի միասին զրկէ ՚ի հաստատութիւն:

1. Եթէ խնդիրը Գործարանին համար է, խնդրոյն հիմեղող պատճառներն ու պարագաները ցոյց տուող ատենագրութեանց տուժարին թուականաւոր քաղուածք:

2. Եթէ Որմնադրի մը համար է, խնդրամատոյց Գործարանն այն ե.՝օր խնդրագրէն զատ, որոյ մէջ անոր անունը, մականունը, ծննդեան տեղը, տարին, ամիսը, օրը, քաղաքային հանգամանքը, բնակատեղին և որմնադրական աստիճանը նշանակեալ պէտք է ըլլայ, անոր պատճառը գործերն ու արարքները, որմնադրական ճառերը, եթէ ունի, և որմնադրութեան մատուցած կարևոր ծառայութիւնները ցոյց տուող վաւերական գրութիւններն ալ պէտք է զրկէ:

Գործարանէն ելած այս ամեն գրութիւնք ստորագրեալ պէտք է ըլլան հինգ առաջին լոյսերէն, գրոշմեալ, կնքեալ և կնքապահին ստորագրութեամբ վաւերացեալ:

Իսկ որմնադրութենէ դուրս կատարուած բարի և օգտակար գործոց համար արուելիք վկայագրերը քաղաքա-

յին և տեղական իշխանութիւններէն ալ պիտի վկայուին
ու վաւերացուին :

ՅՕԴՈՒԱԾ 209

Մեծ վարպետը տեղեկաբեր մը կը նշանակէ, որ Մեծ
Արեւելից ճառ մ'ուղղելով, վարձատրութիւն խնդրողաց
արժանաւորութեան փաստերն ու իրաւունքներն և Մեծ
Արեւելից ընտրութեան պատճառները կը ծանուցանէ :

ՀԱՏՈՒԱԾ ԵՐՐՈՐԴ

ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱՇԵՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿ .

ՅՕԴՈՒԱԾ 210

Վարձատրութեանց բաշխումը Մեծ վարպետը կընէ
Մեծ Արեւելից հանդիսաւոր ժողովին մէջ, որէնսղբական
աշխատութեանց համար գումարուած միջոցին :

ՅՕԴՈՒԱԾ 211

Մեծ Արեւելից տուած շքադրամներն իրմէ կը տրուին
հանդիսաւոր կերպիւ .

1. Փարիզի Արեւելից և արուարձանաց Գործարաններու
ընդհանուր յատուկ պատգամաւորութեան մը, որ Գործարանին
հինգ առաջին աստիճանաւորներէն կը բաղկա-
նայ .

2. Նոյն Արեւելից որմնագիրներուն անձամբ, կամ ե-

թէ ներկայանալու արգելք մ'ունենան , անոնց կողմէ փոխանորդաբար ներկայացեալ ե.՞. օր մը .

3. Վերջապէս ուրիշ Արևելից Գործարաններուն ու որմնադրաց համար՝ նոյն Գործարանաց կամ վարձատրեալ Որմնադրին անդամ գտնուած Գործարանին պատգամաւորներուն : Այս պատգամաւորներն յատուկ իշխանութիւն պէտք է ունենան այս գործին համար :

80ԴՈՒԱԾ 242

Մեծ Արևելք՝ նոյնպէս իր կողմէ մրցման դրուած խնդրոց վրայ յօրինեալ մտաւորական երկոց համար մըրջանակներ կուտայ :

ԳԼՈՒԽ Բ.

ՈՐՄԵՆԱԴՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՏՈՒՆ

ՀԱՏՈՒԱԾ ԱՌԱՋԻՆ

ՈՐՄԵՆԱԴՐԱԿԱՆ ՆՊԱՍՏ

80ԴՈՒԱԾ 243

Փարիզի մէջ սահմանուած ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՏԱՆ Վարչական յանձնաժողովը՝ Որմնադրական օգնութեան յանձնարարի կը կոչուի :

ՅՕԴՈՒԱԾ 214

Որմնադրական օգնութեան յանձնաժողովը փարիզ կը նստի Մեծ Արևելից Օթեանը :

Ուխտին խորհրդոյն հսկողութեան ներքեւ և Օրէնրագրական ժողովոյ տարեկան համարադասութեամբ կը վարէ իւր պաշտօնը :

Հինգ անգամէ կը բաղկանայ , զորս ամեն տարի Մեծ վարպետը կանուանէ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 215

Այս յանձնաժողովին կ'օժանդակեն կարգաւ Սէնի դաւառին Օթեակներուն Աղքատախնամ Ե.՝.Ր.Ք , կամ անոնց տեղ իւրաքանչիւր Օթեակի նշանակած մէկ անդամը :

Այս Ե.՝.Ր.Ք որք թուով վեց պիտի ըլլան , յանձնաժողովին աշխատութեանց կը մասնակցին , վեցամսեայ ժամանակ , որոշողական ձայնիւ . վեց ամսէն ետեւ ուրիշ վեց Ե.՝.Ր.Ք կանցնին ասոնց տեղ , որմնադրական տարեցոյցին մէջ Օթեակներուն արձանագրութեան կարգաւ :

Եւնող վեց Ե.՝.Ր.Ք՝ վեց ամսէն ետեւ դարձեալ յանձնաժողովին աշխատութեանց կը մասնակցին , բայց առանց որոշողական ձայնի :

ՅՕԴՈՒԱԾ 216

Որմնադրական օգնութեան գործն իր մէջ կը բովանդակէ ամեն ինչ որ բարեգործութեան կը վերաբերի ֆիզիքական բարոյական և մտաւորական նկատմամբ .

1. Օգնութիւն աղքատաց, նշար, հանգերձ և դրամ բաշխելով.

2. Հանգանակութիւն յայտնի դժբաղդութեանց համար.

3. Եղբայրական օգնութիւն դժբաղդութեան մէջ ինկած Որմնադրաց, նպաստ և պաշտպանութիւն անոնց այրիներուն և անչափահաս զաւակաց.

4. Որմնադրական հիմնարկութիւնք. ինչպէս են օգնութեանց տունք, մանր տղայոց վարժատունք, դպրոցք, որբանոցք, պաշտպանութիւնք, ձրի ուսուցմունք, հասարակային մատենադարանք և այլն :

ՅՕԴՈՒԱԾ 247

Որմնադրական օգնութեան մատուկին հասոյթներն են.

1. ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՏԱՆ տումարին առնելեաց կողմը նըշանակեալ գումարք, որք կըբաղկանան քաղաքային քնկերութեան բաժիններէ, այլ և այլ պահանջներէ, եւ Մեծ Արևելից վրայ եղած օգնութեան գումարներէ.

2. Որմնադրական օգնութեան օգտին համար Օթեակներու տուած կոչնոց, նուագահանդիսից և այլ տեսակ արարողութեան և հանդիսից արդիւնք, ինչպէս նաև Մեծ Արևելից հրամանաւ Որմնադրաց հովանաւորութեան ներքև կատարուած հանգանակութեանց և այլ մարդասիրական գործոց արդիւնք.

3. Գործարանաց և Որմնադրաց կանոնաւոր նուիրատուութիւնք, ինչպէս նաև ֆարիզի և անոր արուարձանաց Գործարաններուն բարեգործական գանձանակին հասոյթից կէսը.

4. 218 և 273 յօդուածոց մէջ նշանակեալ հասութից աղբիւրք .

5. փարիզի և արուարձանաց Օթեակներուն տրուած հրիտակք և նուէրք :

ՅՕԴՈՒԱՄ 218

Փարիզի և արուարձանաց Գործարաններն իրենց բարեգործութեան գանձանակին կէսն Որմնադրական օգնութեան կը թողուն, և ասով ազատ կը մնան իրենց անդամներէն զատ ուրիշներու օգնութիւն տալու խնդիրներէ : Հետեաբար կրնան այս խնդիրներն Որմնադրական օգնութեան կեդրոնական յանձնաժողովին յղել :

ՅՕԴՈՒԱՄ 219

Գործարանաց բարեգործութեան գանձանակին արդիւնքը Մեծ Արեւելից սնտուկին կը յանձնուի ամեն վեց ամիս՝ Ազգատախնամ Ե.Պ. Ինամօք , Արեւադարձի տօներուն ժամանակ, առ առաւելն մինչև յունիսի և դեկտեմբերի վերջը :

ՅՕԴՈՒԱՄ 220

Ամեն նիստերու ատենագրութիւն՝ իւրաքանչիւր Գործարանի մէջ պէտք է ճշգիւ յիշատակէ բարեգործութեան գանձանակին արդիւնքը :

Ատենախօսք պէտք չէ եղրակացութիւն տայ որ եւ է տատենագրութեան՝ որ այս յիշատակութիւնն ըրած չըլլայ, և միանգամայն դէմ պէտք է կենայ անոր ընդունուելուն :

ՅՕԴՈՒԱԾ 221

Փարիզի Արևելից Օգնութեան անուակին նման սըն-
տուկներ կրնան կազմուիլ բազմաթիւ Օթեակներ ունեցող
Արևելից մէջ:

ՀԱՏՈՒԱԾ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՆ

ՅՕԴՈՒԱԾ 222

Որմնադրական Օգնութեան տունը, զոր Մեծ Արևելք
1840 փետրվար 15ին հիմնած և 1854 յունվար 24ին վե-
րակազմած է, պատասպարան (բնակարան) չունեցող Որմնա-
դիրներն և անոնց ընտանիքը կը պատասպարէ օրոշեալ ժա-
մանակի մը համար, և կամ սոսկ բնակարան, կամ բնա-
կարան և կերակուր ի միասին կը մատակարարէ անոնց:

ՅՕԴՈՒԱԾ 223

Որմնադրական օգնութեան յանձնաժողովին պաշտօնն
է այդ հաստատութեան վարչութիւնը: Ամեն շաբթու
Մեծ Արևելից Օթեանը կը գումարի և այն նստին մէջ
Օգնութեան Տան հաշիւները քննելով, Մեծ Արևելքէն
խնդրուած օգնութեանց վրայ արժան եղած օրոշումը
կընէ:

ՅՕԴՈՒԱԾ 224

Փարիզէն անցնող կամ հոն բնակեալ ո՛ր և է դժբաղդ եղբայր ուղղապէս առ Մեծ Արևելք պէտք է դիմէ, իւր Որմնադրական հանգամանքն ու իսկութիւնը հաստատող գրութիւններն ալ իւր խնդրագրին կցելով:

ՅՕԴՈՒԱԾ 225

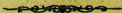
Փարիզի Օգնութեան տան համար եղած կտակները, դրամոց, կտակեղինաց, զգեստուց, կոշկաց, և այլ որ և է նիւթոց նուիրատուութիւնները Մեծ Արևելք կրնգունի:

Որմնադրական օգնութեան կեդրոնական յանձնաժողովին պաշտօնն է այն նուէրներն ստանալ և անոնց բարւոք բաշխման հսկել:

ՅՕԴՈՒԱԾ 226

Որմնադրական օգնութեան յանձնաժողովոյ տեղեկագրւրին վրայ՝ Մեծ Վարպետը վճռագրով կը կանոնաւորէ Օգնութեան տան ելմտական վիճակին և վարչական պաշտօնէից վերաբերեալ ամեն գործերը:

Իւր յատուկ կանոնադրութիւնն Ուխտին խորհրդոյն քննութեամբն ու հաւանութեամբը կը հաստատուի, և առանց անոր հաւանութեան չկրնար փոփոխիլ:

ԳԼՈՒԽ Դ.

ՄԻԱԿ ՀԱՏՈՒԱԾ

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՕՐԱԳԻՐ ՄԵՄ ԱՐԵՒԵԼԻՑ

ՅՕԴՈՒԱԾ 227

Օրագիրը Մեծ Արևելից բոլոր գործողութիւններն իւր իրաւասութեան ներքեւ գտնուող Գործարանաց ծանուցանելու սահմանեալ պաշտօնական հրատարակութիւն մ'է, որ կը բովանդակէ Մեծ Արևելից Օրէնսդրական ժողովով սահմանած օրէնքները, Մեծ վարպետին հրամանագրերն ու վճիռները, Ուխտին խորհրդոյն նրոշումներն ու վճիռները, Մեծ Արևելից ժողովին ատենական գործողութիւնները, Ուխտին տօներն ու կոչունքները, ինչպէս նաև վարչական ազդերն և ընդհանրապէս այն ամեն իրողութիւնք՝ որք Գործարանաց և Որմնադրաց ծանօթութեան օգտակար կրնան ըլլալ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 228

Զրիապէս ամեն ստորակարգեալ Գործարանաց կրղրկուի : Հրատարակութեան վերաբերեալ ամեն ծախքերն Ուխտին սնտուկէն կը հոգացուին :

ՅՕԴՈՒԱԾ 229

Որմնագրական կառավարութեան պաշտօնական բերանն ըլլալով, խմբագրութիւնն Ուխտին խորհրդոյն Նախագահէն, Քարտուղարէն և երեք անդամներէ բաղկացեալ մասնաժողովոյ մը, յանձնուած է, զոր տարուէ տարի Ուխտին խորհուրդը կանուանէ՝ իւր անդամոց մէջէն առնելով:

Պաշտօնական Օրագրին ոչ մի թիւն՝ առանց Մեծ Վարպետին հաւանութեանը կանխաւ ներկայանալու՝ չկրնար հրատարակուիլ:

ՅՕԴՈՒԱԾ 230

Օրագրին պաշտօնական մասը պէտք է իւրաքանչիւր Օթեակի մէջ Ատենախօսէն կարդացուի կանոնաւոր նստի մէջ, և այս ընթերցումն ատենագրութեան մէջ պէտք է յիշուի:

ՅՕԴՈՒԱԾ 231

Մեծ Արևելից Օրագիրն Ուխտին միակ պաշտօնական բերանն ըլլալով, անոր պաշտօնական մասին մէջ որմնագրական իշխանութեան կնքոյն ներքև եղած հրատարակութիւններէն դուրս ուրիշ հրատարակութեանց պատասխանատու չկրնար ըլլալ Գաղղիական Որմնագրութիւնը:

ՅՕԴՈՒԱԾ 232

Մեծ Արևելք ամսօրեայ տետրակներով կը շրկէ Օրագիրը թղթակցութեան Գործարանաց և բաժանորդորմնագրաց :

Տարեկան բաժանորդագրութիւնն ամեն մէկ Որմնագրական տարւոյ համար ընդհանուր ժողովէն կորոշուի անոնց կոտորակի :

Գործարանք պարտական են Մեծ Արևելից Օրագրին հաւաքածոյն պահել և Տեսուչներուն ներկայացնել :

ՊՐԸԿ ՀԻՆԳԻՆՐՈՐԴ

ՏԱՐԵՑՈՅՑ, ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՆՈՆՔԻ ԱՍՏԻՃԱՆԱՅ ՏԵՏՐԱԿԻ
ԵՒ ԶԱՆԱԶԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՄԻԱԿ ԳԼՈՒԽ

ՀԱՏՈՒԱԾ ԱՌԱՋԻՆ

ՈՐԽԱԴՐԱԿԱՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑ

ՅՕԴՈՒԱԾ 233

Մեծ Արևելքն ամեն տարի Որմնադրական տարեցոյց
մը կը հրատարակէ, և ձրիապէս թղթակցութեան ամեն
Գործարանաց կը ղրկէ:

Իւրաքանչիւր Տարեցուցի գինն հետեւեալ կերպիւ
որոշուած է.

1 Ֆր. 25 Սանթ. Մեծ Արևելից մէջ ունեցած գին.

1 Ֆր. 30 Սանթ. գաւառաց համար ձրի ղրկուած:

Իւրաքանչիւր Գործարան պարտական է Որմնադրա-
կան Տարեցոյցն ունենալ և Տեսուչներուն ներկայացնել:

ՀԱՏՈՒԱԾ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՆՈՆԱՅ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐԸ

ՅՕԴՈՒԱԾ 234

Թղթակցութեան ամեն Գործարանաց ղրկուած ընդ-

հանուր կանոնաց երեք օրինակները՝ թղթատարութեան ծախքէ ազատուելով՝ Գործարանաց հաշուոյն պարտքի կողմը կարձանագրին:

Երեք օրինակաց մին Նախագահին քով պիտի կենայ, երկրորդն Ստեփանիստին և երրորդը Քարտուղարին:

Մէն մի Գործարան պարտական է միշտ ընդհանուր կանոնաց երեք օրինակներն ունենալ և Տեսուչներուն ներկայացնել:

Օթեակները պարտական են Սահմանագրութեան և ընդհանուր կանոնաց մէկ օրինակը նորընծայից տալ:

ՀԱՏՈՒԱԾ ԵՐՐՈՐԴ

ԱՍՏԻՃԱՆԱՅ ՏԵՏՐԱԿԻ ՀԱՒԱՔԱԾՈՅՔ

ՅՕԴՈՒԱԾ 235

Մէն մի Գործարան պարտական է Ստեփանաց տետրակի ամբողջ հաւաքածոյ մ'ունենալ և Տեսուչներուն ներկայացնել:

ՅՕԴՈՒԱԾ 236

Մեծ Արևելք՝ Ստեփանաց տետրակի հաւաքածոյ կուտայ ուղղապէս ամեն Գործարանաց՝ երբոր կանոնաւորապէս խնդրեն, և արդէն չունենալին արդարացնեն:

Գիններն հետևեալ կերպիւ որոշուած են.

Հաւաքածոյ խորհրդաւոր աստիճանաց 45 Ֆր.

» Ժողովական (Քաբիթիլէր) աստիճանաց 60 Ֆր.

» Փիլիսոփայական աստիճանաց (30 աստիճ.) 75 „

ՀԱՏՈՒԱԾ ԶՈՐՐՈՐԴ

ՅՈՒԶՈՒԹԻՒՆ ՎԿԱՅԱԳՐՈՑ

ՅՕԴՈՒԱԾ 237

Որմնադրական վկայագրոց համար եղած որ և է խընդրանք՝ արդիւնք ունենալու համար կանոնաւոր, թըղթատարի ծախքէ ազատ, և վկայագրոց վճարման համար հարկ եղած մետաղներով ընկերացեալ պէտք է ըլլայ:

Առանց այս օրինական պայմաններուն՝ ոչինչ և չեղեալ կը նկատուի:

ՅՕԴՈՒԱԾ 238

Մեծ Արեւելք անհատաբար Որմնադրական վկայագիր չտար երբէք, այլ Գործարանաց կը ղրկէ՝ նոցա կանոնաւոր խնդրանք:

ՀԱՏՈՒԱԾ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ՕՐԻՆԱԿԻ ՅՈՒՑԱԿԱՑ ԵՒ ՎԿԱՅԱԳԻՐ ԽՆԴՐԱՆԱՑ

ՅՕԴՈՒԱԾ 239

Մեծ Արեւելք՝ թղթակցութեան Գործարանաց կը ղըրկէ Գործարանաց ցուցակներու տպեալ օրինակներ հարիւրը 18 ֆրանքի, և վկայագրի խնդրանաց օրինակներ՝ հարիւրը 10 ֆրանքի:

ՊՐԸԿ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

ՈՐՄԵԱԴՐԱԿԱՆ ՎԿԱՅԱԳԻՐՔ ԵՒ ՇՔԱՆՇԱՆՔ — ՔԱՐՏՈՒ-
ՂԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՊԱՇՏՈՆԵԱՅՔ

ԳԼՈՒԽ Ա.

ՈՐՄԵԱԴՐԱԿԱՆ ՎԿԱՅԱԳԻՐՔ ԵՒ ՇՔԱՆՇԱՆՔ

ՀԱՏՈՒԱԾ ԱՌԱՋԻՆ

ԵՍԵՍ ԱՐԵՒԵԼԻՑ ԱՆԴԱՄՈՑ ԵՔԱՆՇԱՆՆԵՐԸ

ՅՕԴՈՒԱԾ 240

Մեծ վարպետին կուրծքի ուրարը, պճպճուն ժապա-
ւէն մ'է նարնջագոյն, կանաչեղը, միութեան շղթայով մը
զարդարուած, և ակասիայի երեք ոսկեթել ոստերով
բանուած:

Մէջ տեղը ճաճանչաւոր եռանկիւն մը կայ նուիրա-
գործեալ խորհրդական նշանով:

ՅՕԴՈՒԱԾ 241

Օժանդակ Մեծ վարպետներուն կուրծքի ուրարն ալ
մի և նոյն է, բայց ակասիայի երկու ոստ միայն ունի, եր-
րորդը կաղնիի ոստ մ'է:

ՅՕԴՈՒԱԾ 242

Մեծ պաշտօնատարաց ուրարն ալ վերոյիշեալին նման

է, բայց ակասիայի և կաղնիի մէկ մէկ ոստ միայն ունի ,
և ճաճանչաւոր եռանկիւնին տեղ՝ Մեծ Արեւելից փունջն
ունի օսկի ճաճանչով մը շրջապատեալ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 243

Պատուակալ սպայից ուրարը նախընթացէն այս տար-
բերութիւնն ունի , որ կաղնւոյ ոստն արծաթ է :

ՅՕԴՈՒԱԾ 244

Ուխտի խորհրդոյն անդամոց ուրարը նարնջագոյն պըճ-
պըճուն ժապաւէն մ'է կանաչեզր , ակասիայի երկու ար-
ծաթաթեւ շաղապատուն ոստերով և Մեծ Արեւելից կա-
նանչ ու արծաթ փունջով զարդարուած :

Այս զանազան շքանշանները պարանոցէ վար կուրծքի
վրայ կը կախուին :

Խորհրդին անդամները միանդամայն օսկի ծոպով վարդ-
մը կը կրեն ուրարով կամ առանց ուրարի , որոյ վրայ Խո-
հարդ Ուխտի բառերը բանուած են :

ՀԱՏՈՒԱԾ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՑ ՄԵՋ ԳՈՐԾԱԾՈՒԱԾ ՈՒՐԱՐ

ՅՕԴՈՒԱԾ 245

Որմնագրական այլ և այլ աստիճաններն և զանազան
պաշտօններն որոշող ուրարներն՝ Օթեակաց համար կա-
պոյտ , Ժողովարանաց համար կարմիր և 30 աստիճանի
փատ : Խորհրդարանաց համար սև են :

Գործարանաց սպաներն իրենց պաշտօնին ուրարները պարանոցէ վար կուրծքերնուն վրայ կը կախեն , իրենց պաշտօնավարութեան միջոցին :

ՀԱՏՈՒԱԾ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՄԵԾ ԱՐԵՒԵԼԻՑ ՎԿԱՅԱԿԱՆՆԵՐԷՆ , ԵՔԱՆՇԱՆՆԵՐԷՆ ԵՒ ՈՒՐԱՐՆԵՐԷՆ ՈՒՐԻՇ ՎԿԱՅԱԿԱՆ , ԵՔԱՆՇԱՆ ԵՒ ՈՒՐԱՐ ԿՐԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ՅՕԴՈՒԱԾ

ՅՕԴՈՒԱԾ 246

ՄԵԾ ԱՐԵԼԻԿ ամեն հին տիտղոսներն իբրեւ սպայ , պատուակալ սպայ , և այլն , վերջապէս ներկայ կանոնադրութեանց մէջ պարունակեալներէն դուրս ուրիշ ամեն տիտղոսք չնջուած են և մէկը չկրնար գործածել :

ՅՕԴՈՒԱԾ 247

Ներկայ կանոնադրութեանց մէջ համրուածներէն ուրիշ որ և է տիտղոս , շքանշան և ուրար արգիլեալ է :

ՅՕԴՈՒԱԾ 248

Օտար Գործարանի մը կամ Որմնադրական կառավարութեան մը կողմէ պատուոյ տիտղոս կամ շքանշան ստացող որմնադիրք չեն կրնար ընդունիլ կամ կրել՝ առանց զայն շնորհող վկայագիրը կանխաւ ՄԵԾ վարպետին վաւերացմանը ներկայացնելու :

ՅՕԴՈՒԱԾ 249

Ասոր համար պէտք է նախ խնդրագիր մը տան Մեծ Արևելից Քարտուղարութեան, վաւերացումը խնդրուած վկայագրին հետ, և երկու ֆրանք վճարել Գանձապահին՝ առժամանակեայ ընկալագիր մ'ստանալով։

ՅՕԴՈՒԱԾ 250

Առանց այս վճարքը հաստատող ընկալագրի ներկայացեալ վաւերացման խնդրագիրն իբրև չեղեալ կը նկատուի։

ՅՕԴՈՒԱԾ 251

Վաւերացումը պիտի ըլլայ պաշտօնապէս հաստատել։

1. Տիտղոս կամ շքանշան տաացողին նոյնութիւնը։
2. Տուող Գործարանին կանոնաւորութիւնը։
3. Տուող Գործարանին կամ Որմնադրական կառավարութեան աշխատած Երիտիւն պաշտօնապէս ճանչուած ըլլալը։

ՅՕԴՈՒԱԾ 252

Վաւերացման համար վճարուած գումարներն Օգնութեան և Տան սնտուկին պիտի տրուին։

ՅՕԴՈՒԱԾ 253

Նախընթաց տրամադրութեանց որ և է զանցառութիւն՝ առժամանակեայ դադարմամբ կը պատժուի, և եթէ կրկնամեղութիւն պատահի, որմնադրութենէ ջնջում կրնայ վճռուիլ։

ԳԼՈՒԽ Բ.

ՄԻԱԿ ՀԱՏՈՒԱԾ

ՔԱՐՑՈՒՂԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԵՐ ԱՐԵՒԵԼԻՑ

ՅՕԴՈՒԱԾ 254

Մեծ վարպետը, խորհրդին հետ համաձայնութեամբ՝ Գնորդարութեան, Մատենադարանին և գրութեանց պահեստի դիւանին կազմութիւնն ու ստորոգելիքը կը կանոնաւորէ հրամանագրով, և ամեն պաշտօնեայները կանաւանէ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 255

Մեծ Արեւելից ամեն պաշտօնեայ, քսան տարի ծառայելէ ետեւ հանգստեան թոշակ ստանալու իրաւունք ունի, որ վերջին հինգ տարիներուն պաշտօնավարութեան միջոցին ստացած թոշակին միջին հաշուով կէսին հաւասար պիտի ըլլայ :

Մեծ Արեւելք իրաւունք կը վերապահէ իրեն՝ հանգստեան թոշակ շնորհելու այն ամեն պաշտօնէի, որ հիւանդութեան կամ տկարութեան պատճառաւ հանգստանալու հարկին մէջ գտնուի :

Այս պարագայիս մէջ հանգստեան թոշակն հետեւեալ կերպիւ կորոշուի .

Տասն տարի աշխատութենէ վերջը՝ մէկ քառորդ .

Տասնհինգ տարի աշխատութենէ ետեւ, վերջին հինգ տարիներուն մէջ ստացած թոշակին միջին հաշուով երկուորդը :

ՅՕԴՈՒԱԾ 256

Գաղղիոյ Մեծ Արևելից հասցէն է . Առ Մեծ Արևելս
Գաղղիոյ , յօթեան իւր , Քատէ փողոց թիւ 16 'ի փարիզ :

Այս հասցէով ղրկուած նամակներն ու մետաղները
ճանրու ծախքէ ազատած պիտի ըլլան միշտ :

Թղթատարութեան միջոցաւ ղրկուած փոխանակագ-
րերն և ուրիշ արժէքները Գաղղիոյ Մեծ Արևելից կամ ա-
նոր հրամանին վճարելի պիտի ըլլան :

Դրամոց յուղարկմունք ուղղակի՝ Գաղղիոյ Մեծ Արե-
ւելից ուղղեալ պիտի ըլլան :

ՅՕԴՈՒԱԾ 257

Մեծ Արևելից անդամներէն միոյն վախճանած ժամա-
նակ , Քարտուղարութեան գլուխը՝ Մեծ Վարպետէն հը-
րաման ստանալէ ետեւ՝ յատուկ պաշտօն ունի Ե.՝ ին հը-
րաւիրելու , որք դամբանական վերջին սպասը պիտի մա-
տուցանեն վախճանելոյն :

ՊՐԱԿ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ

ԵՂՄՏԱԿԱՆ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆՔ

ԳԼՈՒԽ Ա.

ՄԻԱԿ ՀԱՏՈՒԱԾ

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆՔ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՅ ՄԷՁ

ՅՕԴՈՒԱԾ 258

Ազատ—Որմնադրութիւնն իւր ամեն անդամոց վրայ դրամական պարտականութիւններ դրած և բարեգործութիւններ ընելու կոչուած ըլլալով, Օթեակները բացարձակապէս պէտք է զգուշանան այնպիսի Օտարներ ընդունելէ, որք Ուխտին դրամական պարտականութիւնները կատարելու կարող չեն:

Գործարանք իրենց վարչութեան ծախքերը վարձիւք կը հոգան, որք միշտ կանխիկ պէտք է վճարուին. այն է.

1. Խւրաքանչիւր Գործարանի գործօն անդամոց տարեկան հանգանակութեամբք.

2. Իրենց արտօնութեան համեմատ շնորհած աստիճաններուն գնովը, որոյ նուազագոյն գինը հետեւեալ կերպիւ որոշուած է.

ԽՐԷՐԴ.՝ Ա.Պ.՝

Աշակերտի Աստ.՝ին համար 50 Ֆրանք

Ստարի " " 20 "

Վարպետի " " 30 "

Ժողովականութեան (Քարբիժիւէր) Աստ.՝աց համար մինչև Ռօզ—Քաօայի Աստ.՝ փակաւարար 40 Ֆրանք փիլիսոփայականն Աստ.՝աց համար մինչև Քատ.՝ Ասպ.՝ փակաւարար 75 Ֆրանք.

Վերին Աստ.՝աց իւրաքանչիւրին համար 100 Ֆրանք.

3. Նախընթաց թիւերուն մէջ չեն հասկցուիր երբէք վկայագրոց, կոնդակաց կամ արտօնագրոց ծախքերն, ինչպէս նաև Սահմանագրութեան և ընդհանուր կանոնագրութեանց օրինակներուն գինը, զորս Օթեակը պարտական է տալ ամեն նորընծայից:

Սակայն Օթեակները կրնան երեք խորհրդաւոր Աստ.՝աց նուազագոյն գնոյն կէսոյն ընդունիլ Լովթօններն ու գինուորականները—Այս վերջինները կրնան որդեգրութեան գնէն ազատ ըլլալ:

ՅՕԴՈՒԱԾ 259

Ամեն Գործարան իրաւունք ունի իւր գանձային հասոյթը կարգադրելու և անոր գործածութիւնը տնօրինելու: Սակայն հանգանակութեանց գումարին որոշումն այն կերպիւ պէտք է ըլլայ, որ կարենայ Որմնագրութեան մարդասիրական նպատակին օգնել, և Ուխտին ընդհանուր վարչութեան ծախուց նպաստել:

ՅՕԴՈՒԱԾ 260

Իւրաքանչիւր Գործարանի մէջ վճարուելիք տարեկան հանգանակութիւնք չեն կրնար Օթեակաց համար 18, Ժողովարանաց համար 10, և Խորհրդարանաց համար 10 Ֆրանքէն պակաս ըլլալ:

Այս թիւերուն մէջ չեն կրնար երբէք հասկցուիլ ոչ Ուխտին տօներուն ծախքն և ոչ ներկայութեան համար տրուած գրամները :

Գործարանք միշտ իրաւունք ունին վերն որոշուած գումարները բարձրացնելու :

ՅՕԴՈՒԱԾ 261

Հանգանակութիւնք՝ ինչպէս նաև ուրիշ ամեն տուրք՝ կանխիկ պիտի վճարուին :

ԳԼՈՒԽ Բ.

ՄԻԱԿ ՀԱՏՈՒԱԾ

ՄԵԾ ԱՐԵՒԵԼԻՑ ՎՃԱՐԵԼԻՔ ՑՈՒՐԲ

ՅՕԴՈՒԱԾ 262

Մեծ Արևելից իրաւասութեան ներքև գտնուող ամեն Գործարանք, ինչ աստիճանէ և ըլլան, մշտնջենաւոր տարեկան տուրք մը կը վճարեն Մեծ Արևելից :

Օթեակները միանգամայն առ ժամանակեայ տուրք մը կը վճարեն՝ իրենց անդամոց թուոյն համեմատութեամբ :

Մշտնջենաւոր տուրքը տարին 100 ֆրանք է :

Առ ժամանակեայ հանգանակութիւնն, որ Գաղղիական Որմնադրութեան համար և յանուն անոր գնուած տեղւոյն պատճառաւ Մեծ Արևելից ըրած պարտքն, և ասոր հետևանքն եղած և ըլլալիք ուրիշ ծախքերը վճարելու սահմանեալ է, այսպէս որոշուած է :

1. 44 անդամէ պակաս	Օթեակաց համար	75 Ֆր.
2. 41էն 70 անդամ ունեցող	»	» 120 »
3. 71էն 100	»	» 150 »
4. 101էն աւելի	»	» 200 »

(Սահմանադրութիւն յօդ. 22):

ՅՕԴՈՒԱԾ 263

Փարիզի և շրջակայից Գործարաններն ասկէ զատ ընդ-հանուր կանոնաց 248 յօդուածոյն տրամադրութեանց ենթակայ են:

ՅՕԴՈՒԱԾ 264

Գործարանաց առ Մեծ Արևելք վճարած տուրքն իւրաքանչիւր Որմնադրական տարւոյ համար ամբողջապէս կը հատուցուին և ոչ մասն մասն:

Որ և է Գործարան որ աշխատութիւնը դադարեցնել ուզէ, չկրնար կանոնաւորապէս դադարեցնել մինչև որ նոյն տարեկան շրջանին մէջ առ Ուխտին սնտուկն պարտած բոլոր տուրքն ամբողջապէս չվճարէ:

Որ և է Գործարան որ իր աշխատութիւնները վերսկսիլ ուզէ, պարտական է կանխաւ Ուխտին սնտուկին ամբողջապէս հասուցանել նոյն տարւոյն համար վճարելի բոլոր տուրքն:

ՅՕԴՈՒԱԾ 265

Մեծ Արևելից վճարելի հանգանակութիւնք կանխիկ պէտք է վճարուին, և Գործարանք ալ իւրաքանչիւր Որմնադրական տարւոյ մինչև մարտի սկիզբն անպատճառ:

վճարած պէտք է ըլլան, ապա թէ ոչ՝ դադարմունք և հետեւաբար ջնջման կը դատապարտին :

Գործարան մը , որ վերոյիշեալ պայմանաժամունք մէջ իւր պարտքը վճարած չըլլայ, Ուխտին ժողովին մէջ ինքզինք ներկայացնելու իրաւունք չկրնար ունենալ :

ԳԼՈՒԽ Գ.

ՄԵԾ ԱՐԵՒԵԼԻՑ ՀԱՇՈՒՈՅՆ ՍՏԱՑՈՒԱԾ ԱՅԼ-ԵՒ ԱՅԼ ՏՈՒՐՔ

ՀԱՏՈՒԱԾ ԱՌԱՋԻՆ

ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆՔ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՑ

ՅՕԴՈՒԱԾ 266

Մեծ Արեւելքէն ճանչուած այլ և այլ ծիսից իւրաքանչիւրին խորհրդաւոր կազմութեան համար 150 Ձր.

Մեծ Արեւելքէն ճանչուած իւրաքանչիւր ծիսից խորհրդական (քարէթիւէր) նամակաց համար 81 "

ՀԵՐՕՏՕՄԻ ՄԿՈՎՏԵԱՆ ԵՒՍ (25 ԱՍՏԻՃԱՆ)

ՅՕԴՈՒԱԾ 267

Լիբանանու 22րդ աստիճանի խորհրդոյ մը համար սահմանադրական արտօնագիր 33 Ձր.

Նոյն՝ Արեւական 23րդ աստիճանի Մեծ Ասպ.՝ խորհրդոյ համար 33 "

ԳՈՒՄԱՐ 66 "

Նոյն Քաա.՝ 24րդ աստիճանի խորհրդոյ
համար 33 Ֆր.

Համագումար 99 "

ՍԿՈՎՏԵԱՆ Հին ԵՒ ԸՆԴՈՒՆՈՒԱԾ ԾԷՍ
(33 ԱՍՏԻՃԱՆ)

ՅՕԴՈՒԱԾ 268

Ստհմանադրական արտօնագիր 22րդ աս-
տիճանի խորհրդոյ մը համար 33 Ֆր.

Նոյն 27րդ աստիճանի խորհրդոյ մը համար 33 "

Նոյն 30րդ Ասա.՝ Քաա.՝ համար 33 "

Համագումար 99 "

ՀԱՏՈՒԱԾ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՅԱԽԵԼՈՒՄՆ ԾԻՍԻՑ

ՅՕԴՈՒԱԾ 269

Խորհրդաւոր Օթեակի մը համար առանց
մագաղաթի 75 Ֆր.

Ժողովարանի մը համար՝ առանց մագաղաթի 40 "

Մէն մի մագաղաթի համար 13 "

ՀԱՏՈՒԱԾ ԵՐՐՈՐԴ

ՓՈՒԱՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆՔ

ՅՕԴՈՒԱԾ 270

Երեսից Մեծ Ժողովէն շնորհեալ Փա.՝ Տը
Ռ.՝ Սըբ.՝ մէն մի փոխանորդութեան համար 40 Ֆր.

Երեւոյ Մեծ Ժողովէն շնորհեալ Բատ.՝ Ասպ.՝	
Թեան մէն մի փոխանորդութեան համար	50 Ձր.
Ռօզ—Բա.՝ յի մէն մի փոխանորդութեան համար	40 ”

ԳԼՈՒԽ Դ.

ՄԻԱԿ ՀԱՏՈՒԱԾ

ՈՐՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ՏԻՑՂՈՍԱԳՐԱՅ ԳԻՆԵՐԸ

80ԴՈՒԱԾ 271

Մեծ Արևելից տուած տիտղոսագրաց գիներն այսպէս որոշուած են.

Վկայագիր վարպետի	7 Ձր.
Կոնդակ Ռօզ—Բ.՝ յի	7 ”
Արտօնագիր Բատ.՝ Ասպ.՝	15 ”
Արտօնագիր մարձրագոյն Աստ.՝	20 ”

Գործարանք՝ մէն մի տիտղոսընկալներէն 3 ֆրանք ալ իրենց աղքատաց սնտուկին համար կ'ստանան Մեծ Արեւելից ստացած գնոյն վրայ :

ԳԼՈՒԽ Ե.

ԱՅՈՒՑ ԶԱՇՈՒՈՅՆ ՀԱՄԱՐ ՄԵՆ ԱՐԵՒԵԼԻՑ ՀԱՒԱՔԱՆ
ՏՈՒՐՔԵՐԸ.

ՀԱՏՈՒԱՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԲԱՂԱՔԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՇՈՒՈՅՆ ՀԱՄԱՐ
ՄԵՆ ԱՐԵՒԵԼԻՑ ՀԱՒԱՔԱՆ ՏՈՒՐՔԵՐԸ

ՅՕԴՈՒԱՆ 272

ՄԵԾ ԱՐԵԵԼՔ՝ 252 յօդուածին համեմատ ստացած
առժամանակեայ հանգանակութեանց գումարին հարիւ-
րին 90ը ամսէ ամիս Բաղաքային ընկերութեան սնտուկին
կուտայ :

ՀԱՏՈՒԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՑԱՆ ՀԱՇՈՒՈՅՆ ՀԱՄԱՐ ՄԵՆ ԱՐԵՒԵԼԻՑ
ՀԱՒԱՔԱՆ ՏՈՒՐՔԵՐԸ

ՅՕԴՈՒԱՆ 273

ՄԵԾ ԱՐԵԵԼՔ՝ Օգնութեան Տան հաշուոյն առնելեաց
կողմը կանցընէ .

1. ՄԵԾ ԱՐԵԵԼԻՔ տուած տիւղոսագրաց գնոյն կէսը.
2. Առժամանակեայ հանգանակութեանց հարիւրին 40.

Ստացի
Ստացի
Ստացի — Ստացի

3. Մեծ Արևելից և Յիսից մեծ ժողովին բարեգործութեան գանձանակներուն արդիւնքը .

4. Փարիզի և շրջակայից Գործարաններուն բարեգործութեան գանձանակին կէսը (Յօդ. 218) .

5. Պատուոյ վկայագրաց իւրաքանչիւրին վաւերացման հարմար առնուած 2 ֆրանքը (Յօդ. 249) .

ՓՈՓՈԽԵԱԼ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾՔ

ՕՐԻՆԱՑ ԵՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՆՈՆԱՑ

Յօդ. 16, 17, 42, 74, 167, 199, 209, 214, 226, 227, 254. «Մեծ վարպետ» ին տեղ «Ուխտին Խորհուրդը» դրուած է :

Յօդ. 111, 148, 168, 177, 180, 182, 229, 240, 248, 257. «Մեծ վարպետ» ին տեղ «Ուխտին Խորհրդը» դոյն նախագահ» ը դրուած է :

Յօդ. 122. Հետեւեալ տրամադրութիւններն աւելցած են .

« Յայնկոյս ծովու և օտար երկիրներու Օթեակները կրնան ներածութեան ձեռնարկելառանց Մեծ Արևելից հրամանին հրամանին սպասելու . բայց պարտաւոր են առաջարկեալ Օտարաց՝ ինչպէս նաև մերժելոց անունը Մեծ Արևելից ծանուցանել .

« Ուրիշ Օթեակէ մը մերժուած օտար մը ընդունելէ առաջ պէտք է Մեծ Արևելքէն տեղեկութիւն խնդրել անոր մերժման պատճառներուն վրայ, և պատասխան ըստանալ :

« Այս տրամադրութեանց հակառակ կատարուած ներածուլթիւնն ոչինչ և չեղեալ կը համարուի » :

Յօդ . 136 . Հետեւեալ կերպիւ փոփոխուած է .

« Ամեն հրաժարեալ Ե.Պ. պարտաւոր է առ Գործարանն ունեցած պարտքը վճարել : Եթէ չուղէ վճարել , հրաժարականը չընդունուիր , և դատաստանական կանոնաց 4րդ յօդուածին տրամադրութիւնն 'ի գործ կը դրուի աւելորդ » :

Յօդ . 144 . Հետեւեալ կերպիւ փոփոխուած է .

« Չորս բաժակ կայ պարտաւորեալ .

1. Գաղղիոյ Մեծ Արևելից , Թղթակից Գործարանաց և օտար Մեծ Արևելից համար .

2. Գործարանի Նախագահին համար .

3. Գէտերուն , Սպայից , Որդեգրեալ Գործարանաց և Այցելու Ե.Պ. րց համար .

4. Երկու կիսագնաց մէջ գտնուած ամեն Որմնադրաց համար :

« Այս վերջին բաժակին ժամանակ Գործարանը միութեան շղթայ կը կազմէ , և սպասաւոր Ե.Պ. ըն ալ միշտ կը մասնակցի » :

Յօդ . 145 . Հետեւեալ կերպիւ փոփոխուած է .

« Ամեն բաժակները նախագահը կառավարկէ , 'ի բաց առեալ երկրորդը , զոր երկու Դէտ Ե.Պ. րք և Ատենախօս Ե.Պ. կառավարկեն » :

« Երրորդը Գործարանին անդամներէն գո'նէ վարպետի աստիճան ունեցող ոչ—պաշտօնատար երկու անդամք կը կրկնեն , զորս Նախագահը կը նշանակէ » :

« Այս բաժակներն ստքի վրայ և կարգաւ կառավարկուին և իւրաքանչիւրն երրակի բաղխմամբ կաւարտուի » :

Յօդ . 166 . Սոյն յօդուածին ներքեւէն Յաճմանադրութեան 8 և 20 յօդուածոց յիշատակութիւնը վերցած է :

Յօդ. 170. Սահմանադրութեան 37 և 38 յօդուածոց յիշատակութեան տեղ՝ 34, 35 և 36 յօդուածոց յիշատակութիւնը դրուած է :

Յօդ. 184, 190 և 192. Մեծ վարպետն և երկու օժանդակները վերցած են :

Յօդ. 203. Հին կանոնաց 270 և յաջորդ յօդուածոց յիշատակութեան տեղ՝ դատաստանական տրամադրութեանց 5 և հետևեալ յօդուածոց յիշատակութիւնը դրուած է :

Յօդ. 207. Վերջին պարբերութիւնն հետևեալ կերպիւ փոխուած է .

« Թանձնաժողովն իւր աշխատութիւնն Ուխտին Խորհրդոյն պիտի ներկայացնէ ամեն տարի յուլիո 1 էն մինչև 15 » :

Յօդ. 210. Մեծ վարպետին տեղ Մեծ Արևելից Ընդհանուր Ժողովոյն նախագահը դրուած է :

Յօդ. 241. Մեծ վարպետի օժանդակներուն տեղ փոխ—նախագահները դրուած են :

Յօդ. 242 և 243 խափանեալ են :

ԴԱՏԱՍՏԱՆԱԿԱՆ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆՔ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼՔ ՅԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎՈՅ 1868 ԱՄԻ

ԳԼՈՒԽ Ա.

ԻՐԱՒԱՍՈՒԹԻՒՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՑ

ՀԱՏՈՒԱԾ ԱՌԱՋԻՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԵԱՆ ԴԵՄ ԿԱՆՈՆԱԶԱՆՅՈՒԹԻՒՆՔ
ԵՒ ԱՆՈՆՑ ՊԱՏԻՃՆԵՐԸ

ՅՕԴՈՒԱԾ 1

Գործարանք ներքին կարգապահութեան և Որոշադրական իրաւասութեան իրաւունք ունին :

ՅՕԴՈՒԱԾ 2

Գործարանք գերիշխանաբար և վերջնաբար կը գատեն իրենց ներքին բարեկարգութեան դէմ գործուած կանոնադանցութիւնները : Այս կարգէն են ընդմիջմունք , խօսակցութիւնք , անհրաման տեղափոխութիւնք , մեծածայն ցոյցեր , սպայից պաշտօնավարութեան միջոցին անոնց անհնադանդութիւն , անվայել բանք , վիրաւորիչ խօսք , և առհասարակ Գործարանին մէջ պաշաճից կամ բարեկարգութեան դէմ որ և է գործք :

ՅՕԴՈՒԱԾ 3

Գործարանի մը ներքին բարեկարգութեան դէմ գործուած կանոնադանցութեանց պատիժներն են .

1. Պարզ 'ի կարգ հրաւիրում՝ առանց ատենագրութեան մէջ արձանագրութեան .

2. Ի կարգ հրաւիրում հանդերձ արձանագրութեամբ .

3. Յանդիմանութիւն առանց տուգանաց , բայց միշտ արձանագրութեամբ :

Առաջին երկու պատիժները Նախագահը կուտայ առանց Գործարանին հարցնելու :

Տուգանքով կամ առանց տուգանաց յանդիմանութեան պատիժը Գործարանին հարցունելով կը տնօրինէ Նախագահն , և կանոնադանց Ե.՝.ը տաճարը կը փակէ :

Երբոր Գործարանն որոշէ որ յանդիմանութիւն պէտք է , կանոնադանց Ե.՝.ը պէտք է երկու սիւներուն մէջ կանգնի և Նախագահին եղբայրական դիտողութիւններն ընդունի :

Իրողութեանց յիշատակութիւնն անպատճառ պիտի անցնի ատենագրութեան մէջ :

Առաջին կանոնադանցութեան մը համար տուգանքը չկրնար հինգ ֆրանքն անցնիլ . բայց իւրաքանչիւր կրկնամեղութեան համար յառաջդիմաբար կրնայ աւելնալ , առանց երբէք 20 ֆրանքն անցնելու :

Տուգանքը Գործարանին աղքատաց գանձանակին պէտք է յանձնուի :

Եթէ Ե.՝. մը Նախագահին տնօրինած պատիժը չուզէ ընդունիլ , Գործարանին մէջ չընդունուիր մինչև որ յանձն առնու . ասկէց զատ նոյն Ե.՝.ը կրնայ դատաստանի ենթարկիլ իբրև առաջին կարգի յանցաւոր ,

ՀԱՏՈՒԱԾ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԱԼԱՅՈՒՄՆ ՎՃԱՐՄԱՆ

ՅՕԴՈՒԱԾ 4

Վճարման զլացումը կամ պակասութիւնն հետեւեալ կերպիւ կը հաստատուի .

Հանգանակութեանց կամ այլ պարտականութեանց երեք ամիս անվճար մնալէն ետեւ , Գործարանին Նախագահը Գանձապահ Ե.՝ ձեռք և միամսեայ միջոցաւ երկու հրաւէր կուղղէ վճարումն յապաղող Ե.՝օր, որպէս զի սընտուկին ունեցած պարտքը վճարէ , և զլանալուն հետեւանքը կը յիշեցնէ :

Եթէ յիշեալ Ե.՝ն երկրորդ հրաւերէն ետքն ալ լըռութիւն պահէ կամ վճարումը դարձեալ զլանայ , Կանձապահ Ե.՝ը մինչև մէկ ամիս կը տեղեկագրէ Գործարանին :

Այն տեղեկագրին ընթերցումէն ետեւ Նախագահը բարձր ձայնիւ կը հարցնէ թէ վճարումն յապաղող Ե.՝օր երաշխաւոր ըլլալ ուզող Ե.՝ մը կայ՞ Գործարանին մէջ , որ անոր տեղը վճարելու խօսք տայ : Եթէ այս հրաւերն անպատասխանի մնայ , Ատենախօս Ե.՝ը կառավարիկն նոյն նստին մէջ՝ պարտազանց եղբօր անունը ջնջել գործօն անգամոց ցանկէն , հետեւաբար յիշեալ Ե.՝ը կը զրկուի Որմնադրական գործօնէութեան իրաւունքներէն :

Այս ջնջումը մինչև մէկ ամիս պէտք է ծանուցուի Մեծ Արեւիցի :

Վճարազանցութեան պատճառաւ ցանկէն ջնջուած Ե.՝ :

մը կրնայ միշտ Գործարանին հաճութեամբ վերահաստա-
տիլ նոյն Գործարանի ցանկին մէջ՝ ամբողջապէս իւր պարտ-
քը վճարելով :

Այս վերահաստատութիւնն ալ պէտք է ծանուցուի
Մեծ Արեւելից :

ՀԱՏՈՒԱԾ ԵՐՐՈՐԴ

ՈՐՄԵԱԴՐԱԿԱՆ ՅԱՆՑԱՆՔ ԵՒ ԱՆՈՆՑ ՊԱՏԻՃԱՆԲԸ

1. ԾԱՆՑԱՆՔ

ՅՕԴՈՒԱԾ 5

Թանցանքն երկու կարգ է .

Առաջին կարգէն են անժուժկալութիւն , անպարկեշտ
կամ կոշտ խօսքեր բարձրաձայն արտասանեալ , որմնադ-
րական ըմբոստութիւն ծանր պարագաներով . 2 յօդուա-
ծին մէջ նշանակեալ կանոնադանցութեանց յաճախ կրկ-
նութիւն , հրապարակաւ Որմնադրական նշաններ կրել :

Երկրորդ կարգէն են այն յանցանքներն՝ որ Որմնադի-
րեն ու Որմնադրութիւնը նուաստացնելու կը ծառայեն ,
ինչպէս են Որմնադրական երդմնադրութիւն , ծածուկ
աստիճանատուութիւնք և աստիճանաց շահավաճառ , այ-
լոց համբաւին կամ ընչից կամաւոր վնասաբերութիւն ,
վերջապէս այն ամեն բան որ ընկերական կարգին մէջ ա-
մօթալի կը համարուին :

2. ՊԱՏԻԺԻՔ

ՅՕԴՈՒԱԾ 6

Առաջին կարգի յանցանքները կը պատժուին Որմնագրական իրաւանց և պաշտամանց առժամանակեայ դադարմամբ, որ մէկ ամսէն պակաս և հինգ տարիէն աւելի չը կրնար տեւել:

ՅՕԴՈՒԱԾ 7

Երկրորդ կարգի յանցանքները կը պատժուին Որմնագրական իրաւանց կորստեամբ և ՚ի սպառ արտաքսմամբ:

ՅՕԴՈՒԱԾ 8

Յանցանաց համար սահմանուած Որմնագրական պատիժները ներկայ կանոնաց տրամադրած ձևերուն համեմատ տրուած վճռով մը միայն կրնան դորժադրել:

ՀԱՏՈՒԱԾ ԶՈՐՐՈՐԴ

ՈՐԽԱԴՐԱԿԱՆ ՅԱՆՑԱՆԱՅ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՅ ՄԷՁ

ՅՕԴՈՒԱԾ 9

Յանցանքները քննութիւն և դատաստան կը պահանջեն:

ՅՕԴՈՒԱԾ 10

Գործարանի մ'որ և է անդամ կրնայ դատախազ կանգ,

նիլ նոյն Գործարանին որ և է մի անդամին դէմ: Գանդատը կամ ամբաստանութիւնն առաջարկութեանց պարկին մէջ պէտք է ձգուի: Գանդատող կամ ամբաստանեալ ե.՝ ըց անունները չեն յայտնուիր Նախագահէն:

Ամեն գործօն որմնադիր կրնայ դանդատիլ որմնադրի մը դէմ՝ նորա մասնակցած Գործարանին առջև:

Որմնադիր մը, որոյ վկայագրերը կանոնաւոր են, բայց գործօն ըլլալէ դադրած է, որմնադրական յանցանք մը գործած ժամանակ կրնայ դատաստանի ենթարկիլ յանցանքը գործուած Արեւելից Օթեակին առջև, երբոր նոյն Գործարանին երեք կանոնաւոր անդամներն ամբաստան կանգնին:

Եթէ այն Արեւելքը քանի մ'օթեակներ ունենայ, իրաւասութիւնն այն առաջին Գործարանին կկնայ, որուն ներկայացած է գանդատը կամ բողոքը:

Եթէ յանցանքը գործուած Արեւելից մէջ Օթեակ չը գտնուի, մտաւոր Օթեակի մ'առջև կը տեսնուի դատաստանը:

Քննութիւնն ու դատաստանը սովորական ձևերով կը ըլլան:

Որ և է անստորագիր կամ կեղծանուն գանդատ՝ անմիջապէս կայրի երկու սիւններուն մէջ տեղն առանց կարգացուելու:

ՅՕԴՈՒՍԾ 11

Երբոր ամբաստանեալը նոյն իսկ Գործարանին Նախագահն է, ամբաստանութիւնը Գործարանին հինգ անդամներէն ստորագրեալ պէտք է ըլլայ. և կնքուելէ ետեւ, անոնցմէ միոյն ձեռօք առաջին Դէտին, կամ եթէ նա չը գտնուի՝ երկրորդ դէտին, և եթէ երկուքն ալ չգտնուին՝

առաջին Մարզիչին կը յանձնուի, որ պարտական է ընդունիլ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 12

Եթէ ամբաստանութիւնը կամ գանգատը կանոնաւոր է, Նախագահը կամ Գործարանին սպաներէն մին՝ նուիրապետական կարգաւ՝ հինգ առաջին սպաներէն՝ կամ առնոց չգտնուած ժամանակ կարգաւ անոնցմէ ետեւ եկող սպաներէն արտաքոյ կարգի ժողով կը գումարէ գաղտնի և յատուկ քննիչ մասնախորհուրդ մը կազմելու համար :

Եթէ ամբաստանութիւնը Նախագահին վրայ է, զայն ընդունող Ե.Պ.Ն՝ հինգ առաջին սպայից հետ մասնախորհուրդ կազմելու համար Գործարանին երկու ամենէն հին և գործօն անդամներն ՚ի խորհուրդ պէտք է հրաւիրէ :

Մասնաժողովը չկրնար որոշում ընել մինչև որ առաջին պարագային մէջ առնուազն երեք անգամ, երկրորդին մէջ ալ հինգ անգամ ներկայ չգտնուին :

Ամբաստանութիւնը մասնաժողովոյ Նախագահող Սպային կը յանձնուի, որ ստացագիր մը կուտայ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 13

Յատուկ մասնախորհուրդը՝ գանգատագիրն ստացող Ե.Պ.Ն՝ Նախագահութեամբ պէտք է գաղտնաբար գործը քննէ, գանգատող Ե.Պ.Ն հրաւիրէ, ամբաստանութեան ապացոյցները պահանջէ, ամբաստանելոյն պաշտպանողական փաստերն առանձնաբար լսէ, և ամբաստանութեան գոյութեանն ու ծանրութեան վրայ բարոյական համոզում մը կազմէ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 14

Եթէ գանգատն յատուկ մասնախորհուրդոյ կողմէն հիմնաւոր դատուելէ առաջ ետ առնուի, քննութեան թուղթերը կը ջնջուին :

Եթէ յատուկ մասնախորհուրդը ձայնից առաւելութեամբ գանգատն անհիմն գտնէ, կոչնչացնէ զայն . իսկ եթէ զրպարտական գտնէ, Գործարանն յետագայ նստի մը մէջ քննութեան թուղթերը կարգալով կրնայ ամբաստանող Ե.՝ զատաստանի ենթարկելը և Ե յօդուածին նախատեսած յանցանաց վերաբերեալ պատիժներէն մին գործադրելը ըստ պարագային :

ՅՕԴՈՒԱԾ 15

Եթէ յատուկ մասնախորհուրդը գանգատն հիմնաւոր դատի, տեղեկաբեր մը կանուանէ, ամբաստանագիր մը կը խմբագրէ, զոր իւր նախագահը Գործարանին Նախագահին կուղղէ՝ գործին վերաբերեալ ամեն թղթոց հետ :

Ամբաստանագիրը պէտք է յանցանքին ո՛ր կարգի վերաբերիլն ալ յիշատակէ :

Այն վայրկեանէն որ գանգատն հիմնաւոր դատուի, ամբաստանեալ Ե.՝ ն առժամանակեայ կերպիւ կը դադրի Որոշագրական իրաւունքներէ ու պաշտօններէ . բայց այս առժամանակեայ դադարումը չկրնար երկու ամսէն աւելի տեւել՝ ամբաստանութեան հիմնաւոր դատուած օրէն ըսկըսեալ :

Այսպիսի դատաստան մ'սկսելէ ետեւ չկրնար ամբաստանեալ Ե.՝ հրաժարմամբը դադրիլ : Հրաժարականն ընդունուելէ ետեւ իսկ դատաստանը կանոնաւորապէս պի-

տի. շարունակի և վճիռը տրուի, թէ՛ ամբաստանելոյն ներկայութեան և թէ՛ ՚ի բացակայութեան, որպէս թէ հըրաժարած չըլլար :

ՀԱՏՈՒԱԾ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ԴԱՏԱՍՏԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

60ԴՈՒԱԾ 16

Երբոր Գործարանին Նախագահն իւր անդամոց մէկուն դէմ յատուկ մասնախորհուրդէն ընդունուած ամբաստանութիւն մ'ե զայն հաստատող թուղթերն ստանայ, իսկոյն կազդարարէ ամբաստանեալ Ե. թէ առ առաւելն մինչև երեսուն երեք օր Գործարանը պիտի գումարուի իւր պաշտպանողական փաստերը լսելու և եղած ամբաստանութեանց վրայ դատավճիռը տալու, հետեւեալ կը հրաւիրէ նոյն նստին անձամբ ներկայանալ, կամ իւր կողմէ կանոնաւոր Որմնադիր մը փոխանորդ կարգել յատուկ իշխանութեամբ :

Կը յայտնէ անոր թէ, երբոր ինքը կամ փոխանորդը չներկայանան, Տաճարին գաւթին մէջ երեք անգամ յանւանէ բարձրաձայն կոչուելէ ետեւ՝ ՚ի պաշտօնէ փոխանորդ մը կը կարգուի իրեն :

Երբոր ամբաստանութիւնը Գործարանին Նախագահին դէմ ըլլայ, առաջին կամ երկրորդ Դէտը, կամ անոնց բացակայութեան կամ բանաւոր պատճառաւ արգիլման ժամանակ՝ առաջին Մարզիչը կընդունի ամբաստանութեան թուղթերն յատուկ մասնախորհուրդէն, և վերոյգրեալ

տրամագրութիւնները կը գործադրէ նախագահին նկատմամբ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 17

Գործարանին կանոնաւոր գումարման համար որոշեալ օրն եթէ ամբաստանեալ Ե.՝. Ը կամ փոխանորդը չներկայանան, և եթէ Ե.՝. Ը մինքնակամ չներկայանայ արդարացուցման փաստեր յառաջ դնելու, քուէից առաւելութեամբ ՚ի պաշտօնէ փոխանորդ մը կորոշուի, և բոլոր թեր ու դէմ թղթերն անոր կը յանձնուին :

Եթէ պաշտօննապէս որոշուած փոխանորդն յայտնէ թէ անմիջապէս պաշտպանութիւն ընելու վիճակի մէջ չէ, առաւաւելն տասնհինգ օր պայմանաժամ կը շնորհուի իրեն :

Նոյն նոտին մէջ, եթէ ամբաստանեալ Ե.՝. Ը կամ փոխանորդը ներկայ գտնուի, կամ յաջորդ նոտին մէջ՝ երբոր խնդրէ, գործին քննութիւնը կ'սկսի : Անձնական կամ ՚ի պաշտօնէ պաշտպանութիւնը լսուելէ ետեւ, երբոր Գործարանն ըստ բաւականի լուծաւորուած ըլլալը յայտնէ, ամբաստանեալ Ե.՝. Ը, փոխանորդն և ՚ի պաշտօնէ պաշտպանը Տաճարը կը փակեն :

ՅՕԴՈՒԱԾ 18

Որոշումն յատենի Գործարանին կը տրուի :

Նախագահը՝ որոշման ժամանակ Տաճարը փակել կուտայ այցելու Ե.՝. Գ :

Ամբաստանագիրն ստորագրող Ե.՝. Գ ալ իմաց կը տրուի թէ չեն կրնար վճատուութեան ներկայ գտնուիլ, և անոնք ալ Տաճարը կը փակեն :

Նախագահն հետզհետէ հետեւեալ հարցումները քըւէի կը դնէ .

1. Ե.՝ Ն . . , «*ը Որոշադրուիտն յանցանքով Տ'ախտարանիւ
է , յանցանք է :*

2. Յանցանքն «*ը Կրօնին և Ժեմբեթին :*

Այս երկու պարագայից մէջ Ատենախօսն եղբայրացու
թիւն չտար :

ՅՈՒՈՒԱՅ 19

Առաջին հարցումը ձայնից առաւելութեամբ կորոշուի.
երբոր ձայները հաւասար բաժնուին , ամբաստանեալն ան-
պարտ կը յայտարարի , և Տաճարէն ներս կոչուելով իւր
Որոշադրական իրաւանց մէջ կը վերահաստատի :

Եթէ յանցաւորութիւնը վճռուի , Գործարանն՝ երկրորդ
հարցման վրայ որոշում կուտայ տոմսակեայ քուէով , որոյ
վրայ «*առջին Կրօն Կամ Երկր-Կրօն Կրօն*» գրուած է :

Եթէ քուէից մեծագոյն մասն երկրորդ կարգին հա-
մար է , Ատենախօս Ե.՝ 7 յօդուածը կը կարդայ , և Նա-
խագահն յիշեալ յօդուածին տրամադրած պատիժը կը
գործադրէ յանցաւորին վրայ :

Եթէ քուէարկութիւնն երկրորդ կարգին համար մե-
ծամասնութիւն չտայ , յանցանքն առաջին կարգը կը դա-
սի , և Ատենախօս Ե.՝ 6 յօդուածը կը կարդայ , յորմէ
յետոյ Գործարանը գրաւոր քուէով և ձայնից առաւելու-
թեամբ կը վճռէ յանցաւոր եղբոր Որոշադրական իրաւուն-
քէ և պաշտօնէ արգելուելուն տեղութիւնն՝ ըստ տրա-
մադրութեան 6 յօդուածին :

ՅՈՒՈՒԱՅ 20

Ամեն դատաւճիռ մինչև 40 օր պիտի հաղորդուի դա-
տապարտեալ Ե.՝ , նա ալ ամիս մը պայմանաժամ պիտի

ունենայ Գաղղիոյ համար, երեք ամիս Ալժէրիի և օտար երկիրներու համար, վեց ամիս յայնկոյս ծովու երկիրներու համար, դատաւճռոյն հաղորդման թուականէն ըսկըսեալ, որպէս զի Արդարութեան և Կոչման ատենին բողոքէ :

Ամեն դատական բողոք ուղղակի Գաղղիոյ Մեծ Արևելից Կ'ուղղուի Փարիզ, ֆատէ փողոց 16 :

Գործարանն ալ պէտք է անպատճառ մինչև մէկ ամիս իւր դատաւճռոյն պատճէնը Մեծ Արևելից յուղարկէ :

ՀԱՏՈՒԱԾ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

ԲՈՂՈՔՈՅ ԻՐԱՒՈՒՆՔ

ՅՕԴՈՒԱԾ 21

Գործարանաց տուած վճռոց դէմ բողոքելու իրաւունք կայ միշտ, 'ի բաց առեալ ներքին բարեկարգութեան վերաբերեալ պարզ կանոնադանցութեանց առթիւ տրուած վճիռներն :

ՅՕԴՈՒԱԾ 22

Բողոքոյ յայտարարութիւնն որ և է որոշմանց գործադրութիւնը կը դադրեցնէ իրաւամբ. բայց դատապարտեալ ե.՝ ն Որմնագրական իրաւունքներէ և պաշտօններէ տրգիլեալ կը մնայ մինչև որ իւր բողոքը քննուելով պէտք եղած վճիռը տրուի :

ՅՕԴՈՒԱԾ 23

Ատենախօսն ալ իրաւունք ունի բողոքելու, բայց մի-

այն այն պարագային մէջ՝ ուր տրուած վճիռը կամ գործին քննութիւնն Ուխտին կանոնադրութեանց հակառակ բան մը պարունակէ ։

Բողոքոյ պայմանաժամերը նոյն են ինչ որ 20 յօդուածին առաջին պարբերութեան մէջ որոշուած են ։ Այն պայմանաժամը լրանալէ ետեւ որոշումը վերջնական և գործադրելի է ։

Բողոքները Մեծ Վարպետին կողմէ Ուխտին Խորհրդոյն կը յանձնուին ։

ՅՈՒՈՒԱԾ 24

Որոշման մը դէմ բողոք եղած ժամանակ, Գործարանը պարտաւոր է իւր որոշման հետ և գործին վերաբերեալ բոլոր թուղթերը Մեծ Արևելից հաղորդել ։

ԳԼՈՒԽ Բ.

ԲՈՂՈՔՈՅ ԴԱՏԱՍՏԱՆ

ՀԱՏՈՒԱԾ ԱՌԱՋԻՆ

ՅՈՒՈՒԱԾ 25

Բողոքոյ իրաւասութիւնը Գաղղիոյ բոլոր Օթեակաց երեսփոխանները կը գործածեն ։

Այս նպատակաւ մէն մի Օթեակ ամեն տարի երեսփոխան մը կանուանէ ։

Այս անուանումը Գործարանին եօթն առաջին Սպայից ընտրութեան ժամանակ և նոյն ձևով կը կատարուի ։

Գործարանը միանգամայն տեղապահ մը կանուանէ ,

որ երեսփոխանին արգելք ունեցած ժամանակ նորա պաշտօնը կատարէ :

Այսպէս ընտրեալ փոխանորդաց անունները Մեծ Արևելից կը հաղորդուին :

ՅՕԴՈՒԱԾ 26

Երբոր Մեծ Արևելք բողոք մ'ընդունի, բողոքոյ ենթակայ եղող Դործարանին ամենէն մօտ գտնուող Օթեակաց տասնեմէկ երեսփոխաններն ՚ի ժողով կը գումարէ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 27

Բողոքոյ ատենին գումարուելիք Արևելքը կորոչէ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 28

Երբոր այն Արևելքն՝ որոյ մէջ տրուած է բողոքոյ ենթարկեալ վիճուք, քանի մ'Օթեակ գումարէ, Բողոքոյ ատենը պէտք է որ ամենէն մօտ գտնուող Արևելից Օթեակներուն մէջէն առաւելագոյն թուով երեսփոխաններէ բաղկանայ :

Յիշեալ Արևելքին Օթեակներուն տուած միւս երեսփոխանները վիճակարկութեամբ պէտք է նշանակուին :

Երբոր բողոքը Մէնի գաւառին, Ալժէրիի, Գաղթականութեանց և օտար երկիրներու Օթեակներէն մէկուն տուած որոշման դէմ ըլլայ, Բողոքոյ ատենը Մէնի գաւառին Օթեակներուն տասնեմէկ երեսփոխաններէն կը բաղկանայ, որք վիճակաւ կը նշանակուին :

ՅՕԴՈՒԱԾ 29

Բողոքոյ ենթակայ եղող Օթեակին անդամները չեն կրնար Բողոքոյ ատենին անդամակցիլ :

ՀԱՅՈՒԱԾ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՅՕԴՈՒԱԾ 30

Ամենէն հին Օթեակին երեսփոխանը Բողոքոյ ատենին առժամանակեայ նախագահ կըլլայ և գործին վերաբերեալ թուղթերը Մեծ Արեւելքէն կընդունի :

ՅՕԴՈՒԱԾ 31

Բողոքոյ ատենին նիստերն Որոշադրական ձեւով կը գումարին եւ հրապարակային են :

Ներկայ գտնուող անդամոց թիւն եօթնէն պակաս չը կրնար ըլլալ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 32

Բողոքոյ ատենին անդամները կանուանեն իրենց սպաները :

ՅՕԴՈՒԱԾ 33

Առժամանակեայ նախագահ եղող Ե.՝ը տեղեկագրեր է : Մեծ Արեւելից յղման թուղթն եւ բողոքոյ ենթակայ եղած վճիռը կը կարգւայ եւ գործն համառօտիւ կը բացատրէ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 34

Քննութիւնը նստին մէջ կըլլայ : Ատեանն հետզհետէ ամբաստանելոյն վկայներն ու պաշտպանողական փաստերը կը լսէ :

Ատենախօսն եզրակացութիւն չտար , այլ միայն Որոշադրական օրինաց գործադրութեանը կը հսկէ :

ՅՕԴՈՒԱԾ 35

Վիճաբանութեանց փակուելէն ետեւ , Ատեանք կ'առանձնանայ տալիք վճռոյն վրայ խորհելու : Վճիռը հրապարակաւ կարտասանէ հանդերձ պատճառաբանութեամբ և ձայնից առաւելութեամբ : Եթէ ձայներն հաւասար գան՝ անպարտութեան վճիռ կը տրուի :

ՅՕԴՈՒԱԾ 36

Բողոքոյ Ատենին վճիռն Ուխտին Մեծ վարպետին կողմէ կը ծանուցուի :

ՀԱՏՈՒԱԾ ԵՐՐՈՐԴ

ՅՕԴՈՒԱԾ 37

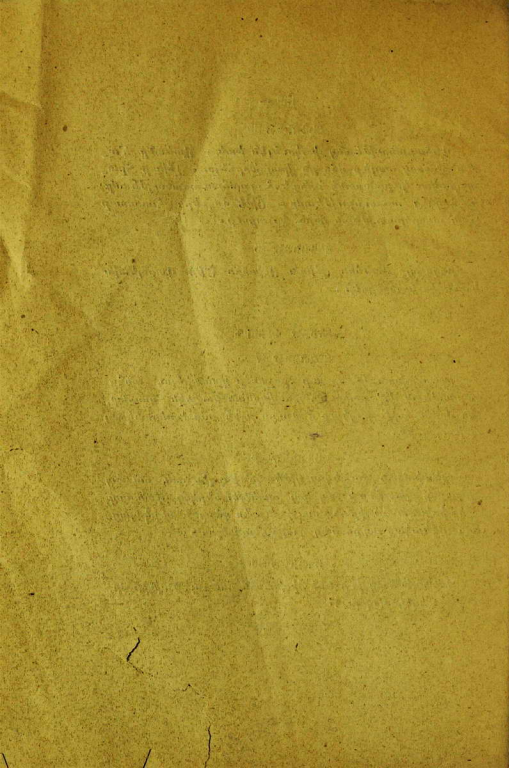
Երեսփոխան մը՝ որ իւր պաշտօնը կատարելու անհրճարութեան մէջ գտնուի , գումարման նամակն ստանալէն մինչև ութ օր պէտք է ծանուցանէ առժամանակեայ նախագահին :

ՅՕԴՈՒԱԾ 38

Երեսփոխան չունեցող Օթեալն՝ ինչպէս նաև առանց բանաւոր պատճառի Բողոքոյ ատենին ներկայ չգտնուող երեսփոխանն 50 ֆրանք տուգանք կը վճարեն՝ ներկայացեալ Օթեակաց աղքատաց գանձանակներուն :

ՅՕԴՈՒԱԾ 39

Ամեն Օթեակ իւր երեսփոխանին ճանբու ծախքը վճարելու պարտական է :

ՑԱՆԿ ՆԻՒԹՈՑ

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՊՐԱԿ ԱՌԱՋԻՆ

Ազատ սրմնադրութիւն և իւր սկզբունքը

Եւէ-
1

ՊՐԱԿ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԳԼՈՒԽ Ա.

Որմնադիրք և Որմնադրական ընկերութիւնք

3

ԳԼՈՒԽ Բ.

Զանազան Մէսք

7

ՊՐԱԿ ԵՐՐՈՐԴ

Որմնադրական իշխանութիւնք

8

ԳԼՈՒԽ Ա.

Մեծ Արևելք Գաղղիոյ

8

ԳԼՈՒԽ Բ.

Մեծ Վարպետ

9

ԳԼՈՒԽ Գ. *

Ուխտին Խորհուրդք

11

ԳԼՈՒԽ Դ.

Ընդհանուր Ժողով Մեծ Արևելք

13

ՊՐԱԿ ԶՈՐՐՈՐԴ

Սրտաքին յարաբերութիւնք

16

ՊՐԱԿ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

Լրացուցիչ յօդուած

16

* Այս գլուխը տպագրական սխալմամբ Ա. դրուած է փոշիանակ Գ.ի

ՕՐԷՆՔ
ԵՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՆՈՆՔ

ՊՐԱԿ ԱՌԱՋԻՆ

ԵՐԷ

ԳԼՈՒԽ Ա.

Ումնադրական ընկերութիւնք 21

ԳԼՈՒԽ Բ.

Իւրաքանչիւր Արեւելից մէջ Գործարանաց թուոյն որոշումն 23

Կազմութիւն Օթեակաց 24

Հաստատութիւն Օթեակաց 26

Հաստատութիւն Ժողովարանաց 30

Հաստատութիւն Խորհրդարանաց 32

Ընդհանուր արամադրութիւնք այլ և այլ անտիճանի դոր-
ժարանաց համար 34

ԳԼՈՒԽ Գ.

Սպայք Օթեակաց 35

Մեծարոյ 36

Դէտք 38

Առեւտարութիւն 38

Քարտուղար 40

Մարդիք 40

Արարողապետ 41

Ճարտարապետ 42

Հաշուակալք և Պատասխանատու պաշտօնակալք 42

Սպայք Ժողովարանաց 44

Սպայք Խորհրդարանաց 44

Սպասաւոր եղբայր 45

Անմիասնականութիւն պաշտամունց 46

ԳԼՈՒԽ Դ.

Գործարանաց մէջ ընտրութեանց ժամանակն ու եղանակն 46

Սպայութեանց ընտրող և ընտրելի ըլլալու իրաւունք 48

	Երեւ
Հաստատութիւն Սպայից	50
Պաշտամանց սլարապուրթիւն	54

ԳԼՈՒԽ Ե.

Գործարանաց դահերէցներուն Մեծ Արեւելքէն ճանչուիլն	54
--	----

ԳԼՈՒԽ Զ.

Յարաբերութիւնք Գործարանաց Մեծ Արեւելից հետ	53
Գործարանաց ներկայացնելիք տարեկան պատկերներն և ջնջման ցուցակներն	55
Վկայագիր, Կոնդակ, Արաօնագիր, և այլն	56
Տեսչութիւն Գործարանաց	58
Յարաբերութիւնք Գործարանաց ընդմիմեանս	59
Հաւաքական որդեգրութիւնք	59

ԳԼՈՒԽ Է.

Յարաբերութիւնք Գործարանաց ուրիշ որ և է իցէ արտաքին իշխանութեանց հետ	60
---	----

ԳԼՈՒԽ Ը.

Պարտաւորեալ նիստեր և կարգ աշխատութեանց	61
Վեցամսեայ և տարեկան խօսք	65
Այցելութիւնք	66

ԳԼՈՒԽ Թ.

Կանոնք Ներածման	68
Առաջնահաստութիւն	71
Որդեգրութիւնք և անհատական կանոնաւորմունք	74
Թոշակի յաւելման վերաբերեալ կանոնական դործողութիւնք	74

ԳԼՈՒԽ Ժ.

Հրաժարմունք և արձակուրդք	77
--------------------------	----

ԳԼՈՒԽ ԺԱ.

Աշխատութեանց դադարում և վերսկսում	78
-----------------------------------	----

ԳԼՈՒԽ ԺԲ.

ԵՐԵՎԱՆ

Տօնք ուխտին և կոչունք	81
Դամբանահանդէսք	83
Պատիւք և գահերկցութիւնք որմնադրականք	84

ԳԼՈՒԽ ԺԳ.

Պատճառք անկանոնութեան Գործարանաց	86
Միջոցք կանոնաւորման Գործարանաց	87

ՊՐԱԿ ԵՐԿՐՈՐԴ.

ԳԼՈՒԽ Ա.

կանոնաւոր և գործօն Որմնադիր ըլլալու համար պէտք եղած պայմանք	88
Որմնադրաց զերաբերեալ անկանոնութեան պատճառք	90

ՊՐԱԿ ԵՐՐՈՐԴ.

ԳԼՈՒԽ Ա.

Մեծ Արևելք Գաղղիոյ	93
Գաղղիոյ Մեծ Արևելից Ընդհանուր Ժողովոյ նիստերն	94
Երեսփոխանք Ընդհանուր Ժողովոյ մէջ	97
Սպայք և իրենց պաշտօնն	98
Կնիք և դրոշմ և կնքապահ Մեծ Արևելից	100
Տօնք Ուխտին և դամբանահանդէսք Մեծ Արևելից	101

ԳԼՈՒԽ Բ.

Միսից Մեծ Ժողովոյ նախագահութիւն	103
Միսից Մեծ Ժողովոյ սպայք	105
Նոր ծիսից Ընդունելութեան խնդրանք	106
Միսից յաւելման խնդրանք	108

ՊՐԱԿ ԶՈՐՐՈՐԴ

ԵՒ-

ԳԼՈՒԽ Ա.

Որմնադրական հրատարակութիւնք 110

ԳԼՈՒԽ Բ.

Որմնադրական վարձատրութեանց բնութիւն 111

Վարձատրութիւն խնդրելու վերաբերեալ ձկական
կանոնք 112

Վարձատրութեանց բաշխման եղանակ 114

ԳԼՈՒԽ Գ.*

Որմնադրական նպաստ 116

Օգնութեան ճուշտ 119

ԳԼՈՒԽ Դ.

Պաշտօնական օրագիր Մեծ Արևելից 121

ՊՐԱԿ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ՄԻԱԿ ԳԼՈՒԽ

Որմնադրական տարեցոյց 124

Ընդհանուր կանոնաց օրինակներն 124

Աստիճանաց տետրակի հաւաքածոյք 125

Տուչութիւն վկայագրոց 126

Օրինակք ցուցակաց և վկայագիր խնդրանաց 126

ՊՐԱԿ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

ԳԼՈՒԽ Ա.

Մեծ Արևելից անդամոց չքանչաններն 127

Գործարանաց մէջ գործածուած ուրարք 128

Մեծ Արևելից վկայականներէն չքանչաններէն և ու-

րարներէն ուրիշ վկայական չքանչան և ուրար կրելու

վերաբերեալ յօդուածք 129

* Այս գլուխը տպագրական սխալմամբ Բ. եղած է փո-
խանակ Գ.ի:

ԳԼՈՒԽ Բ.	ԵՐԷ-
Քարտուղարութիւն Մեծ Արեւելոց	131

ՊՐԱԿ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ

ԳԼՈՒԽ Ա.	
Այլ և այլ հանգանակութիւնք Գործարանաց մէջ	133

ԳԼՈՒԽ Բ.	
Մեծ Արեւելոց վճարելի տուրք	135

ԳԼՈՒԽ Գ.	
Տուրք.—Գործարանաց կադմութեան համար	137
Հերոսօմի Սկովտեան ծխի համար	137
Սկովտեան հին և ընդունուած ծխի համար	138
Ծխից յաւելման համար	138
Փոխանորդութեանց համար	138

ԳԼՈՒԽ Դ.	
Ուննադրական Տնտեսագրոց գիներն	139

ԳԼՈՒԽ Ե.	
Քաղաքային ընկերութեան հաշուոյն համար Մեծ Արեւելոց հաւաքած տուրքերն	140
Օգնութեան տան հաշուոյն համար	140

ԴԱՏԱՍՏԱՆԱԿԱՆ ՏՐԱՄԱԴՈՒԹԻՒՆՔ

Ձլացումն վճարման	142
Սխալմունք և յանցանք Ուննադրականք	143
Մասնախորհուրդ քննութեան	145
Դատաստան	148

Գրանդ
Տպարանի Ալպոյանեանց
Տպարան — Մաքաբա

977b

Uny

977